

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2014

Šárka Hrdličková

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

**Dětské zpravodajství jako směr televizního
vzdělávání**

**Children news coverage as a means of television
education.**

Šárka Hrdličková

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Ivo Syřiště, Ph.D.

PRAHA 2014

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
akademický rok 2013/2014

Jméno a příjmení studenta: Šárka Hrdličková
Studijní program: B7505 Vychovatelství
Studijní obor: 505R008 Vychovatelství
Název tématu práce v českém jazyce: Dětské zpravodajství jako směr televizního vzdělávání.
Název tématu práce v anglickém jazyce: Children news coverage as a means of television education.
Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Ivo Syřiště, Ph.D.

V Praze dne:

.....
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dětské zpravodajství jako směr televizního vzdělávání vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum: 6. 4. 2014

.....
Šárka Hrdličková

Poděkování

Dovoluji si tímto poděkovat PhDr. Ivu Syřišťovi, Ph.D. za důvěru, odborné připomínky a cenné rady, které mi poskytoval při zpracování bakalářské práce.

Děkuji také dramaturgovi „Zpráviček“ Petru Kopeckému za ochotu, informace i čas, který mi věnoval při naší spolupráci.

Abstrakt

V závěrečné bakalářské práci si kladu za cíl zjistit, zdali může být dětské zpravodajství, vysílané na stanici ČT Děčko zdrojem informací, které by se měly k dítěti dostat, aniž by byl při tom ohrožen jeho mravní, tělesný i duševní vývoj. V teoretické části se zamýšlím nad vlivem televize, potažmo vlivem zpravodajských relací (určených dospělému divákovi) na děti. Popisuji cíle, dramaturgické plány, a zaměření nově vzniklé dětské stanice, především dětské relace „Zprávičky“ jako mediálního výchovného prostředku. V praktické části si chci potvrdit či vyvrátit, zdali se tyto plány a cíle tvůrců dětského zpravodajství nemíjí účinkem a zdali jdou správným směrem. Moji bakalářskou práci zpracovávám na základě úzké spolupráce s ČT Děčko a po jejím ukončení bude jejím tvůrcům k dispozici, jako doplňující materiál.

Klíčová slova: zpravodajství, vysílání pro děti, dětský kanál, mediální gramotnost.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to investigate on news broadcasting of the children's TV station ČT Děčko and whether this source information is suitable for their moral, physical and mental development. The theoretical part of the thesis is devoted to the impact of television in general, or more specifically, the impact of news broadcasting (dedicated primarily to adult audience) on children. The thesis describes objectives, ideas and focus of the newly established children's TV station, with news TV show "Zprávičky", being the focal point, as a sort of media tool of education. In the practical part the thesis seeks answer to the question whether this kind of broadcasting is hitting the set target and if it follows the right path. This bachelor thesis is based on a closed cooperation with ČT Děčko TV station and after its finalization it will be at a disposal of its creative directors as a supplementary material.

Keywords: news coverage, broadcasting for children, childrens channel, media literacy.

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

OBSAH

1 ÚVOD.....	11
2 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK Z HLEDISKA VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE.....	13
2.1 <i>Tělesný vývoj .....</i>	14
2.2 <i>Rozumový vývoj.....</i>	14
2.3 <i>Socializace.....</i>	15
2.3.1 <i>Rodina.....</i>	15
2.3.2 <i>Škola .....</i>	16
2.3.3 <i>Vrstevnická skupina.....</i>	16
3 VOLNÝ ČAS.....	18
3.1 <i>Funkce volného času.....</i>	18
3.2 <i>Volný čas dětí .....</i>	19
3.2.1 <i>Prostředí pro volný čas dětí.....</i>	21
3.3 <i>Rodina.....</i>	22
3.4 <i>Nuda.....</i>	23
4 TELEVIZE.....	25
4.1 <i>Vliv televize na děti .....</i>	30
4.2 <i>Televizní dítě .....</i>	31
4.2.1 <i>Vliv televize na tělesný vývoj dítěte.....</i>	32
4.2.2 <i>Vliv televize na mravní vývoj dítěte.....</i>	33
4.2.3 <i>Vliv televize na psychický vývoj dítěte.....</i>	34
5 TELEVIZNÍ ZPRAVODAJSTVÍ	36

5.1	<i>Televizní tvorba</i>	36
5.2	<i>Podstata zpravodajství</i>	36
5.2.1	Kritéria zpravodajství	37
5.2.2	Typy zpráv	39
5.3	<i>Zpravodajství a manipulace</i>	40
5.3.1	Druhy manipulace (podle Žantovského)	40
5.3.2	Nejčastější formy manipulace ve zpravodajství (podle Verneru)	41
5.4	<i>Vliv zpravodajství na děti</i>	42
5.4.1	Negativní vzory a návody	43
5.4.2	Zakázat či povolit?	47
6	MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	49
6.1	<i>Mediální gramotnost</i>	49
6.2	<i>Mediální výchova ve světě</i>	51
6.3	<i>Charakteristika mediální výchovy v ČR</i>	52
7	DĚTSKÁ TELEVIZE ČT DĚČKO	55
7.1	<i>Program Děčka</i>	56
7.2	<i>Preambule</i>	59
7.3	<i>Děčko a volný čas dětí</i>	62
7.4	<i>Sledovanost</i>	63
8	DĚTSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ	65
8.1	<i>Dětské zpravodajství ve světě</i>	65
8.2	<i>Vývoj Zpráviček</i>	66

8.3 Zprávičky - součást dětské televize	68
8.3.1 Dětské Zprávičky po půl roce	70
8.4 Zprávičky versus večerní zpravodajství.....	71
9 PRAKTICKÁ ČÁST	75
9.1 Část A.....	77
9.2 Část B – po shlédnutí Zpráviček	107
10 ZÁVĚR	124
11 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	126
12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	129
13 SEZNAM PŘÍLOH.....	133

1 ÚVOD

Na dítě během jeho vývoje působí mnoho faktorů, které ho ovlivňují. Mezi základní faktory patří jeho rodina, škola, nebo vrstevníci. Ovšem nelze opominout ani média, s kterými se dítě setkává každodenně, a jehož vlivu nelze příliš zabránit. Dítě vnímá a vstřebává informace, které získává z internetu, tiskovin, ale především z televize, která v mnoha rodinách plní nezastupitelnou funkci zábavy. Často je zapnuta většinu dne a plní roli jakési kulisy. Bez ohledu na to, co se v ní právě vysílá a zdali je pořad vhodný pro děti či ne. Vulgarita a sexuální či násilné scény již dávno nejsou ponechávány na pozdější vysílací čas. Většina kriminálních seriálů se vysílá v odpoledních či v podvečerních hodinách. Tedy v době, kdy děti tráví čas doma. V posledních letech se společnost, ale hlavně pedagogičtí pracovníci zabývají často otázkami typu: Jaký vliv má televize a její skladba na děti a mládež? Ovlivňuje televize agresivitu dětí? Poškozuje mediální násilí dětskou psychiku? Do jaké míry ovlivňuje televize vkus dítěte, jeho sebehodnocení, reálný pohled na svět? Jsou média, potažmo televize přínosným edukativním pomocníkem, nebo jen činitelem ohrožující zdravý vývoj dětí a mládeže? Pavel Říčan píše ve své knize „Krotíme obrazovku“, že to co konzumujeme z obrazovky, je duševní potrava. A na tom, jakou potravu přijímá duše, záleží stejně jako na tom, co máme na talíři a ve sklenici pro své tělo. Má to vliv na naši povahu, inteligenci, rozhled, na naši přejícnost nebo sobectví, citlivost nebo otupělost, ušlechtilost nebo zhovadilost. Jinými slovy, televize nemusí vždy plnit funkci negativního „výchovného poradce“, ale je třeba vnímat a znát rizika, a umět s nimi pracovat.

Ve své práci bych se ovšem ráda zaměřila konkrétněji a to na zpravodajství, jehož podoba odpovídá boji soukromých televizí o diváka. Často skryté návody na zviditelnění se, obohacení se na úkor druhých, reálné záběry z autonehod, katastrof a podobně nejsou na obrazovkách ničím výjimečným. A tak se ptám: Jaký vliv může mít tato nezkreslená realita na křehké a tolik ovlivnitelné duše dětí? Ale na druhou stranu - je potřeba chránit děti před špatnými zprávami, ponechávat je v bublině nevědomí, neukázat jim reálný svět, a to jen ze strachu, aby z dětí nevyrostli neurotičtí a bojácní jedinci? Nebo je nechránit, aby byly připraveny pro život a nežily v jakémsi

vakuu? Jak moc převzou vzorce chování negativních „hrdinů“ a do jaké míry umí rozklíčovat chytivé návody na společností neschválené jednání?

Česká televize spustila 31. srpna 2013 dětský kanál „Děčko“, jehož součástí jsou i dětské „Zprávičky“, podávané svému divákovi přiměřenou formou (cílová skupina diváka je mladší školní věk). A znovu mně napadají otázky: Je tato cesta správná? Dokáže dětské zpravodajství zaujmout děti natolik, aby bylo pro ně atraktivnější než standardní zpravodajství vysílané ve večerních hodinách? Dokáže pořad získat důvěru dětí natolik, aby uměly rozlišit důležitost informací? Splní pořad svoji funkci v tom, že děti nezůstanou neinformovány, ale oprostí se od negativních emocí a vlivů? A právě na tyto otázky by měla moje práce najít odpovědi.

2 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK Z HLEDISKA VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE

Nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem. Dítě v této souvislosti získává novou roli, stává se školákem. Škola ovlivní další rozvoj dětské osobnosti, způsob prožití celého zbývajících dětství, projeví se v oblasti sebehodnocení, mnohdy velice zásadním způsobem. (Vágnerová, 2005, 236)

Vágnerová dále rozděluje **školní věk**, tj. období základní školy na tři dílčí fáze:

Raný školní věk trvá od nástupu do školy, tj. přibližně od 6-7 let, až do 8-9 let. Je pro něj charakteristická změna sociálního postavení i různé vývojové proměny, které se projevují především ve vztahu ke škole.

Střední školní věk trvá od 8-9 let do 11-12 let, tj. doby, kdy dítě přechází na druhý stupeň základní školy a začne dospívat. V průběhu této fáze také dochází k různým změnám, které lze považovat za přípravu na dobu dospívání.

Starší školní věk, resp. období 2. stupně základní školy, trvá do ukončení školní docházky, to znamená přibližně do 15 let. Z biologického hlediska jde o období puberty, tj. první fáze dospívání.

Erikson toto období označuje jako **fáze píle a snaživosti**, jejíž hlavním cílem je uspět a prosadit se vlastním výkonem. Freud nazval střední školní věk jako **fázi latence**, tj. klidového stavu. V současnosti je však toto období „pohody a radosti“ značně narušeno různými vnějšími negativními vlivy, které na dítě působí. (např. zvýšená rozvodovost, nezaměstnanost, nebo naopak pracovní přetíženost rodičů a s tím spojený menší zájem o emoční potřeby dítěte, trávení volného času, dále na děti působí nepřiměřený tlak školních povinností, patologické vlivy, média apod.)

Podle Říčana začíná mladší školní věk od vstupu do školy do začátku tělesného a psychického dospívání, to je asi do 11-12 let.

2.1 Tělesný vývoj

V období mladšího školního věku je nápadný růst do výšky, zejména prodlužování dolních končetin. Vývoj kostry není dokončen. Pokračuje formování páteře, srůstání kostí pletence lopatkového a pánevního, osifikace kostí. Nervová soustava dítěte snadno podléhá únavě, a proto je potřeba odpočinku po duševní práci velká. (Pávková, 2011, 88) Pávková dále uvádí, že dítě mladšího školního věku má velkou potřebu pohybu, jeho pohybová aktivita je velmi výrazná. Případné nežádoucí poruchy tělesného rozvoje dítěte mohou být důsledkem nejen nesprávné výživy a zanedbávání hygienické a zdravotní péče, ale i nedostatku všestranných podnětů, a to hlavně emočních. Mozek v této době stále roste, kolem desíti let se jeho růst výrazně zpomalí. Vcelku je nyní plně vyvinut, ale až asi do jednadvaceti let se ještě budou zdokonalovat spojení mezi jeho buňkami.

2.2 Rozumový vývoj

Vnímání se v tomto období zdokonaluje v souvislosti s vyzríváním smyslových orgánů. Dítě lépe vnímá hlavně to, co je názorné, živé, co v něm vzbuzuje bezprostředně emocionální reakci. Představy jsou tím kvalitnější, čím více má dítě možností k názornému poznávání. (Pávková, 2011, 89)

Fantazie již nemá tak výsadní postavení jako u předškolního dítěte. V mladším školním věku není fantazie chudší, je však více kontrolována myšlením, takže dítě dokáže odlišovat fantazijní představy od skutečnosti. Uplatňuje více fantazii reprodukční, to znamená, že dítě si představuje to, o čem učitel nebo vychovatel vypráví. Má stále rádo pohádky, ale zajímá se již o encyklopedie, krátké povídky, zeměpisné, technické, historické knihy a časopisy. **Poučení získává i z televize a z internetu.** Zpočátku je dítě závislé na tom, co mu sdělí autority, ochotně až nekriticky přejímá informace od dospělých, zejména má-li k nim dobrý vztah. Pravdivost informací často ještě nedokáže posoudit. Později je vůči autoritám kritičtější a ověřuje si poznatky vlastním prozkoumáváním a srovnáváním informací. Rádo experimentuje a objevuje.

Pávková také uvádí, že v mladším školním věku převažují kladné city. Ze záporných citů je nejčastější strach, jehož příčinou mohou být reálné obavy i situace, které si dítě vytváří ve své fantazii.

Vývoj estetického citění postupuje od fantastiky k realismu, věcnosti a střízlivosti. Vyvíjí se u něho také vkus. V současné době mají v tomto směru velký vliv i hromadné sdělovací prostředky, z nichž zejména televize působí na děti velmi silně. (Pávková, 2011, 90)

V oblasti mravních citů se zřetelně projevuje realismus. Z hlediska morálky dítě posuzuje konkrétní osoby v konkrétních situacích, zobecnění morálních zásad je však pro ně ještě obtížné. Mravní zásady děti ochotně přejímají od osob, které jsou pro ně autoritou. Tímto způsobem se učí rozlišovat dobré a špatné, správné a nesprávné. (Pávková, 2011, 91)

Vágnerová tvrdí, že malý školák není schopen adekvátního sebehodnocení, neuvědomuje si, co on sám dovede a co už ne, eventuálně jak dobře to umí. Ještě nedokáže odhadnout vlastní schopnosti a přiměřeně ocenit své výkony. Děti mladšího věku obvykle ještě nejsou schopné odhadnout obtížnost úkolu, ani adekvátnost určité strategie.

2.3 Socializace

Socializací rozumíme začlenění jedince do společnosti. Ta se ve školním věku rozvíjí i mimo rodinné prostředí. Pro dítě jsou v tomto období důležité tři oblasti:

2.3.1 Rodina

Vztahy dítěte k rodičům jsou stále silné. Rodina představuje sociální a emoční jistotu a zázemí. Sdílení života a trvalá přítomnost rodičů, kteří se o dítě zajímají a jsou pro něj k dispozici v případě potřeby, je nejdůležitější podmínkou funkčního vztahu. Rodiče slouží jako model určitého chování, dokonce mohou být přímo ideálem dítěte. Představují určitý vzor pro budoucnost, šablonu dospělého chování. Rodiče mají ještě v tomto věku dítěte formální autoritu, kterou dítě akceptuje a přijímá bez výhrad.

Specifickým způsobem uspokojují celou řadu psychických potřeb dítěte, jednou z nich je i seberealizace. Mohou tak činit jednak prostřednictvím svých požadavků na dítě, výběrem a podporováním jeho zájmů, aktivit, způsobem trávení volného času.

2.3.2 Škola

Škola přispívá k socializaci jiným způsobem než rodina, dítě tady získává odlišné zkušenosti. Škola oproti rodině nepřijímá dítě bezpodmínečně, dítě se dostává do konkurenčního prostředí, má možnost porovnávání, jsou viditelné jeho přednosti, ale také patologické poruchy chování. Škola stimuluje vznik nových potřeb a hodnotových orientací. Dítě se také učí zodpovědnosti za své chování, za své činy. Musí se podřídit povinnostem, školnímu řádu, autoritám. Dítě má potřebu být kladně hodnoceno a vnímáno a akceptováno. Oproti rodině je ve třídě součástí kolektivu, je jedno z mnoha, což může vyvolat pocit ohrožení. Mladší děti se snaží získat oblibu a pozornost učitele jakýmkoliv způsobem. Proto je v této době stále ještě obvyklé žalování a chlubení. Dítě se snaží dosáhnout podobně takové pozice, jakou má doma dosáhnout tím výhod. Takové chování lze vnímat jako obrannou reakci.

V tomto věku je také posílena potřeba výkonu. Dítě se snaží o dobré výsledky, které by někdo pozitivně ohodnotil. Nemusí se ale vždycky jednat jen o výsledky dobrého prospěchu. Dítě potřebuje jakékoliv společenské uznání, potřebuje být oceňováno a akceptováno. V tomto věku je také výrazná potřeba ověřit si svoje schopnosti a možnosti. Úspěch zvyšuje jeho kladné sebehodnocení, pocit, že může uspět, naopak neúspěch s sebou nese pocit nejistoty a nízké sebedůvěry.

2.3.3 Vrstevnická skupina

Dítě školního věku potřebuje být přijímáno nejen dospělými, ale také svými vrstevníky. Od 9-10 let se dítě začíná zajímat o to, jak jej ostatní vrstevníci hodnotí. Proto je potřeba kontaktu s vrstevníky považována za jednu z nejvýznamnějších potřeb dítěte školního věku. Skupina je pro zdravý vývoj dítěte důležitá. Učí se v ní sociální reakcím, interakcím, pomoci slabším, spolupráci, soutěživosti, prosazování se. Ve vrstevnické

skupině je dětský jedinec jedním z jejích členů, učí se novým normám, na jejichž vzniku se samo podílí.

Významnou skupinou se stávají spolužáci ve škole. Jejich výběr není jeho volba, je prostě zařazeno do určité skupiny, třídy. Prosazení se ve třídě vyžaduje odlišné kompetence než docílení dobrého školního prospěchu. Hrabal udává dva faktory, které pozici dítěte ve třídě ovlivňují:

- **Míra sympatie, oblíbenosti** závisí na sociálních kompetencích dítěte. Třídou bývá pozitivně ohodnoceno takové chování, které usnadní navazování kontaktu a udržení vztahu. Z toho hlediska je důležitá otevřenost, přátelskost, schopnost empatie, vyjádření solidarity, pomoci a opory i důkaz na sdílení prožitku. Kolektivní oblíbenost těžko dosahují děti, které jsou jim nějak nepříjemné a nestačí jejich požadavkům. **Takové děti se potom snaží získat svoje postavení jakýmkoliv způsobem.** Pro nepřijaté dítě může mít nezařazení do kolektivu následky, které ho mohou provázet celý život.
- **Míra vlivu**, jakou dítě ve skupině získá, závisí na různých kompetencích, které zde mají pozitivní hodnotu, někdy i na docenění autoritou, na určitých osobnostních vlastnostech, projevech chování. Děti středního školního věku jsou **soutěživé, imponuje jim ten, kdo něco umí, často i něco nežádoucího.** Líbí se jim **sebedůvěra a odvaha, ale také obratnost, mrštnost a fyzická síla.** Tyto vlastnosti posilují prestiž a postavení v kolektivu jedince. Pro ostatní se stává vzorem, chtějí být jako on.

Škola zabírá dítěti velkou část dne, zvláště připočteme-li k tomu domácí přípravu a cestu do školy. Vedle povinností však dítěti vzniká i nový prostor - tím je **volný čas a způsob jeho trávení a využití.** Volný čas se tak stává dalším silným faktorem, ovlivňující rozumový i tělesný vývoj dítěte.

3 VOLNÝ ČAS

Volný čas (angl. leisure time, franc. le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení. (Hofbauer, 2004, 13)

Pod pojmem „volný čas“ se většinou zahrnuje zábava, zájmová činnost, zájmové vzdělávání, odpočinek, rekreace, dobrovolné společenské akce. Součástí volného času jsou ale také časové ztráty, které s ním souvisejí, např. čas strávený přípravou, přemístěním apod. Někdy se součástí volného času stávají i činnosti, které patří do škatulky povinností nebo zahrnují starost o biologickou existenci člověka. Může to být záliba ve vaření, v úklidu, péče o sebe apod. Lidé si z těchto činností vytvoří svého koníčka, zájmovou činnost. Někdy se také uplatňuje pojem **polovolný čas**. Jsou to hraniční činnosti, jako jsou ruční práce, kutilství, zahrádkaření, které přinášejí radost a zároveň i případný praktický užitek.

3.1 Funkce volného času

Funkce volného času je jednou ze základních otázek nauky o volném čase. Její význam se však během historie přirozeně měnil. Ve starověku a středověku volný čas plnil vedle funkce sociální, rekreační, hlavně náboženskou (rozjímání, bohoslužby). V sedmdesátých letech označil Dumazedier funkce volného času takto:

- relaxační (veškerý fyzický odpočinek všeho druhu, kromě nutnosti spánku),
- zábavná (televize, zábavné rozhlasové pořady, posezení s přáteli, film, divadlo, koncerty, diskotéky, apod.),
- sebevzdělávací (zájmové kroužky, spolky a zařízení sloužící k volnočasovým aktivitám).

H. W. Opaschowski zase vymezuje funkce volného času takto:

- rekreace (zotavení, uvolnění),
- kompenzace (odstraňování zklamání a frustrací),
- výchova a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení),
- kontemplace (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavby),
- komunikace (sociální kontakty a partnerství),
- participace (angažování se na vývoji společnosti),
- integrace (stabilizace rodiny a vrůstání do společenských organizmů),
- akulturace (kulturní rozvoj sebe samého, kreativita v umění, sportu, v technických a dalších činnostech).

V současnosti rozlišujeme minimálně 3 hlavní funkce volného času:

- regenerace sil,
- kompenzace jednotlivé práce,
- vlastní orientace v životě (volný čas jako prostor k hledání a nalézání smyslu života). (Pávková, 2002, 38)

České oficiální dokumenty za funkce volného času pokládají relaxaci, regeneraci, kompenzaci, sociální prevenci a výchovu.

3.2 Volný čas dětí

Volný čas a jeho způsob trávení je velmi důležitý faktor, který má velký vliv na sociální i osobnostní vývoj dětí a mládeže. Je ale současně velmi rizikový a přináší s sebou řadu problémů. Do aktivit ve volném čase pronikají relativně snadno vlivy a důsledky vývoje společnosti i života mladých lidí.

Volný čas dětí a mládeže je specifický. V tomto období vývoje se utváří hodnotový systém dítěte, hledá cesty k sebeuplatnění, vytváří si životní styl. Sociální postavení dětí, pro kterou je charakteristická nízká zakotvenost v systému sociálních rolí, jim umožňuje větší sociální dynamiku a flexibilitu. V žádné další vývojové etapě není člověk schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových činností jako v dětství

a mládí. Další životní období spíše sebou přinášejí redukci zájmů a jejich prohlubování. ***Volný čas dětí a mladých proto oprávněně přitahuje mimořádnou pozornost. Děti a mladí lidé ovšem volnočasovým aktivitám a jejich možnostem zaujímají rozdílné postoje:***

- *Na zhodnocování svého volného času jsou plně zainteresováni, uspokojují své zájmy a využívají podněty, které přichází od nich samých nebo z různých prostředí.*
- *S volnočasovými aktivitami a institucemi vstupují do příležitostných podnětných vztahů, ale také do menších či zásadnějších konfliktů, jež žádoucí vyznění těchto aktivit oslabují nebo přímo vylučují.*
- *Pozitivní volnočasové aktivity je vůbec neoslovují a nemotivují, takže k nim zůstávají hluchí a ke své škodě se s nimi míjejí. (Pávková, 2011, 8)*

Samotný volný čas dětí a mládeže ovlivňuje mnoho faktorů. Podle Matějčka, Vágnerové a Říčana to jsou:

- pohlaví (dívky tráví volný čas jiným způsobem než chlapci),
- věk (mladší děti tráví svůj volný čas jinak, než starší děti),
- zájmy dítěte,
- zdravotní stav,
- bydliště (město x vesnice),
- rodinné klima,
- ekonomická situace rodiny,
- pracovní den x volno,
- roční období,
- hodnotová orientace dítěte,
- média a přístup k nim,
- celková úroveň kultury dítěte, rodiny a společnosti.

3.2.1 Prostředí pro volný čas dětí

Velký význam pro rozvoj dítěte má pobyt mezi vrstevníky, komunikace s nimi, sdílení společné hry, překonávání překážek, sdílení radosti i starostí. Všechny dovednosti a poznatky, které dítě tímto působením získá, formují jeho osobnost a zhodnotí se v dospělosti. Nedostatek této zkušenosti může mít negativní důsledky v pozdějším věku. Podle dětských psychologů existuje několik základních typů prostředí, které jsou významné pro hru dětí. Každý typ prostředí má svůj význam a je špatně zastupitelný.

Na první místo se podle odborníků staví přírodní prostředí. Dítě tu objevuje nové světy, zažije dobrodružství. Je významné pro vytváření a udržení kontaktu s přírodou, vztahu k ní. Děti se tu učí nejrůznějším dovednostem a manuální zručnosti. Stejně důležité je i otevřený prostor, ve kterém se děti věnují různým pohybovým a sportovním aktivitám. Důležitý je také neorganizovaný prostor, jako jsou například opuštěné zahrady, neužívané dvory, které rozvíjí dětskou fantazii a představivost. V tom to herním prostředí je ovšem důležitá bezpečnost dětí. Podle odborníků jsou také důležitá „tajná místa“, která označují za ta „svá“. Svě místo v dětské hře ale mají rovněž hřiště vybavená různými prolézačkami a skluzavkami. Pro vývoj dítěte připraveného pro život v reálném venkovním prostředí je nutné, aby tato prostředí v jejich životě figurovala. Vzhledem k současnému velkému ekonomickému tlaku, kdy se využívá každý kousek volného místa, začíná být ovšem tato potřeba potlačována. Děti jsou často nuceny trávit svůj volný čas v uzavřeném prostoru také z důvodů, že venkovní pobyt může být do jisté míry i nebezpečný. Důvodem je zvýšený dopravní provoz nebo smog. Rodiče, ale také pedagogičtí pracovníci se bojí nezdravého prostředí, infekce nebo nečistoty, pouliční kriminality. K tomu se přidávají důvody, jako je například obliba činností, které si vyžadují vnitřní prostředí. **V současné době je to zejména sledování televize a hraní počítačových her.** Je prokazatelné, že takto tráví čas nejvíce děti z výškových budov. Jít ven znamená jak prostorovou tak psychologickou překážku. **Trávit čas u televize či počítače má sice vliv na rozvoj počítačové gramotnosti, ale také vede k sociální izolaci a k dalším psychickým i fyzickým problémům.**

Problémem prostředí vhodného pro dětskou hru se dlouhodobě zabývá architekt R. C. Moore. Vypozoroval a nashromáždil důkazy, že nevhodné prostředí, ve kterém

jsou děti nuceny trávit volný čas, vede k negativnímu sociálnímu chování, zejména k agresivitě, hádkám a fyzickému násilí. Nedostatečný styk s přírodním prostředím má také vliv na tělesný a duševní vývoj dětí. Děti často uzavřené v místnostech mají méně rozvinuté pohybové schopnosti a jsou náchylnější k různým onemocněním. Dítě by mělo mít okolo sebe podněty, které by rozvíjely všechny jeho smysly.

3.3 Rodina

Jedním z významných faktorů ovlivňující volný čas je rodina. Ve společně stráveném volném čase se jednotliví členové rodiny poznávají, zlepšuje se vzájemná komunikace, bývá to prostor k výchovnému působení, stmelování rodiny, nastavení hodnotové orientace, vkusu, životního stylu. *Činnosti, které si dítě vybírá, jsou dány v nemalé míře nejen množstvím volného času, osobnostními předpoklady dítěte, nýbrž i tím, jaké hodnoty rodina uznává jako důležité, finančními možnostmi rodičů a jejich představami, jakým způsobem by mělo jejich dítě svůj volný čas trávit. Často se v této sféře promítají i nenaplněná přání rodičů a jejich vlastní ctižádost. To může mnohdy dítě povzbudit k vyšším výkonům nebo naopak v něm vyvolat pocit méněcennosti.* (Hájek, 2004, 30)

Vývoj společnosti i technický rozvoj však přinášejí v poslední době i změny v hodnotové soustavě obyvatelstva, potažmo rodiny. Ve společnosti narůstá nezaměstnanost, kriminalita, agresivita, a další patologické jevy, o to víc je funkční rodinné prostředí pro zdravý vývoj dítěte tak důležitý. Podílí se na formování jeho osobnosti, vytváření morálních norem a zásad, hodnotového žebříčku dítěte.

Žádoucím, dosud zdaleka nedosažitelným cílem je poučený, aktivní zájem každé rodiny o to, aby její děti mohly svůj volný čas prožívat bohatě a smysluplně, na základě dobrovolného rozhodnutí a současně za citlivého vedení ze strany rodičů, případě dalších příslušníků rodiny. Rodina jako inspirátor, podporovatel i realizátor volnočasových aktivit může svoje děti učit k volnému času přistupovat tvůrčím způsobem a vytvářet postoje, které budou ochotny a schopny v budoucnosti uplatňovat i po založení vlastní rodiny. Toto působení se uskutečňuje:

- **Uskutečňováním individuálních i společenských pravidelných zájmových činností dětí v rodině** (sportovních, turistických, uměleckých, technických,

přírodovědných aj.) Aktivita dítěte může být prostým navázáním na zájem rodičů nebo přechází do jiné oblasti. V obou případech rodiče ve svých dětech nacházejí přirozené pokračovatele a přispívají k vytváření žádoucí kontinuity svého výchovného prostředí.

- ***Citlivým sledováním a cílevědomým reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí, které se k takové činnosti samy přihlásí nebo jež k účasti na ní rodiče přímo vybídnou a podpoří i její realizaci mimo rodinu. S rostoucím věkem a rozvíjejícími se zájmy děti překročí rámec rodiny a postupně se osamostatňují.***
- ***Nápodobou a reprodukcí (modelováním, sociálním učením) vzorců pozitivního volnočasového chování rodičů prostřednictvím účasti dětí na aktivitách rodiny, příležitostných společenských hrách, domácích zábavách a oslavách, setkání s příbuznými a přáteli, společných návštěvách zábavních a kulturních zařízení, divadel, koncertů, při vycházkách, výletech, poznávacích zájezdech, různých formách pobytu v přírodě, rodinných dovolených. Nápodoba životního stylu rodičů je ovšem nežádoucí, pokud by reprodukovala konzumní způsob života, vysloveně protispoločenské aktivity nebo nicnedělání a nudu. (Hofbauer, 2004, 61-62)***

3.4 Nuda

Vzhledem k vývoji společnosti a hlavně technickému rozvoji narůstá doba volného času. Pracovní doba se zkracuje, hromadné prostředky urychlují přemísťování, rozšiřuje se nabídka polotovarů, či dokonce hotových jídel, v domácnosti stačí pouze otočit knoflíkem a pračka nebo myčka vykoná činnost, nad kterou dříve hospodyňky trávily mnohem větší dobu času. Využívají se nežehlicí textilie, obědvá se v restauracích, opouští se od složitých receptů, prioritou je jednoduchost a rychlost. Nastává problém, čím volný čas zaplnit. Objevuje se problém **nudy**.

Nuda je v psychologii „nepříjemný přechodný duševní stav, v němž jedinec cítí pronikavý nedostatek zájmu o své obvyklé aktivity a je pro něj obtížné se na ně soustředit. Nuda tedy nutně neznamená, že člověk vůbec nemá co dělat, ale spíše to, že se nedokáže pro žádnou aktivitu nadchnout, i když by si přál se v něčem angažovat. Pro

nudu jsou charakteristické pocity omrzelosti, zbytečnosti, nespokojenosti, nezajímavosti, snížená pozornost, pocit únavy a depresivní nálady. (Wikipedie)

Nuda může být stav, který je vyvolán dlouhotrvajícím vystavením monotónní situace, ale také to může být stav relativně nízké pozornosti a nespokojenosti, v nedostatečně stimulujícím prostředí.

Jedinci se nudí, protože nemají dostatek podnětů. Nuda je také označována jako chronická deprese nebo depresivní nuda (maskovaná deprese či „smějící se deprese“, mladé generace „nevědomá deprese“) nebo také jako neurotická deprese.

Populaci z hlediska možného ohrožení nudou můžeme rozdělit do tří základních skupin:

- *Lidé, kteří mají možnost nacházet ve svém prostředí množství podnětů, činnorodě na ně reagují, mají dostatek zájmových aktivit a **nenudí se**.*
- *Lidé, kteří mají trvalou potřebu povrchních podnětů, a tak se vlastně chronicky nudí, vyhledávají stále novou zábavu, vyžadují stále silnější podněty, ale **vlastní unuděnost si neuvědomují**.*
- *Lidé, kteří nejsou schopni reagovat na žádné normální podněty a jsou „nemocní“ nudou. (Pávková, 2011,12)*

Nuda může být důsledkem, nebo projevem nespokojenosti v zaměstnání, v partnerských či rodinných vztazích. Jedinec si potom hledá jakékoliv náhradní činnost, mnohdy společensky nežádoucí (např. alkohol, drogy, či pasivní sledování televize). Rizikovými a nežádoucími následky může být násilí, destruktivita. ***Její mírnou formou je sledování katastrofických zpráv o tragédiích nebo násilných činech v tisku a v televizi. Lidé po těchto (informacích) dychtí, rychle je zaujmou, vytrhnou je z nudy – a to bez jakéhokoliv osobního přičinění a také bez jakéhokoliv osobního zaujetí – emoce jsou pouze povrchní. Ale sílu zpráv a scén ve filmech je pak nutné stupňovat, aby neztratily svou účinnost.*** (Pávková, 2011, 12).

4 TELEVIZE

Televize, tak jak ji známe dnes, u nás existuje asi 60 let. A i když není tento mediální prostředek příliš starý, stal se jedním z důležitých faktorů naší kultury. Historie televizního vysílání sahá až do dvacátých a zejména pak do třicátých let 20. století, kdy se ve světě odehrávaly první pokusy s televizními přenosy

V Československu televize začala dělat první krůčky již před 2. světovou válkou. Než se však mohlo dospět ke konkrétním výsledkům, veškerou aktivitu přerušily válečné události. Po válce byl výzkum obnoven. První pokusné vysílání televize v Československu se konalo 23. 3. 1948 v Tanvaldě, kde skupina vědců Vojenského technického ústavu uskutečnila ukázkou pro veřejnost. Další pokusné televizní vysílání se pak uskutečnilo v roce 1948 v rámci Mezinárodní výstavy rozhlasu MEVRO v Praze. Zkušební televizní vysílání ze Studia Praha v Měšťanské Besedě (ve Vladislavově ulici) bylo zahájeno 1. května 1953 a 25. února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné. Pro první televizní vysílač byla v roce 1953 adaptována pražská rozhledna na Petříně. Zpočátku televize vysílala pouze tři dny v týdnu (v létě jen 2 dny), v listopadu 1953 se počet vysílacích dnů rozšířil na čtyři, v roce 1955 na šest dní v týdnu a od 29. prosince 1958 televize své pořady vysílala po celý týden. Záhy začala vznikat další studia: 31. prosince 1955 v Ostravě, 3. listopadu 1956 v Bratislavě, 6. července 1961 v Brně a 25. února 1962 v Košicích. Souběžně s rozvojem televize přibývalo diváků. V září 1962 bylo již milion platících diváků, v březnu 1965 byly hlášeny 2 miliony koncesionářů, v prosinci 1969 byla překročena hranice 3 milionů a v roce 1978 překročil počet hlášených příjemců 4 miliony. V 60. letech byla zahájena výstavba nových televizních středisek v Praze a Bratislavě a vláda rozhodla o vytvoření druhého programu (usnesení vlády v roce 1965 a 1967). Vytvářely se tak předpoklady pro další technické a programové změny v 70. letech. V říjnu 1970 byly dokončeny první etapy výstavby a předány první provozy v nových televizních střediscích na Kavčích horách v Praze (17. října 1970) a v Mlynské dolině v Bratislavě (26. října 1970). Další etapy výstavby pokračovaly až do konce 70. let a toto rozšiřování výrobních a technických kapacit umožnilo zvyšovat rozsah vysílání. Dne 10. května 1970 bylo vysílání Čs. Televize obohaceno o druhý program. Na něm 9. května 1973 bylo zahájeno pravidelné

barevné vysílání. Na prvním programu se diváci pravidelného barevného vysílání dočkali 9. května 1975. V lednu 1979 byl v Praze zprovozněn nový objekt televizního zpravodajství na Kavčích horách.

(Prehistorie, 1996-2014)

Ukázka televizního programu: čtvrtek 17. dubna 1975

Tabulka 1 Ukázka televizního programu čtvrtek 17. dubna 1975 – 1. program

Zdroj: Týdeník Čs. televize, 1975

1. Program	
8:55	Zprávy
9:00	TVŠ – Kreslíme písničku Grafický záznam rytmu (Pro 5. roč. ZDŠ – výtvarná výchova)
9:20	Stranické vzdělávání Aktuální otázky rozvoje naší socialistické společnosti – 7. lekce (Opakování)
9:50	NÁVRATY (+) Český psychologický film
11:25	Televizní noviny
11:50	Zprávy
Přestávka od 11.50 do 13.55	
13:55	Zprávy
14:00	TVŠ – Jazyková výchova O slovní zásobě (Pro 7. – 9. roč. ZDŠ – český jazyk)
14:30	Škola sportu o sportovní gymnastice 2. díl – Základní pohybová průprava Scénář V. Pek. Režie dr. V. Voves.
14:45	Horizont 75 Objevy pro praxi Nové poznatky výzkumu a jejich realizace v našem životě
15:10	Plamínek Týdeník pro jiskry a budoucí pionýry
15:30	Vlaštovka Expedice 30 z Prahy – Divadlo mladých pionýrů – 30 let Mladé fronty s M. Nesvadbou – Písnička K. Zicha – U mladých požárníků – O spartakiádě – Návštěva v metru. Připravil F. Žabka. Režie M. Cerha.

1. Program	
16:10	MS V LEDNÍM HOKEJI (B) Přímý přenos utkání SSSR – ČSSR z Düsseldorfu. (Bratislava – pokusné barevné vysílání) V I. přestávce: Pražský večerník Ve II. přestávce: Večerníček (B) Viktor a Horác (Pokusné barevné vysílání)
18:35	Veletržní vteřiny (Brno)
18:40	Trasa na výlet
18:50	Bud' fit!
19:00	Televizní noviny
19:30	Aktuální kamera Brigády na cestách Dokumentární film o práci a životě brigád socialistické práce montážníků spojů Režie M. Lednárová (Bratislava)
19:55	V našich řadách síla Slavnostní pořad věnovaný třiceti letům Sboru národní bezpečnosti. Účinkuje Dechová hudba federálního ministerstva vnitra. Připravili L. Jirsák a L. Chocholoušek.
20:45	MS V LEDNÍM HOKEJI (B) Přímý přenos části utkání Švédsko v. Finsko z Düsseldorfu. (Bratislava – pokusné barevné vysílání)
22:30	Televizní noviny

Tabulka 2 Ukázka televizního programu čtvrtek 17. dubna 1975 – 2. program
Zdroj: Týdeník Čs. televize, 1975

2. Program	
17:30	Zprávy (B)
17:35	Ruština pro vás (B) 2. lekce pro pokročilé Svátek Severu
17:55	RING VOLNÝ

2. Program	
	V dalším kole zábavně soutěžního seriálu Se setkáme s mladými kožešníky a krejčími. Zpívá L. Nekuda. Připravil J. Kříž (Připravilo Brno)
19:00	Televizní noviny (I. program)
19:30	Bud' fit!
19:35	Cestou bojové slávy O národně osvobozeneckém boji v Severomoravském kraji a o jeho osvobození Sovětskou armádou. Scénář pplk. V. Kožnar. Režie T. Podhorec.
20:00	J. Offenbach MADAME FAVART (B) Druhý díl klasické operety. Hrají a zpívají: Z. Kolínská (J. Smyčková), J. Kukura (P. Mauréry), M. Vašáryová (B. Čupková-Polónyiová), M. Kňážko (J. Zahradníček), M. Labuda (P. Oswald), P. Debnár (O. Malachovský), L. Gregor (J. Jurek), L. Haverl, D. Jamrich, K. Čálik a další. Nahrál Symfonický orchestr Čs. rozhlasu v Bratislavě. Dirigent dr. B. Slezák. Sbormistr L. Holásek. Scénář J. Růžička. Kamera I. Vojnar. Režie C. Balad'ová. (Premiéra – Bratislava)
21:15	Dnešní Polsko (B) Filmový magazín televize PLR O historii a použití jantaru, o největší lodi na přepravu nafty. Režie M. Lednárová. (Bratislava)
21:40	Zprávy

(B) barevné vysílání

(+) nevhodné pro děti

Na jejím počátku nebral nikdo tento přístroj nijak vážně, přesto již o ní kolem roku 1960 hovořil kanadský mediální teoretik Marshall MacLuhan jako o“ostýchavém obrovi“. Období ostýchavosti a studu jsou ale už dávno pryč. Dnes se televize stala nosnou součástí našeho volného času. Dříve se vysílalo jen ve vymezených časových intervalech a přímo pro děti se vyrábělo jen omezené množství pořadů. Děti většinou přišly z venku, přiměřený čas se dívaly na dětský pořad a pak si zase šly hrát ven. Tam kolikrát využily nápady, na které je přivedla právě televize. Hrané filmy se vysílaly málokdy, a když tak většinou ve večerních hodinách. **Zprávy obsahovaly pouze minimum obrázků a reportáží, zato byly doplněny většinou kresbami.** I přesto, že byla nabídka omezená, seděla většinou před obrazovkou celá rodina. Často i se sousedy, kteří televizní přístroj nevlastnili. Ze sledování televize se stala takřka společenská událost. Čas pro setkávání rodiny a přátel.

Změny v televizním vysílání nastaly zejména po listopadu 1989. Hlavní změnou bylo zavedení soukromých televizních stanic. Vedle veřejnoprávní televize - programů ČT1 a ČT2 – vznikly komerční TV Nova, Premiéra (později ji nahradila Prima), místní kabelové televize, TV Barrandov a další. V posledních letech se většina z nich rozrostla ještě o další kanály (Prima COOL, Prima Love, Prima Zoom, Nova Cinema, Nova Sport... a další). Také veřejnoprávní ČT se rozšířila o kanály ČT 24 a ČT Děčko. Přitažlivost médií tím pádem stále roste. Na jednu stranu se tím zvyšuje možnost výběru a volby, na stranu druhou se zvyšuje riziko závislostního chování.

Ve vztahu dítě x televize rozlišuje Hofbauer tři formy:

- Děti a mládež se stávají předmětem zájmu pořadů určených dospělým (televize mluví o dětech).
- S televizí se děti setkávají jako uživatelé, jako diváci (televize mluví k dětem).
- Děti samy se podílejí autorsky, organizačně nebo technicky na ediční tvorbě.

Doplnila bych tento výčet ještě o vztah, kdy se děti dívají na pořady určené dospělým, které nemají s dětským světem nic společného a jejichž záměr zcela nechápu.

Podle Prof. PhDr. Rudolfa Kohoutka CSc. plní televize funkce:

- manipulativní,
- informativní,
- inspirativní,
- zábavnou.

Kohoutek dále říká, že *velikým, původním kulturním charakterem heterogenním a prostorově rozptýleným lidským masám zajišťuje televize jednotné společenské vzory a normy, jakož i stejné poznatky a citové zážitky, jednotlivcům pak zajišťuje, že si rozumějí s širším prostředím, usnadňuje jim osobní přizpůsobení skupině, identifikaci s ní a navozuje pocit pospolitosti. Televize formuje a deformuje celé masy. Je mimořádným účinným prostředkem masové komunikace a často způsobuje desindividuaci (částečná nebo úplná ztráta pocitu vlastní individuality) a sklony k dehumanizaci (neúcta k člověku, k lidskosti, vzájemné odcizování lidí). Televizní pořady automaticky nerozvíjí potřebu poznávat žádoucím směrem. Zvláště děti by se neměly dívat na všechny televizní pořady bez výběru.* (Kohoutek, 2.12.2009)

Televizní chování děti odpozorují (většinou) vždy od svých nejbližších, převážně rodičů. I v tomto případě platí učení nápodobou. Děti přejímají vzorec chování od svých blízkých. Pokud se rodiče dívají na televizi z nudy, protože neznají jiné vyplnění volného času, je velkým předpokladem, že i jejich děti budou často sledovat obrazovku, dívat se na vše a postupně se stanou na televizi závislými.

4.1 Vliv televize na děti

Vlivu televize na děti je v posledních letech věnována spousta pozornosti zejména ze strany pedagogů a dětských psychologů, ale i dětských lékařů. Ačkoli se objevují názory, že televize působí na děti kladně (například tím, že poskytuje užitečné informace), v rozsahu, v jakém dnes děti televizní pořady sledují, převažují hlavně negativa.

4.2 Televizní dítě

I přes rozporné názory se odborníci shodují, že každodenní několikahodinové sledování televize negativně formuje dětskou psychiku, vznikají tzv. televizní děti.

Tzv. televizní děti trpí zpravidla nízkou koncentrovaností, nedostatečnou slovní zásobou a špatnou vyjadřovací schopností. Sledovány byly rovněž problémy se spánkem. Mnohé studie konstatují, že děti, které intenzivně sledovaly televizi již v předškolním a dokonce v batolecím věku, mají horší školní výsledky než jejich vrstevníci. Tyto jevy jsou především způsobeny tím, že sledování televize u těchto dětí vytlačilo činnosti a aktivity, které jsou pro jejich zdravý vývoj zcela nezbytné. Zejména aktivní hru, poznávání okolního světa prostřednictvím všech smyslů, získávání zkušeností s přírodními zákonitostmi, rozvíjení fantazie. Neschopnost verbálně se vyjadřovat je způsobena tím, že takové děti se neučí komunikovat. Stávají se pouze jednostrannými příjemci mediálních sdělení. Dítě by ovšem mělo být vedeno k tomu, aby se naučilo reagovat, klást otázky. (Děti a média 1)

Pavel Říčan uvádí, že patnáct hodin týdně před televizní obrazovkou je z hlediska duševního zdraví maximum, deset hodin týdně považuje za rozumnou dávku pro dospělého, a jako optimum doporučuje netrávit před televizí více než 5 hodin týdně. Podle výzkumu životního stylu dětí (agentura Mediaresearch, LSS děti 2011) se však většina dětí na televizi dívá v průměru více než 3,5 hodiny denně. Celých 89% z nich označilo sledování televize za jednu ze svých každodenních oblíbených činností, které jim zahání nudu. Téměř polovina dětí ve věku 4-14 let má televizi ve svém pokoji.

Jako důsledek dlouhodobého sledování televize je prokázáno narušení schopnosti si samostatně hrát, stejně tak navazovat běžné sociální vztahy. „Televizní dítě“ je nejisté, jeho výrazným stavem je „**nuda**“.

Má sníženou schopnost soustředění, trpělivosti, chybí mu vytrvalost, nedokáže pozorně naslouchat. Snížená může být i jeho schopnost učit se. „Televizní dítě vyžaduje okamžité uspokojení svých potřeb, má větší potřebu a touhu vlastnit všechno, co nabízí televizní reklama.“ Bývá hyperaktivní, neposedí v klidu (vyrovnává tím vzrušení, které vzniká při vypjatých scénách.)

Ve většině případů vzniká **závislost na televizi**, která se projevuje ztrátou nebo omezením vztahů s vrstevníky, děti se přestávají soustředit na školu, zanedbávají své povinnosti. Ztrácí nebo snižuje se jejich empatie, chovají se neeticky, projevuje se egocentrismus, mění se jejich složení denního programu (stále více času věnují sledování televize), mění se hodnotový systém, emoční citění. Může se zvyšovat jejich agresivní chování.

4.2.1 Vliv televize na tělesný vývoj dítěte

Nepřiměřené sledování televize má nepříznivý vliv na tělesný vývoj dítěte. Časté vysedávání u televizní obrazovky zapříčiňuje nadváhu či dokonce obezitu dětí. Děti, které u jídla sledují televizi, jsou rozptýlené, nevnímají pocit sytosti, proto se na jídlo nesoustředí a snědí tak trojnásobek množství jídla, než kdyby jedly u vypnuté televize. To potom vede k přejídání se. Samotné sledování je často doprovázeno požíváním různých pochoutek, jako jsou smažené brambůrky, čokolády, sušenky apod. Zanedbáváním pohybu tak dítě přijímá větší množství kalorií, než je schopné vydat. Dlouhodobé vysedávání u televize může tedy způsobit vznik špatných stravovacích návyků. Je také zjištěno, že vzrušení, které jim také některé pořady způsobí (mohou to být i pohádky) způsobuje špatné rozžvýkání jídla.

Jak už bylo výše zmíněno, vývoj kostry není ještě dokončen. Pokračuje formování páteře, srůstání kostí pletence lopatkového a pánevního, osifikace kostí. Nedostatek pohybu může způsobit vážné zdravotní problémy. Dlouhé vysedávání u televizní obrazovky může vést k poškození zádočných svalů, které podporují a chrání páteř. Dítě díky tomu pak má pak nesprávný postoj, má kulatá záda a špatné držení těla.

Stejně tak dlouhodobé vysedávání má vliv na rozvoj **dýchací, oběhové, ale i vylučovací soustavy**.

Dlouhé sledování televize unaví oči a u dětí s poruchou zraku, může tuto poruchu ještě zhoršit anebo ji způsobit. Nedostatek pohybu na čerstvém vzduchu způsobuje nedostatek vitamínů A a D. Doporučená vzdálenost diváka od televize je asi pětinašobek televizní obrazovky. Pokud je vzdálenost větší, divák je nucen se více

zaměřovat na detaily a namáhá tak tím oči. S tím mohou souviset bolesti hlavy a poruchy spánku.

Dále se uvádí, že nervová soustava dítěte snadno podléhá únavě, a proto je potřeba odpočinku po duševní práci velká. Pasivní sledování televizních pořadů často kriminálních seriálů, či akčních filmů není jistě tou správnou odpočinkovou aktivitou, kterou dítě pro svůj správný vývoj potřebuje. Neurobiologický výzkum dokazuje **vliv sledování televize na utváření nervové soustavy**.

Pávková dále uvádí, že dítě mladšího školního věku má velkou potřebu pohybu, jeho pohybová aktivita je velmi výrazná. Tudíž dlouhodobý klidový režim není přirozenou aktivitou dítěte. Je potom samozřejmé, že nedostatek pohybu má vliv i na další rozumový i emoční vývoj dítěte.

4.2.2 Vliv televize na mravní vývoj dítěte.

Dítě, které získává většinu svých životních zkušeností z televizních seriálů, či filmů, si vytváří deformovaný pohled na život i na svět. Mluví se o **hrubnoucím vzoru**, kteří mají hlavně filmoví hrdinové na děti. Přejímá pokřivené hodnoty televizních hrdinů a nachází-li zalíbení v agresivních prvcích chování, pak je ohrožen jeho mravní vývoj. Z násilného televizního chování si dítě může vytvořit představu, že násilí a agresivita je správný a společensky přijatelný způsob dosahování cílů a řešení problémů. Zvláště, je-li násilí představeno v humorném podání, nebo jsou-li jeho představitelé atraktivní, přitažliví hrdinové. *To, jak dítě vnímá a zpracovává násilné a agresivní obsahy, je odvislé zejména od jeho osobnostních rysů. U disponovaných dětí je možná nápodoba zhlédnutého chování. Vážným rizikem je dlouhodobé sledování pořadů s násilným obsahem, které může vést ke snížení citlivosti k páchanému násilí (desenzibilace) a akceptaci násilí jako běžné součásti života. Děti mohou nabýt dojmu, že násilí je standardním způsobem řešení problémů a tento vzorec chování přijmou za vlastní. Hlavní obavou v tomto kontextu je riziko nápodoby ze strany dětí. Riziko, že si děti budou chtít vyzkoušet něco, co viděly v televizi, je samozřejmě vysoké. Citlivější děti na přemíru televizního násilí mohou reagovat úzkostí, přeceňováním reálného nebezpečí a nepřiměřeným strachem o sebe a své blízké. Strach ze ztráty bližních je*

typický pro děti starší devíti let, mladší děti svůj strach formují zejména do obav z nadpřirozených jevů a bytostí. (Dítě a média 2)

Různé studie zjistily, že do svých patnácti let dítě shlédne desítky násilných scén a tisíce úmrtí. Započítávány jsou jak hrané, tak kreslené filmy, televizní zpravodajství a další. Inspirace nějakým konkrétním mediálním obsahem ovšem ještě neznamená, že děti, které sledují pořady s výskytem násilných scén, se musejí stát násilníky. *Vznik sociálně patologického chování má vždy multifaktoriální příčiny. Svádět násilné chování u dětí pouze na televizi je příliš zjednodušující. I přes obrovský vliv, který na děti média mají, tím rozhodujícím formujícím činitelem je vždy sociální prostředí, v němž dítě vyrůstá. Fungující rodina by měla být schopna eliminovat sklony dítěte k agresivitě. Rizikovou skupinou jsou děti do 12 let, zejména chlapci, kteří v nadměrné míře sledují násilné mediální obsahy, žijí v dysfunkčních rodinách a mají vrozené osobnostní předpoklady k agresivnímu a násilnému chování. (Děti a média 2)*

Dítě, které tráví příliš mnoho času sledováním např. televizních seriálů či telenovel, může ztratit reálnou představu o vztazích a jejich fungování a v pozdějších životních etapách může mít problémy s navazováním nebo udržením partnerských i jiných mezilidských vztahů. Takové dítě trpí osamocením a o to víc se uchyluje do umělého světa televizních příběhů.

4.2.3 Vliv televize na psychický vývoj dítěte.

Jak bylo výše uvedeno, dítě, které tráví příliš často u televizní obrazovky, má zhoršenu schopnost, pozornost, je ovlivněn jeho emoční vývoj, snižuje se jeho empatické cítění, schopnost navazování sociálních kontaktů a další. Kromě toho je narušen i rozvoj fantazie a kreativity. U dětí se ztrácí nebo snižuje schopnost vytvářet si vlastní vnitřní obrazy a představy. Televizní obrazy jsou příliš rychlé a hotové, a tím mohou těžko podněcovat dětskou fantazii.

Příliš častým sledováním dětských pohádek se také může snižovat potřeba čtení. Televize tak negativně nahrazuje velmi důležitý faktor v rozumovém vývoji dětí. Pokud televizí rodiče nahradí večerní čtení pohádky, ochuzují sebe i dítě o společně emočně

strávený čas, o blízkost, která při této činnosti vzniká. Časem si dítě na televizní pohádky zvykne natolik, že ho četba knížky může nudit.

Televizi se také dává za vinu často nedostatečná schopnost dlouhodobějšího soustředění na jednu věc. Vesele barevná mnohovrstvennost televizních obrázků a rychlý sled kontrastních optických vjemů, vzniklých třeba pomocí střihu, působí rozmanitě a zábavně – na obrazovce se děje spousta věcí, a to člověka v pravém smyslu upoutá. Jiné činnosti pak nestačí. Děti dnes čím dál častěji vypínají v momentě, kdy se aktivity rozvíjejí bez vnější změny podnětů. Schopnost soustředění klesá během několika minut a současně trpí i jeho hloubka. Činnosti, které trvají déle, vykazují jistý nedostatek změny zvenčí, jsou stále méně oblíbené. Vnitřní klid a pohoda vymírají. Jestliže během jakéhokoliv výchovného procesu, třeba ve škole, nenásleduje po několika minutách smyslově vnímatelná změna, mnohé dnešní děti to vzdají. (Zahme, 2005, 60)

Výzkumy zabývající se vlivem televize na jednání dětí se obvykle týkají tří oblastí:

- a) působení televize na výskyt násilí a zločinu,
- b) povah televizních zpráv,
- c) role televize ve společenském a kulturním životě.

Televizní obrazovka zprostředkovává řadu obsahů, které mohou být pro dětského diváka nebezpečné. Vedle seriálů, reality show, akčních filmů a dalších má velký vliv na zdravý vývoj dětí a mládeže také zpravodajství.

5 TELEVIZNÍ ZPRAVODAJSTVÍ

5.1 Televizní tvorba

Základem televizního vysílání jsou programy všeobecné, které zahrnují široké spektrum pořadů nejrozličnějších programových typů, žánrů a zaměření. Specializovaný televizní program je vymezen buď **tematicky** (kinematografické filmy, sportovní pořady, zpravodajství, hudba apod.), nebo **se zaměřuje na cílovou skupinu** (děti, mládež, ženy v domácnosti apod.). (Verner, 2007, 56)

5.2 Podstata zpravodajství

Televizní zpravodajství je vyhledávaným zdrojem informací a většina lidí ho považuje za velmi důvěryhodné. Televizní zpravodajství denně sleduje většina národa. Lidé chtějí být informováni o dění v naší republice i ve světě.

Vznikem soukromých televizních stanic, se zákonitě rozmohl také boj o diváka. Zatímco na chodu veřejnoprávní televize se finančně podílí stát spolu s poplatky za televizory, soukromé televize přežijí, jen pokud se jim podaří získat a udržet zadavatele reklamy. Zájem o reklamní čas jde ruku v ruce s mírou divácké sledovanosti. Čím větší sledovanost, tím větší zájem dodavatelů o umístění reklamního spotu. A čím větší zájem dodavatelů, tím stoupají ceny za jednotlivé reklamní časy. Jednotlivé televizní společnosti se tak předhánějí v atraktivnosti zpráv, jejich podání i vysílacích časech.

Pro příklad: Bývalý generální ředitel TV Barrandov PhDr. Vladimír Železný odpovídal v pořadu „Volejte Železnému“ (vysílal se každou sobotu v poledne) na dotazy diváků. Jedním z nich byl i opakovaný dotaz, zdali by mohl pan ředitel v letním období posunout vysílací čas zpravodajství na pozdější hodinu. Divák svůj požadavek odůvodňoval tím, že lidé v létě protahují svůj pobyt venku a často nestihnou večerní vysílání zpráv. Pan ředitel Železný tento návrh striktně odmítl. Důvod je zřejmý. Pokud by TV Barrandov posunula vysílací čas zpravodajství na pozdější dobu, (zatímco jiné

televizní stanice by odvysílaly zpravodajství v zaběhnutých časech) přišla by o aktuálnost, atraktivnost, tudíž sledovanost.

Je to boj o diváka, který se také odráží na tvorbě a konečné podobě zpravodajské relace. *Televizní zprávy nabízejí informace typu omnibus, a to znamená pro „všechny“* (Bordieu, 2002, 13). Takové zprávy mají schopnost nejen získat diváka, ale hlavně udržet ho u obrazovky. Informace podávané divákům se tak staly předmětem obchodu.

Tvůrci zpravodajství jsou vlastně těmi, kteří rozhodují o tom, co do zpráv vpustí, co se divák dozví. Vybírají to, co předpokládají, že bude pro diváckou obec zajímavé, přitažlivé. Jednotlivé události třídí, jen vybrané zpracují. Samotný výběr informací je objektivní volbou editora, vedoucího vydání, šéfredaktora. Pozitivní informace nejsou tak atraktivní jako katastrofy a vraždy. Známa je bulvární definice, že dobrá zpráva není pro zpravodajství žádná zpráva. Výrazný je také fakt, že veškerá média, nejen televize maximálně těží z válečných konfliktů. Procento bouraček a dalších negativních zpráv proto velkou rychlostí narůstá. Potom je obtížné definovat, kdy je zpravodajství objektivní - zprávy nejsou nikdy pouhým popisem toho, co se daný den skutečně stalo.

5.2.1 Kritéria zpravodajství

Aby televizní zpravodajství bylo pro diváka atraktivní a udrželo jeho pozornost, musí jednotlivé vstupy splňovat několik pravidel (výběr):

- Zpráva musí být krátká, časově vymezená.
- Musí být snadno vnímatelná a jednoznačná (nesmí vzbuzovat pochybnosti, protože takovouto správu jde snadno popsat a pochopit).
- Musí být aktuální (neaktuální zprávy ztrácejí hodnotu, z toho důvodu se často vysílá „na živo“ – divák má pocit, že je při tom).
- Sympatická je pro diváka blízkost (jedná se o zeměpisnou blízkost, protože nejvíc každého zajímá, co se děje nedaleko nás, v naší republice, v našem městě. Více se nás dotýkají události, které se týkají našeho prostředí, domova).
- Zpráva je důležitá pro příjemce (týká se konkrétně určité skupiny- důchodců, učitelů apod., nebo jde o událost, která se dotýká většiny – např. zdravotnictví, daně apod.).

- Zpráva navazuje na předchozí událost, je spojená s důležitými jevy, procesy (je následkem předchozích událostí, které může popírat nebo potvrdit).
- Zpráva by měla být výjimečná (dodává závažnost).
- Informace by měla mít důvěryhodný zdroj (dodává větší váhu než anonymní pramen).
- Jedinečnost (exkluzivita).
- Drastičnost, negativismus (příjemci často nabývají přesvědčení, že jen katastrofické zprávy jsou zajímavé).
- Podání informace by mělo být objektivní. (Žantovský, 2008, 71)

Začátek zpravodajské relace je snadno rozpoznatelný. Úvodní část musí přitáhnout diváky, proto se používá výrazná, barevná animace i hudba, která má vyvolat pocit naléhavosti. Stejně tak mají působit i symboly zeměkoule nebo odpočítávání času. Anna Dunnová ve své studii „Televizní zpráva jako narativ“ uvádí: „*Ve studiu najdeme jednoho nebo více formálně oblečených moderátorů, kteří obvykle sedí za deskou pracovního stolu se zřetelně seriózním, ale nikoli nepřátelským výrazem v tváři. Přítomnost dvou moderátorů umožňuje režii snadněji měnit náladu nebo přecházet od závažnějšího tématu k lehčímu či naopak, protože moderátoři si vzájemně mohou předávat slovo. (...) Moderátoři volí mezi projevem zaměřeným na kameru a dialogem, přičemž řeč na kameru působí dojmem, jako by promlouvali osobně ke každému divákovi, což se u zpráv, které nejsou založeny na faktech, děje jen zřídka. Přímý projev navozuje iluzi dialogu mezi moderátorem a divákem a může být zahájen osobní formou oslovení, jako „dobrý večer“. Má posílit dojem bezprostředního kontaktu mezi moderátory a diváky a vytvořit jakési „fiktivní my“. Moderátoři nemluví za sebe, používají neutrální projev a nepoužívají žádná gesta.*

Po úvodní sekvenci následuje řada zpravodajských příspěvků, které mají různé podoby.

5.2.2 Typy zpráv

Televizní zpravodajství má svoji určenou stopáž a skládá se většinou z několika typů zpráv (podle Lokšíka):

- **Čtená zpráva.** Je to většinou forma naléhavých nebo aktuálních informací. Je předávána moderátorem přímo ze studia., není doprovázena obrazovým materiálem.
- **Obrazová zpráva.** Má krátkou stopáž, je čtena moderátorem ze studia, podobá se filmovému šotu, v současném zpravodajství je velmi populární. Může být:
  - a) čtená se synchronem,
  - b) se synchronem a dovětkem mimo obraz,
  - c) se synchronem a dovětkem v obraze.

Do obrazových zpráv se řadí i **krat'asy**, což je několik obrazových zpráv za sebou komentovaných moderátorem, jsou odděleny přelomem, většinou to bývá blok rychlých domácích či zahraničních zpráv.

- **Kombinovaná zpráva.** To je nejefektivnější druh televizní zprávy, hlavně při ekonomických a politických tématech, komentáře a synchronní výpovědi adekvátních osob, silné shrnující čelo zprávy vyřčené moderátorem, následuje detailnější rozvedení zprávy.
- **Reportážní zpráva.** Co do kvality je nejdokonalejší, důmyslný výběr a dramatická prezentace faktů, která je podávána redaktorem coby svědkem. Střídají se v ní komentáře s autentickými výpověďmi účastníků dané konkrétní reportáže.
- **Televizní zpravodajský rozhovor.** Je to jakákoliv forma tvořená otázkou a odpovědí, může to být živý vstup redaktora do studia, anketa na ulici, telefonní rozhovor a další.

Jednotlivé typy zpráv se ovšem mohou prolínat, vyvíjejí se, jsou využívány nové technologie. Vše slouží ke zvýšení atraktivnosti a zvyšování sledovanosti.

5.3 Zpravodajství a manipulace

Pokud se podíváme na původní význam slova manipulace, zjistíme, že tak byla označována komplikovaná ruční výroba nebo práce. Dnes je toto slovo velmi používané ve smyslu „manipulování s lidmi bez jejich vědomí.“ Pojmenováváme tak určitou metodu nebo způsob chování, při kterém dochází k ovlivňování jednotlivce, skupiny nebo společnosti. Důsledkem může být změna postojů a názorů bez jejich vědomí. Díky tomu nabývá manipulovaný člověk přesvědčení, že on sám se pro něco rozhodl, něco ohodnotil nebo jednal určitým způsobem. Neuvědomuje si, že je pouhou loutkou, kterou vede někdo jiný. Manipulace tak přivádí jedince nebo skupinu v omyl.

5.3.1 Druhy manipulace (podle Žantovského)

- **Přesvědčování.** V některých situacích může být potřebné. Také ve zpravodajství nemusí být na škodu, pokud ho reportéři použijí v souladu se svým vědomím a svědomím. Přesvědčovaný člověk, nebo společnost by si ale měla být vědoma, že je přesvědčována. O manipulaci jde tehdy, když se jedná o skryté ovlivňování.
- **Nátlak.** Může mít různé formy, podstatou ale je, že jedinec nebo skupina jsou k něčemu nuceni pod hrozbou.
- **Násilí.** Jedná se o nucení k něčemu použitím síly. Je to nejstarší prostředek zbavování lidí subjektivity.
- **Manipulace.** Je nejrozšířenější a nejúčinnější metodou skupin, které chtějí získat moc. Někdy je těžko rozpoznatelná, manipulátor se může obhajovat tím, že nemanipuluje, ale přesvědčuje.

5.3.2 Nejčastější formy manipulace ve zpravodajství (podle Verneru)

Jak už bylo výše řečeno, může jím být samotný **výběr témat** jednotlivých reportáží.

Další formy jsou:

- **Řazení témat.** Zařazení reportáže může ovlivnit diváky, jelikož označuje důležitost zprávy.
- **Čas zpracování.** Důležité informace se obvykle vysílají v prime time (18-22 hodin).
- **Styl zpracování.** Například ironie může ovlivnit kladně i záporně.
- **Zveličování, nadsázka.** Nadměrné používání přídavných jmen napomáhá utvářet iluzi, že právě tato informace má větší váhu.
- **Zlehčování.** Dokazuje neprofesionální přístup moderátora či redaktora, může ale mít vliv na postoj diváka.
- **Zevšeobecňování.** Důsledkem tohoto podání může být snižování hodnověrnosti informace.
- **Znecitlivění.** Pokud je divácká obec často vystavována násilí, bere ho jako normu. Děti však nemají dostatek zkušeností, mohou snadno získat názor, že je to standardní obraz života. Obzvláště, je-li:
  - a) násilník prezentován jako přitažlivá osoba,
  - b) násilí je okomentováno jako spravedlivé jednání,
  - c) násilí není nijak potrestáno (kritikou ani trestem),
  - d) násilí má minimální následky pro oběti,
  - e) násilí je zobrazováno příliš realisticky.
- **Katarze.** Právem potrestané násilí může přinášet uvolnění a pocit zadostiučinění. Medializace může vést ke zkreslení postupu soudců, hlavně tam, kde je možnost dvojího výkladu práva.
- **Krácení citací.** Nepřesné formulování a vyzobávání slov nebo celých vět může změnit význam sdělení.

Je zřejmé, že různých způsobů manipulace, kterých se ve zpravodajství používá, je mnoho. Mezi další také patří např. užívání nepravdivých informací a zatajování

pravdivých, podávání informací tak, aby byly nejasné a mnohovýznamové, vymyšlení dějové osnovy informace a další.

Předkládání informací má za povinnost každá televize. Existují však určité normy pro práci s informacemi. Informace musí být především **pravdivé, vyčerpávající, nestranné, věrohodné, pokud navazují na předchozí - musí následující souviset, musí být zdokumentované, musí se podávat kompetentně a srozumitelně, musí být v mezích zákona.**

Vzhledem k velké popularitě a sledovanosti televizního zpravodajství ovlivňuje tato každodenní relace nejen názory a postoje obyvatelstva, kulturu a jazyk dané společnosti, ale také vývoj, názory, životní styl a chování dětí a mládeže.

5.4 Vliv zpravodajství na děti

Ke sledování zpravodajství se denně uchýlí více, jak polovina národa. Není proto od věci, že se informace, které z televize vycházejí, bezprostředně dotýkají i dětí. Jednak spoluúčastí při sledování zpravodajství, jednak také tím, že se pohybují v blízkosti rodičů, kteří relaci subjektivně komentují. Děti, zvláště v mladším školním věku uznávají stále rodičovskou autoritu, takže názory, postoje, reakce a vzorce chování rodičů přejímají, nebo je alespoň považují za správné.

Televizní zpravodajství je silným manipulativním nástrojem, který je těžko rozeznatelný a čitelný pro dospělé, natož pro děti. Tudíž může být jeho vliv na zdravý vývoj dítěte škodlivý a ohrožující.

Jak bylo výše zmíněno, diváckou sledovanost zvyšují příspěvky přesycené násilím a agresí, které volávají určité emoce, jako je strach, úzkost a pocit nejistoty. Lidský jedinec si snadněji zapamatuje své emoce, nežli obsah zpráv. Je dokázáno, že si v dospělosti snáze zapamatujeme události, nebo obrazy spojené se silnými emocemi. Také televizní divák si snadněji a lépe zapamatuje emoce, které v nich vyvolala určitá situace nebo událost. *Především v televizi **forma znamená víc než obsah**, emoce vládnou nad intelektem. Proto zdůrazňujeme, že forma prezentace čehokoli a kohokoli má velký význam: „jak“ je důležitější než „co“. Ostatně dobře víme, že manipulovat s kvalitou obrazu a jednáním osoby v televizi není problém.* (Žantovský, 2008, 98)

Jak řekla Pávková o rozvoji vnímání dětí mladšího školního věku: „*Vnímání se v tomto období zdokonaluje v souvislosti s vyzráváním smyslových orgánů. Dítě lépe vnímá hlavně to, co je názorné, živé, co v něm vzbuzuje bezprostředně emocionální reakci.*“ Takže pokud dítě shlédne nadneseně podanou informaci, např. o válce, nebo katastrofě, je velkým předpokladem, že se ho to silně dotkne a negativně ho to ovlivní. Pávková dále uvedla, že *u dětí v tomto období převládají pozitivní emoce, z negativních emocí je to hlavně strach.* Je proto velmi pravděpodobné, že po zhlédnutí negativní reportáže, patřičně doprovázenou působivou hudbou, dítě pocítí obavy a strach. Navíc dítě v tomto věku důvěřivě přijímá informace, které mu podávají authority, čímž jistě pro něj televize je. Zanedbatelný není také fakt, že od devíti nebo deseti let se u dětí rozvíjí i koncept smrti.

5.4.1 Negativní vzory a návody

Jak bylo výše zmíněno, v oblasti mravních citů se u dítěte mladšího školního věku zřetelně projevuje realismus. Z hlediska morálky dítě posuzuje konkrétní osoby v konkrétních situacích, **zobecnění morálních zásad je však pro něj ještě obtížné.** Jeli tedy např. odvysílaná zpravodajská reportáž o zločinech, či podvodnících, a jsou-li tito „hrdinové“ představeni jako sympatické osoby, dítě pravdivé jádro informace samo těžko rozkládá.

Od 9-10 let se dítě začíná zajímat o to, jak jej hodnotí ostatní vrstevníci. Proto je potřeba kontaktu s vrstevníky považována za jednu z nejvýznamnějších potřeb dítěte školního věku. Významnou skupinou se stávají spolužáci ve škole. Prosazení se ve třídě vyžaduje odlišné kompetence než docílení dobrého školního prospěchu. Z toho důvodu se může stát, že dítě bude napodobovat „hrdinské činy“, které shlédne v televizních zprávách. Takovou může být třeba příspěvek, který odvysílala TV Nova, v první polovině zpravodajství. Televizní moderátoři okomentovali záběry z bezpečnostních kamer, na kterých byl mladý člověk sjíždějící na kole pohyblivé schody v metru. Moderátoři sice tento čin označili jako nebezpečný, ale také zaznělo „poučení“, že dotyčný cyklista neměl helmu, čímž se zvyšovalo riziko úrazu. Dítě, které se chce prosadit ve třídě, může tento příspěvek pojmout jako návod „jak na to“. Dítě, které se

nedosahuje na požadavky kolektivu z hlediska oblíbenosti, snaží se získat svoje postavení jakýmkoliv způsobem. Navíc jsou děti středního školního věku soutěživé, *imponuje jim ten, kdo něco umí, často i něco nežádoucího. Líbí se jim **sebedůvěra a odvaha, ale také obratnost, mrštnost a fyzická síla**. Tyto vlastnosti posilují prestiž a postavení v kolektivu jedince. Pro ostatní se stává vzorem, chtějí být jako on.* (kapitola 2.3.3 Vrstevnická skupina)

Pro dokumentaci jsem vybrala obsah příspěvků ze zpravodajství TV Nova namátkou ze dne 2. 12.:

- Reportáž o prvním výročí tragédie, kdy auto srazilo mladou dívku a jejíž otec ztrátu dcery neunesl a spáchal sebevraždu (vzor nepříliš silného chování).
- Reportáž o tom, jak politici ve sněmovně neplní své povinnosti.
- Smrt herce Paula Walkera. Zemřel tragicky při rychlé jízdě autem.
V reportáži se propagovala značka auta, proběhly ukázky ze světa, který trpěl jeho ztrátou. Podle slov moderátora P. W. otevřel svět rychlých aut.
- Reportáž o rakovině prsu - statistika, varování
- Reportáž o prodeji vánočních stromků- podstata reportáže byla v navyšování cen.
- Podvod starosty Pavla Caldra, který se na Kypru vydával za primátora.
- Odchod fotbalového trenéra Pavla Vrby do důchodu – emotivní rozlučka.
- Konflikt na Ukrajině – drastické, brutální záběry, na kterých těžkooděnci mlátí do lidí, bouřlivé demonstrace.
- Poplach na letišti Václava Havla – mladík po požití drog rozmontoval drátěný plot a vnikl do objektu. Jeho jednání bylo shrnuto do slov „potřebuje se vyspat.“ Trest není jasný, zřejmě jen pokárání.
- Pád horské plošiny, emotivně popsané úmrtí a zranění účastníků.
- Reportáž o podnikateli Radovanu Krejčíře, zpráva popisovala jeho sklony k týrání. Řešilo se jeho propuštění z vazby.
- Smrt studentky na plesu.
- Setkání pacientů s transplantací pupečnickové krve.
- Statistika automobilových nehod - reálné záběry z nehod, pomníčků...

- Reportáž o falešném lékaři, který okrádal seniory. Prozradil se tím, že seniorům nedělal odběry krve.
- Potravinový inspektor testoval svažené víno - návod na nejlepší recept.
- Zvířátka v olomoucké ZOO.

Vezmeme-li v úvahu, že děti shlédly výše uvedenou zpravodajskou relaci, nabízí se otázka: Jaké informace si z něj odnesly? Z osmnácti reportáží je většina negativních. Drastické záběry z autonehod i z Ukrajiny, návod jak vyrobit dobré svažené víno, informace, které jistě rodiče okomentovaly negativně (zdražení vánočních stromků, špatná pracovní kázeň poslanců, propuštění Krejčíře z vazby apod.). K zamyšlení je určitě reportáž o mladíkovi, který pod vlivem drog vnikl do zakázaného území. Děti, které mají problém se zařazením do vrstevnické skupiny, mají potřebu udělat něco neobvyklého, hrdinského. Tento příspěvek může být chápán jako návod na „zajímavý“ počín, který jim zvýší popularitu a nastolí obdiv mezi vrstevníky.

Se stejným cílem jsem se zaměřila na obsah zpravodajství stejné televize ze dne 6. 3.:

- Válka na Ukrajině – působivá hudba, záběry na ozbrojené vojáky. Komentář reportéra: „Vojáci proti sobě stojí, zatím bez výstřelu. V reportáži byl také zmíněn dopad války na dodání ropy do Čech („tři měsíce by neměl být problém“).
- Reportáž o odsouzení třetího mladíka, který pomáhal vrahům dívky. Byl propuštěn z vazby.
- Další reportáž souvisela s předchozím příspěvkem. Krátká rekonstrukce loupežného přepadení Karalou.
- Reportáž o společnosti KAPSCH, která žaluje Českou republiku.
- Reportáž o zrušení trestu Antonína Salety, který se podílel na „loupeži století“ (Saleta vyměnil obhájce, odvolal se).
- Reportáž ze sněmovny - poslanci si schválili „suchý zákon“ (v pracovní době si nebudou moci koupit alkohol).
- Reportáž o řidiči autobusu, který si během jízdy psal SMS zprávy a telefonoval (stejným způsobem se chová, i když má v autobusu děti). Na závěr reportáže zaznělo, že se může jednat o trestný čin, ale žádný trest nezazněl.

- Originální recept na pizzu.
- Reportáž o výbuch plynu ve Zlíně.
- Příspěvek o fotbalovém poháru, který je poprvé možno shlédnout v Praze.
- Reportáž o soudu ve Francii. Herečka x prezident.
- Reportáž o herečce Zlatě Adamovské, která oslaví narozeniny. V závěru se ukázalo, že hlavním cílem reportáže byla upoutávka na večerní seriál.
- Reportáž o „kouzelnickém hmatu“ zlodějů ve zlatnictví. Moderátorka: „Uvidíte, jak dokonalí byli. Vše měli profesionálně vymyšleno...“
- Reportáž o nejdražší jachtě na světě.
- Záběry z bezpečnostní kamery, která zachytila rvačku v Brně. O trestu nepadla zmínka.
- Výzva majitele ukradeného kola, který vypsal odměnu pro nálezce.
- Reportáž o zastupitelích Jaroměře, kteří spáchali podvod a půjdou k soudu.
- Reportáž o přepadení podnikatele falešnými policisty (otevření po roce) Zazněl přesný popis, jak lupiči vyloupili trezor.
- Reportáž o zvířátkách – narození medvíďat.

Celá zpravodajská relace obsahovala dvacet příspěvků, z nichž opět většina byla negativních. Válečný příspěvek s sebou nesl prvky násilí, agrese a manipulace (vyvolat v divákovi pocit nejistoty: „...zatím se nestřílí...problémy s ropou tři měsíce nehrozí“). V některých reportážích můžeme opět najít jakýsi návod, například, jak vyloupit zlatnictví nebo okrást podnikatele. Už jenom řazení příspěvků může být téma do diskuze. Například bezprostředně po reportáži o zlodějích kouzelnících byla zařazena reportáž o nejdražší jachtě, ve které byl vyzdvihován její luxus. Ale ani další reportáže nevyzněly nijak optimisticky (výbuch plynu a další, ve kterých podvod nebo zločin nebyl nijak potrestán). *S obecně negativním vlivem médií souvisí také jejich instruktivnost. Nejedná se jen „o návody“ k páchání trestných činů (jakými jsou například detailní popisy krádeží aut či způsoby otevření dveří bez klíče ve zpravodajstvích a filmech), ale také o návody, jak se vyhnout trestní odpovědnosti a chovat se v průběhu trestního stíhání tak, aby byla ztížena možnost usvědčení. I děti jsou schopny páchat velice dokonale delikty právě na základě akceptování transferu*

hotového modelu chování. Jinými slovy, média jim poskytnou poměrně přesný návod, jak zamotat hlavu i zkušeným vyšetřovatelům. (Suchý, 2007, 59)

5.4.2 Zakázat či povolit?

Problém televize a jejího dopadu na agresivitu a násilné chování dětí má mnoho příznivců i odpůrců. I přes veškerá vědecká zjištění, která dokazují negativní vliv na děti, se často objevují názory, že úplné omezování sledování televize, může mít neblahý vliv například na zařazení do kolektivu. Obsahy vysílání bývají velmi častým tématem rozhovorů mezi dětmi, a pokud se dítě nezapojí do komunikace, může být vrstevníky vnímáno jako méněcenné, dokonce může být z kolektivu vyřazeno. Jeden z dalších argumentů je, že televizní vysílání může být podpůrným pedagogickým pomocníkem. Televize může přispívat k výchově, kladně ovlivňovat stupnici hodnot dětí, podílet se na vzdělávání, bavit je. Může také vyvolat zajímavé a cenné diskuze mezi jednotlivými členy domácnosti, inspirovat je, stmelovat, navzájem se poznávat, motivovat je k různým společně stráveným chvílím.

Vliv televize na děti je potažmo silnější, pokud selhává rodičovská péče. Role rodičů je při sledování televizních pořadů velmi významná. Uvědomělý rodič nenechá své dítě sledovat televizní pořady s násilným nebo erotickým obsahem. Především by měl jít svému dítěti vzorem, uvědomit si, kolik času on sám stráví u televize, jaké pořady sleduje. Rodiče by měli mít přehled o tom, na co se dívají jejich děti, omezit dětem dobu strávenou u televize, ovlivnit výběr pořadů.

Ideální je i společné sledování pořadů. Ptát se dětí, čemu nerozumí, upozorňovat je na nesrovnalosti, vysvětlit rozdíl mezi fikcí a realitou, osvětlit, jak se vyrábějí iluze, filmové triky. Rodiče by měli vybízet své dítě k otázkám, ptát se ho na motivy jednání filmových hrdinů, na alternativní řešení problémových situací.

Důležitý je také společně strávený čas při volnočasových aktivitách. Nedovolit, aby se dítě nudilo, jít mu příkladem při činnostech ve volném čase, nasměrovat ho na jiný druh zábavy, než je pasivní sledování televize.

V podstatě stejné nástroje má v rukou i škola, ve které dítě tráví velkou část času. Stejně jako rodina i škola by se měla snažit eliminovat negativní dopad televizních pořadů

na vývoj dětí a mládeže. Pedagog k tomu může využít různých slohových prací, besed, o filmu mohou děti udělat intrwiew nebo školní reportáž, ve kterých se naučí klást otázky a formulovat odpovědi. Pedagog by měl hovořit s dětmi o tom, co viděly, jaký film je zaujal, rozebrat a vysvětlit vybrané relace televizního zpravodajství přiměřenou formou, pochopitelnou dětským vnímáním.

6 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Televize, stejně jako ostatní média vstupují každodenně do světa dětí a mládeže. Mohou být užitečnými zdroji informací a zábavy, ale také nevídanými manipulátory, zprostředkovateli nežádoucí zábavy, nevkusů a v neposlední řadě mohou negativně ovlivňovat hodnoty, chování a emoce dětí i mládeže.

Pedagogové, kteří na děti působí, by měli vědět, jak média fungují, jak k nim děti, jako jejich uživatelé mají přistupovat a jak jim rozumět. Proto je od roku 2006 v rámci rámcových vzdělávacích programů do všech základních a středních škol postupně zaváděna mediální výchova, která vede k jednomu cíli, kterým je zvyšování **mediální gramotnosti**.

6.1 Mediální gramotnost

Mediální gramotnost se týká dovedností, znalostí a porozumění, které spotřebitelům umožňují efektivní a bezpečné využívání médií. Mediálně gramotní lidé by měli být schopni provádět informovanou volbu, chápat povahu obsahu a služeb a být schopni lépe chránit sebe i své rodiny před škodlivým nebo urážlivým obsahem. Proto je třeba rozvoj mediální gramotnosti ve všech oblastech společnosti podporovat a pečlivě sledovat její pokrok. (směrnice č. 2010/13/EU o Audiovizuálních mediálních službách)

V listopadu v roce 2011 zveřejnila Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) druhou část výzkumu, který vyhodnocoval úroveň mediální gramotnosti u dětí školního a předškolního věku. Výzkum byl realizován metodou ohniskových skupin (focus groups) a soustředil se na vybrané ukazatele úrovně mediální gramotnosti u předškolních dětí a mladších a starších žáků základních škol. Skupiny byly sestaveny tak, aby polovinu tvořily dívky a druhou polovinu chlapci a aby bylo možné zaznamenat rozdíly u dětí, které vyrůstají v různém prostředí (vesnice x město x velkoměsto). Zkoumány byly čtyři hlavní tematické celky:

- Vzorce užívání médií s důrazem na televizi a její roli v domácnosti, včetně rodičovské kontroly dětského užívání televize.

- Vnímání a výklad vybraných mediálních obsahů s důrazem na zpravodajství, reklamu a počítačové hry.
- Vzorce užívání „nových médií“ s důrazem na mobilní telefony a osobní počítače, včetně rodičovské kontroly dětského užívání nových médií.
- Zkušenosti s hraničními jevy v užívání médií (probouzení úzkostí, zkušenost s narušováním soukromí v kyberprostoru) a míra racionality a sebekontroly v užívání médií, včetně mediální výchovy.

V následujícím výsledku výzkumu, budu citovat jen výsledky týkající se tematicky mé práce:

- Televize není integrujícím rodinným médiem („rodinným krbem“), ale rovnocennou alternativou počítače, tedy platformou, na níž je možné jako na počítači sledovat zvolený obsah. Přítomnost většího počtu televizních přijímačů odpovídající počtu členů v domácnosti, včetně dětí, je samozřejmost, která je chápána jako standard.
- Rodiče se snaží sledování televize jednak včlenit do hierarchie volnočasových aktivit dítěte jako aktivitu zbytnou, a to tím, že ji podmiňují plněním povinností v rodině, resp. tím, že poukazují na zdravotní rizika spojená se sledováním televize.
- Rodiče se také snaží korigovat typy sledovaných televizních pořadů a užívání dalších médií, a to především **omezeními** takových, které by mohly vyvolávat úzkost nebo nabízet eroticky či intimně laděné obsahy, které by mohly být pro děti nesrozumitelné.
- Děti v mladším školním věku v zásadě vnímají omezení a zákazy spojené se sledováním televize jako samozřejmost, popřípadě jako logicky uvalený trest.
- Současně se rodiče snaží korigovat sledování televize **doporučeními** pořadů, které mají výchovnou nebo vzdělávací hodnotu, popřípadě podporují u dětí zájmovou činnost.
- Vztah k užívání televize není běžně podporován tím, že by rodiče dětem svá rozhodnutí ohledně omezujících či doporučujících opatření vysvětlovali a že by o sledovaných pořadech s dětmi hovořili.

- Omezující ani doporučující opatření rodičů se netýkají zpravodajství (ačkoli většina dětí vyjádřila obavy ze sledování zpravodajství z důvodu možnosti zhlédnutí násilných obsahů, jež v nich vyvolávají obavy – zmiňovány např. záběry z událostí v Libyi 2011).
- Respondenti v kategorii mladší žáci vykazovali v zásadě zřetelně vlažný zájem o zprávy a spíše skeptický přístup k pravdivosti zpravodajství, zřejmě pod vlivem výroků, které nad novinami a u televizního zpravodajství slyší od rodičů. Zájem o zprávy, který pozorují u dospělých, si vykládají spíše pragmaticky jako zájem o praktické, v běžném životě využitelné informace.
- Pokud jde o důvěru v pravdivost zprávy, tištěná média jsou pro respondenty spíše nedůvěryhodná, větší důvěry požívá televize. Kredibilitu televizního zpravodajství odvozovali respondenti od přítomnosti obrazového sdělení a spojovali ji s možností přímého přenosu. I když náznaky povědomí o možnosti manipulace obrazem zazněly, neměly širší odezvu a nebyly kromě okrajové zmínky výrazněji tematizovány.

Jak z průzkumu vyplývá, rodinná mediální výchova je v některých bodech naplněna, přesto není dostačující. Školní mediální výchova je tedy nezbytným tématem, které by mělo být automaticky zařazeno do školního vzdělávacího plánu.

6.2 Mediální výchova ve světě

Protože vliv médií ve společnosti stále roste, klade se ve vyspělých zemích velký význam na nutnost kritického přístupu k nim. Přístup a pojetí mediální výchovy se ale v různých zemích světa odlišuje. Někde se upřednostňuje spíše tvorba mediálních produktů, jinde se klade důraz spíše na analytický přístup k médiím a rozvoj kritického myšlení. Potřebné je však u dětí rozvíjet oba směry.

Kanada se projevila v oblasti mediální výchovy jako nejúspěšnější. Kurikulární reforma tu proběhla v devadesátých letech a značně ovlivnila mediální výchovu. Zaměřila se především na nezbytnost kritického přístupu k různým druhům a formám informací. Nyní je jednak součástí předmětu anglický jazyk, ale též probíhá i průřezově. Cíle se týkají hlavně mediální gramotnosti a byly zahrnuty především do společenských

věd, občanské výchovy nebo do výchovy k budoucímu povolání. Jako hlavní cíle mediální výchovy si Kanada klade především rozvíjení kritického myšlení a rozvoj aktivního čtenářství.

Dalším úspěšným státem v oblasti mediální výchovy se řadí i **Austrálie**. Mediální výchova je tu součástí vzdělávacího systému od devadesátých let dvacátého století. Australská společnost vnímá mediální výchovu hlavně jako nástroj ochrany před zvyšující amerikanizací. Na střední školy byl zaveden předmět „mediální studia“, přičemž mediální výchova je zařazena také do anglického jazyka, společenských věd i dalších předmětů.

Dlouhou tradicí v oblasti mediální výchovy se může pochlubit **Velká Británie**. Nejprve měla pomoci studentům rozpoznat rozdíly mezi „dobrou“ a „špatnou“ kulturou. Po zavedení nového středoškolského kurikula v roce 2007 se vyučuje jako samostatný předmět. I když tematicky navazuje a doplňuje anglickou literaturu a jazyk. Cílem mediální výchovy ve Velké Británii je vychovat aktivnější, kritičtější a náročnější konzumenty médií.

V **USA** byla mediální výchova zařazena do školského systému hlavně díky tlaku rodičů dětí. Děti totiž měly problémy, rozpoznat zpravodajské informace od reklamy. Byly pro ně stejně důležité. Přesto, že se potřeba mediální gramotnosti v USA objevila mnohem dříve, než v Kanadě, nebo velké Británii, není její systém rozvinut do takové úrovně jako ve výše jmenovaných státech. Díky množství států je spíše roztržten a neexistuje jednotná vzdělávací politika. (Mediální výchova ve světě)

6.3 Charakteristika mediální výchovy v ČR

Od roku 2007 je v Čechách mediální výchova zařazena do vzdělávacího plánu jako průřezové téma. Pro Výzkumný ústav pedagogický, který připravoval Rámcově vzdělávací programy pro základní a gymnaziální vzdělávání, vytvořil koncepci mediální výchovy doc. PhDr. Jan Jiráček. Mediální výchova vychází z faktu, že média jsou v dnešní době významným faktorem socializace. Představují nepřehlédnutelný zdroj prožitků a poznatků dětí. Proto je velmi důležité, aby žáci uměli zpracovat a vyhodnotit podněty, které média nabízejí.

Mediální výchova se zaměřuje na to, aby v žácích – pomocí rozborů reálné mediální produkce a prostřednictvím vlastní tvorby mediálních produktů a osvojování poznatků o fungování médií ve společnosti – soustavně rozvíjela jejich schopnost kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a udržovat si od ní odstup. Koncepce mediální výchovy se tedy opírá o představu mediální gramotnosti. (Verner, 2007, 94)

Mediální výchova, coby průřezové téma by měla prostupovat celým základním nebo středním vzděláním, všude, kde je to možné a funkční. Svým obsahem a cíly však hlavně souvisí se vzdělávacími obory, jako jsou: Občanská výchova, český jazyk a dějepis.

Toto průřezové téma obsahuje dvě základní oblasti:

- **Vědomostní** – výsledkem by měly být znalosti dětí, které obsahují význam médií pro život společnosti, děti by měly vědět, že média mohou ovlivnit jejich vzory chování, režim dne apod., měly by se orientovat v médiích samotných, rozumět jejich chování, chápat mediální logiku, která se promítá do mediálních produktů (zpravodajství, reklama apod.)
- **Dovednostní** – tato oblast by dětem měla umožnit jejich vlastní produkci, díky níž samy poznají, za jakých podmínek mediální výrobky vznikají, jakou roli hraje orientace na vzbuzení zájmu, jak je důležitá týmová práce.

Výzkumný ústav pedagogický vydal očekávané doporučené výstupy, které jsou součástí publikace „Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách.“ Z doporučených očekávaných výstupů uvedu jen takové, které se tematicky týkají mé práce:

Žák v 1. období 1. stupně:

- Odpovídá na otázky zaměřené na obsah čteného, slyšeného nebo sledovaného jednoduchého zpravodajství či reklamního sdělení.
- Charakterizuje postavy a hodnotí jejich jednání ve vztahu k události (zamýšlí se nad jejich vlastnostmi apod.).

- Dotváří krátkou zprávu do logického celku (vyprávěním, dramatizací, ilustrací apod.).
- Sdělí, která média a jakým způsobem provázejí jeho den (moje každodenní „mediální biografie“, média jako součást rodinného prostředí).

Žák 2. období 1. stupně:

- Rozlišuje a porovnává podle charakteristických rysů a způsobů užití masová a síťová média (tisková média, rozhlas, televize, internetové stránky apod.).
- Na konkrétních případech rozlišuje základní funkce mediálních sdělení: informovat, vzdělávat, získávat, bavit.
- Rozlišuje informativní a umělecké obsahy (především zpravodajství, vzdělávací a osvětové pořady a texty a fikce pohádkové a dobrodružné povahy) od reklamy.
- Rozeznává a využívá základní prostředky zpravodajství, napíše krátkou zprávu – odpoví na otázky „kdo?, co?, kdy?, kde?“
- Na příkladu (členů rodiny aj.) demonstrovuje rozdíly ve způsobech konzumace médií a v přístupech k mediálním sdělením.

Jak jsem ve své práci již několikrát zmínila, media a televize především jsou nedílnou součástí dnešní doby. Chtít po dětech, aby ignorovaly televizi je nepředstavitelné a neuchopitelné. Mediální výchova na školách je jednou z cest, která může eliminovat negativní dopad, který s sebou tento virtuální svět přináší. Ale souběžně s ní může ke zmírnění následků přispět i adekvátní nabídka pestré, informativní, zábavné a vzdělávací mediální alternativy.

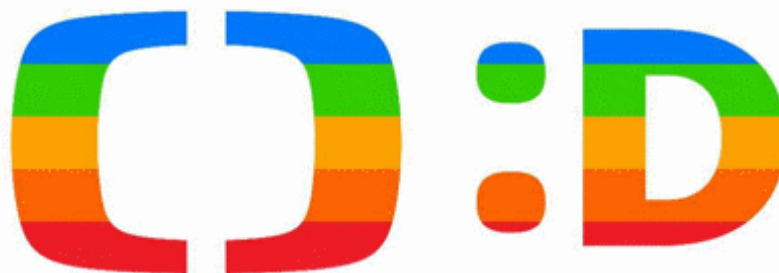
Veřejnoprávní televize například v Dánsku, ve Španělsku nebo Německu získaly velký ohlas spuštěním dětských stanicí. Jednou z nich, německou televizí Ki.KA se inspirovala i veřejnoprávní televize ČT, která 31. srpna 2013 spustila dětskou stanici Děčko.

7 DĚTSKÁ TELEVIZE ČT DĚČKO

Dětská stanice Děčko byla pečlivě připravována a její spuštění doprovázela velká očekávání. „*V Česku už vysílá desítka dětských kanálů, některé kvalitní, ale my jako veřejnoprávní máme něco navíc,*“ řekl ředitel nově vzniklé stanice Petr Koliha. (Spáčilová, 8.8.2013)

Podle slov Kolihy je to hlavně vlastní tvorba a pestrost programového schéma. Děčko totiž obsahuje veškeré možné žánry: zprávy, publicistiku, sport, zábavu, hranou i animovanou tvorbu. **A všechny mají v podtextu vzdělávání.** Televize se řídí heslem „kdo se baví, ten se učí“. Dalším přidanou hodnotou je **bezpečnost**. Děti mohou sledovat televizi samy, aniž by rodiče museli propadat obavám. Zajímavý je jistě i třetí bonus, kterým je **aktivace**. Stanice má za cíl zvedat děti ze židlí, dát jim tipy na trávení volného času, mohou s Děčkem cvičit, tancovat.

Cílovou skupinou jsou děti od čtyř do dvanácti let, proto má stanice vysílací čas mezi šestou hodinou ranní a osmou hodinou večerní. Symbol Děčka (ČT :D) si děti samy vybraly, je to symbol „smajlíka“, který má podobu úsměvu. Ten má také vystihnout i účel této dětské televize: rozesmát a pobavit.

Obrázek 1 Logo Děčka

Zdroj: Česká televize

Výtvarnému stylu své dětské stanice věnovala Česká televize od počátku velkou pozornost. Základním prvkem je duha, do které výtvarníci zbarvili nejen logo stanice, ale i zvlněnou krajinu a hlavní postavičky zvířecí říše Děčka.

Dětská stanice tak získala originální a neopakovatelný vzhled, který zaujme diváky od těch nejmenších až po (skoro) dospělé. Současně odkazuje na pestrost programu Děčka a citlivě navazuje na výtvarný styl tradičních dětských pořadů, jakými jsou Večerníček nebo Studio Kamarád. (Výtvarný styl Děčka, 1996-2014))

Podle slov generálního ředitele ČT Petra Dvořáka charakterizují stanici tři slova: **důvěra, respekt a láska**. Důvěra nejen dětí, ale zároveň jejich rodičů, respekt vůči tomu, že česká televize vytvoří bezpečný svět a láska, která bude pro rodiče i jejich děti pozváním, aby se k Děčku vždycky vracely a obracely.

7.1 Program Děčka

Program stanice je jako celek přehledný a pořady jsou v něm zařazeny v pravidelných vysílacích časech. Což je důležité nejen pro děti, ale hlavně pro jejich rodiče. Pravidelnost usnadňuje orientaci. Vysílací schéma dětské stanice rozlišuje pořady pro mladší a starší děti. Z toho důvodu se dělí na dvě části. Dopoledne je vysílání zaměřeno spíše na předškolní děti a děti mladšího školního věku, odpoledne se připojují i pořady pro děti starší. Děčko klade důraz na nejvyšší míru umělecké kvality dětské tvorby, její inspirativnost a nadčasovost. Kvalitu programu vystihuje žánrová pestrost, která zahrnuje celou škálu pořadů od animované a hrané tvorby přes zábavně-vzdělávací a lifestyleové magazíny, skládaná pásma a cvičení až po publicistické a zpravodajské pořady. Děčko se tak opírá celkem o **sedm programových pilířů**:

1) Hraná tvorba

- Nové seriály České televize: Mazalové a Špačkovi v síti času
- Zahraniční seriály: Hodně štěstí, Charlie

2) Animovaná tvorba

- Nové řady Večerníčků
- Tradiční Večerníčky

3) Zábavné vzdělávání

Pro děti od 4 let

- Ábécédé s Michalem – děti se učí abecedu s Michalem Nesvadbou
- TvMiniUni – pořad odpoví dětem jednoduše na složité otázky
- Mistr E – jak se zachovat podle etikety, poradí kouzelník mistr E
- Čítanka – ideální pořad pro polední klid
- Méd'ové na cestách – vlastivěda v podání malých medvíďat
- Šikulové – tvořivé dílny všeho druhu
- Kostičky – hravá encyklopedie pro předškolní děti (vysíláno v roce 2013)
- Moudronos – moudra klauna s moudrým nosem (vysíláno v roce 2013)

Pro děti od 8 let

- Já budu Einsteinem! – exploze pokusů, která udělá i z fyziky zábavu (novinka 2014)
- Lovci záhad – když chemie nebo fyzika přestávají být záhadnými
- Chytrost nejsou žádné čáry – logické hádanky z běžného dne
- Záhady Toma Wizarďa – na cestách za dobrodružstvím a tajemstvími
- Biblická pátrání II – biblické příběhy z pohledu dnešního života (vysíláno v roce 2013)

4) Magazíny

- Skládaná pásma pro děti od 4 let
  - Kouzelná školka – hlavní pořad pro menší děti
  - Studio Kamarád – víkendový pořad pro menší děti
- Lifestylové magazíny pro děti od 4 let
  - Draci v hrnci – ukážou, že vaření nemusí být nuda
- Skládaná pásma pro děti od 8 let
  - Planeta Yó – hlavní pořad pro starší děti
- Lifestylové pořady pro děti od 8 let
  - Faktor U – lifestylový pořad o hvězdách ulice a jejich cestě k úspěchu
  - Wifina – nejen o tom, co se nosí a o čem se zajímat

- Náš zvěřinec – jak porozumět zvířatům
- Zet Box – pořad o hrách všeho druhu (vysíláno v roce 2013)

5) Zábavní a soutěžní pořady

- Dé pětka – hitparáda současné hudby
- Bludiště – soutěžní pořad, kde přijdou vhod dovednosti tělesné i intelektuální

6) Zpravodajství a publicistika

- Zprávičky – pětiminutové zprávy pro děti každý den
- Tamtam – kam o víkendu na výlet, poradí týdeník s Kačkou Brnkačkou a Vendou Vandrem

7) Sport a cvičení

- Lvičata – týdeník o dětském a mládežnickém sportu
- Hýbáanky – cvičení pro menší děti
- Taneční hrátky s Honzou Onderem – lekce pohybu a tance pod vedením mistra StarDance
- Jogínci – zdravé cviky pro nejmenší

Rozdělení programu učí děti, aby se naučily u televize trávit **přiměřené množství času**. Napomáhá tomu dělení programu na kratší bloky a střídání pořadů dle věkových skupin. Děti se tak učí vybrat si pořad, který je zajímá. Také pořady samotné, zejména vlastní výroby, děti motivuje a vybízí k vlastní aktivitě.

Kromě toho se stanice snaží podporovat děti ve schopnosti rozumět a pochopit média a vhodně nakládat s obsahem pořadů. Podporuje tedy jejich **mediální gramotnost**. Tento cíl rozdělila televize do třech oblastí:

- Množství času, které děti věnují sledování televize.
- Schopnost dětí rozumět médiím a uvědomění, že televize nabízí jeden z možných obrazů skutečnosti.
- Uvědomělé a bezpečné chování na internetu.

Děčko dlouhodobě spolupracuje s odbornými institucemi, které se věnují různým oblastem rozvoje a vzdělávání dětí. Podporuje tak iniciativy, které se snaží zlepšovat

povědomí dětí o tom, jak se chovat bezpečně na internetu. Už na samotném dětském webu www.decko.cz najdou děti pravidla a doporučení, jak nakládat se svými osobními údaji. Uvedené návody podávají tvůrci webu samozřejmě hravou a zábavnou formou. Tak, aby jim děti skutečně věnovaly pozornost, pochopily je a řídily se podle nich. (Děti a televize, 1996-2014)

Dětská stanice také dbá na **kvalitu svého vysílání**. Kvalitu označuje jako důležitý faktor ve své dramaturgické filozofii. Úzce spolupracuje se skupinou v oblasti výchovy dětí, dětské psychologie a dětských médií i se samotnými autory dětských pořadů.

Bezpečnost televize je dodržována v několika směrech. Nejen, že dětská stanice velmi podrobně a pečlivě prověřuje obsah i kvalitu vysílaných pořadů, ale jejím bonusem je i vysílání bez reklam a placeného umísťování komerčních předmětů v pořadech. Bez reklamních informací je taktéž i dětský web. Jejím záměrem je také podporovat spisovnou i obecnou češtinu, jejíž součástí jsou aktuální trendy a rozšiřování slovní zásoby dětí. **Vyhýbá se vulgarismům i násilí.** V souladu s Kodexem české televize vytváří mravní a estetické hodnoty dětí a podporuje rozumové poznání světa. *Děčko si zakládá na tom, že jeho program je plně bezpečný, tj. bez samoúčelného násilí, vulgarismů či nevhodných scén, a zcela přiměřený věku dětí. To nemění nic na tom, že některé pořady jsou určeny spíše menším a jiné zase větším dětem. Nabízejí jim jiná témata, promlouvají odlišným jazykem. Například pořad, v němž se děti učí abecedu, nebude příliš zajímat starší děti, a naopak pro menší děti nebudou úplně vhodné pořady, které vycházejí z úrovně vnímání a znalostí dětí, které chodí už například do čtvrté a vyšší třídy. Mezi takové pořady patří například britský zábavně-naučný seriál *Děsivé dějiny* nebo přírodovědný pořad *60 zvířecích zabijáků*. Některé z těchto pořadů proto Děčko přímo označuje symbolem 8+. Nejde o nařízení, nýbrž vstřícný krok vůči dětem a rodičům, aby věděli, které pořady jsou vhodné spíše pro starší děti. (Označování pořadů, 1996-2014))*

7.2 Preambule

Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který má stanovit zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její

pracovníky. Zákon určuje, že se porušení Kodexu kvalifikuje jako porušení pracovní kázně podle zvláštního právního předpisu, zákoníku práce. Proces schvalování tohoto dokumentu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR spolu se zmíněným odkazem na zákoník práce pak znamená, že se z norem obvykle samoregulačních, stanovených a přijímaných samotným médiem, stávají de facto normy pracovněprávní.

Jakkoliv tradice většinou upřednostňuje při chápání výrazu "kodex" etický rozměr a s ním spojenou určitou míru obecnosti pojmosloví i obsahu zakotvených postupů, zákon v tomto případě předpokládá přijetí souboru norem, jež budou vymahatelné a tedy dostatečně určité a konkrétní.

Jednotícím motivem formulace následujících zásad a pravidel se stal záměr přispět k rozvoji veřejné služby, kterou poskytuje Česká televize. Kodex má sloužit nejenom jako vodítko pro správné rozhodování při řešení konkrétních otázek a problémů televizního vysílání, ale současně představuje závazek kvality daný divákům a veřejnosti.

Kodex vychází z pojetí veřejné služby zajišťující přístup k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny občany. Česká televize v tomto smyslu představuje otevřený veřejný prostor pro setkávání zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. Tím mimo jiné napomáhá informační a kulturní seberealizaci rozmanitých menšin, jež se ocitají mimo hlavní proud názorů, kultury a zábavy, při současném poznání těchto menšin většinou.

Na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání Česká televize především:

- Vytváří svými pořady orientační bod pro všechny členy společnosti a podporuje soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společenství; zvláště se pak musí vyvarovat jakýchkoli forem kulturní, sexuální, náboženské či rasové diskriminace a společenské segregace.
- Představuje fórum pro veřejnou diskusi, v níž je možno vyjadřovat nejširší možné spektrum názorů a hledisek.
- Poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře.

- Vytváří pluralitní, invenční a rozmanitou programovou nabídku, která splňuje vysoká etická a kvalitativní měřítka, a nepodřizuje snahu o kvalitní výstup tlakům trhu.
- Vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost, a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.
- Odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti s cílem napomáhat vzájemnému porozumění a toleranci a podporovat soudržnost mnohonárodní a multikulturní společnosti.
- Aktivně přispívá k lepšímu poznání, pochopení a šíření národního a evropského kulturního dění a dědictví.
- Dbá na to, aby programová schémata obsahovala významný podíl původní tvorby, zvláště celovečerních filmů, dramatické tvorby a dalších tvůrčích počínů, a má na zřeteli potřebu spolupráce s nezávislými výrobci a filmovým sektorem.
- Rozšiřuje divácký výběr tím, že poskytuje nabídku programových služeb, jež komerční vysílatelé normálně neposkytují. Nepovyšuje kritérium sledovanosti pořadů ani rychlosti informace nad jejich maximální možnou kvalitu.

Česká televize si musí zakládat na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti. Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví. Programy České televize ovládá tvořivost, tolerance a kritické myšlení.

Účelem existence televize veřejné služby je zajistit veřejnosti zdroj informací, kritické reflexe, umělecké tvorby a zábavy, které jsou chráněny před lobbistickými tlaky. Česká televize přispívá k vytváření prostoru svobody slova, myšlení a tvorby, v němž může vyrůstat demokracie. Informuje, poskytuje kritickou reflexi událostí, vzdělává a baví v ovzduší úcty k člověku, k jeho dílu i ke všem formám existence.

Předpokladem úspěšného plnění takto obecně vytyčeného poslání je poznání potřeb občanů a jednotlivých diváckých skupin, proto bude Česká televize neustále hledat

a posilovat zpětné vazby s veřejností. Snaha po sebeuplatnění či slávě musí být podřízena pokoře vůči rozmanitosti společnosti i televizního publika.

Pracovníci, kteří se podílejí na vysílání veřejné služby, musejí splňovat vedle odborných požadavků také požadavky mravní. Odpovědnost jedinců, kteří oslovují statisíce lidí, je mimořádná i tím, že je stvrzována v nepřetržitém procesu a za všech objektivních i subjektivních okolností. Týmovou prací každodenně pomáhají rozvoji demokratické společnosti, obohacují veřejnost o nové poznatky, dávají prostor svobodné výměně názorů, pomáhají zachovávat tradiční hodnoty lidského života, rozvíjejí kulturní identitu a přispívají k orientaci ve světě.

Pro Kodex je nejvyšším a nepominutelným kritériem, k němuž zavazuje humanistická tradice v tomto nejširším slova smyslu, respekt k lidské důstojnosti založený na účtě k veškerým projevům existence. (Preambule a výklad pojmů, 1996-2014)

7.3 Děčko a volný čas dětí

Odlišnost programové skladby od jiných dětských televizí se vyznačuje také výrazným zastoupením **zábavně-vzdělávacích pořadů**, a to nejen domácí výroby, ale i zahraniční produkce. Děčko si klade za cíl především děti vzdělávat a to hlavně zábavnou formou, ale také je motivovat k vlastním aktivitám a činnostem. Vzdělávací forma není prvoplánovaná, poznatky, vědomosti a znalosti předává prostřednictvím zábavy.

Dětská stanice se snaží pozitivně ovlivňovat i volný čas dětí. V soutěži, kterou pro ně stanice připravila, děti sbíraly soutěžní razítka při návštěvách turistických míst, kde své stopy zanechaly postavičky a hrdinové z dětských pořadů České televize. Byly to například zoologické zahrady v Praze, Brně, Olomouci a Ostravě, ale také v různých v tábořském regionálním muzeu čokolády nebo v muzeu lesnictví v Hluboké nad Vltavou. Soutěž tak dětem přinesla poznatky z naší historie a dalších společenských oblastí.

Soutěž vznikla v návaznosti na sobotní týdeník „Tamtam“ s náměty na akce a události, které se tak staly pozvánkou pro rodiče a děti. *„Při tvorbě nových pořadů pro ČT :D se snažíme nabídnout dětem namísto pasivního sledování dětské programy, které je k něčemu motivují. Nabízíme dětem nápady, inspiraci a podněty k mimotelevizním*

aktivitám. Odpovídá to veřejnoprávní funkci České televize i zájmům a potřebám současných dětí,“ říká dramaturg pořadu Tamtam a manažer vývoje Centra dětské tvorby Luděk Horký. (Česká televize, 2009-2014)

7.4 Sledovanost

Stanice Děčko měla na konci ledna 2013 za sebou pět měsíců vysílání. **Výsledky ukázaly, že se stala nejsledovanější dětskou veřejnoprávní televizí v Evropě.** V lednu dosáhla u dětí ve věku 4–12 let rekordního podílu na sledovanosti 21,68 % a dostala se tak před dosud nejsledovanější evropské veřejnoprávní televize pro děti, které sleduje přibližně 16 % z aktuálního dětského publika.

Podle slov generálního ředitele České televize Petra Dvořáka *získalo Děčko za pět měsíců vysílání větší podíl na dětském publiku než dosud nejsledovanější dětské veřejnoprávní televize c Dánsku, Německu nebo ve Španělsku, které mají za sebou roky vysílání.* Stanice Děčko mělo loni podíl na sledovanosti v cílové skupině 4-12 let kolem 17,6 %, zahraniční televize zůstaly pod touto hranicí.

Podle výzkumu sledovanosti, se dívá na Děčko každý den alespoň na tři minuty přes 200 tisíc dětí. A zájem mají o všechny typy pořadů. Ať je to Večerníček a Studio kamarád, nebo i nově zábavně-vzdělávací magazíny a hrané seriály. Pokud bychom měli vytvořit žebříček sledovanosti jednotlivých pořadů, tak podle zpráv České televize více jak čtvrtina dětí (share 26,29 % v lednu 2014) sleduje Večerníček. Je to pravděpodobně díky tomu, že je tento pořad zažitou značkou u rodičů a tím i u dětí. Oblíbené jsou nejen Krkonošské pohádky, ale i nové řady, jako je Králík Fiala nebo nejmenší slon na světě.

Velký zájem je také o animované seriály (přes 20 %) a to nejen u nás, ale i v zahraničí. Animované prvky jsou také přínosnou součástí zábavně-vzdělávacích magazínů. Postavičky dokážou děti zaujmout, přitáhnout pozornost, vtáhnout do děje, vysvětlit souvislosti a přitom děti nemají pocit, že jsou poučovány. To je příklad pořadu o vaření a potravinách Draci v hrnci, který sleduje v průměru 21,73 % dětí u obrazovek nebo magazín Tamtam s průměrným podílem na sledovanosti 19,69 %.

Dostáváme se tak na čísla, kterých jsme měli docilovat až tak za rok. Myslím, že to je tím, že děti přitahuje česká tvorba, že je pro ně Děčko bezpečné a že kanál získal důvěru nejen dětí, ale i rodičů. Naší výhodou je i určitá žánrová pestrost, myslím, že řada konkurenčních stanic je víc žánrově vyhraněná. Říká ředitel stanice Petr Koliha. (Kain. 5.2.2014))

8 DĚTSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ

Důležitým pilířem ve vysílání je publicistika a zpravodajství. Dětský kanál kromě zábavy nabízí nový a na českém mediálním trhu zcela unikátní pořad Zprávičky. Již od počátku bylo cílem stanice, aby stejně jako u zpravodajské relace pro dospělé byly Zprávičky zdrojem aktuálních informací. *„Nejzajímavější jsou pro mě dětské zprávy, což platí i pro oblast vysílání pro dospělé. Na rozdíl od pořadu Zprávičky, které Česká televize vysílá jednou týdně, se na Děčku bude tento stejnojmenný pořad objevovat každý den pět minut před Večerníčkem. A naše zpravodajce to přinutí, aby tlumočili události zprostředkovávané dospělým právě pro dětské uvažování jazykem a formou dětem přístupnými. Myslím si totiž, že díky rodičům se k nim denní události beztoho dostávají, takže já považuju za velmi důležité, abychom jim je pomáhali pochopit“*, řekl generální ředitel Petr Dvořák. (Soukupová, 1.6.2013))

8.1 Dětské zpravodajství ve světě

Zprávy určené dětem kolem deseti let ve světě znají. Česká televize se nechala inspirovat dětským „zpravodajským“ pořadem **NEWSROUND**, který slaví úspěch na britské BBC. Místní dětská stanice se jmenuje CBBC.

Britský **NEWSROUND** má 8 minut. Grafika CBBC je taktéž barevná, stejně jako u Zpráviček. Mladý moderátor Ricky Boleto se pohybuje po celém studiu v různých prostředích. Využívány jsou interaktivní obrazovky. Je to hlavní „hvězda“ relace, někdy osobně vystupuje i v reportážích. Na začátku relace je krátký sestřih reportáží, tzv. upoutávky. Hned po ní je nasazena reportáž o Michaelovi Jacksonovi, po které hned následuje stříh krátkých po sobě jdoucích informací ze světa, politiky nevyjímaje. Další dvouminutový příspěvek je z Řecka a vysvětluje složitý finanční problém. Na místě je přímo reportérka NEWSROUNDu. Ve druhé části je odvysílána původní dvouminutová akční reportáž z domova (Justin Bieber v Londýně). Před rozloučením je představeno zvířátko přímo ze studia s ilustračními záběry. Myslím, že britské dětské zpravodajství je spíše určeno pro starší děti, ať už svým obsahem nebo projevem moderátora.

Videoukázka NEWSROUND: <http://www.youtube.com/watch?v=Z4Jupc9WfH8>

Německý kanál pro děti se jmenuje KI.KA a dětské zpravodajství vysílané na této stanici se jmenuje **LOGO!** Trvá 11 minut. Je hodně zpravodajské, ale v grafice dětského kanálu, tedy ve veselých pozitivních barvách. Moderátor Andreas se příliš nepohybuje, jeho projev je spíše statický. Je oblečen v saku, ve stylu, v jakém jsme zvyklí vidat moderátory večerního zpravodajství pro dospělé. Na úvod je opět zařazena upoutávka reportáží a hned po ní následuje rozšířené hlavní téma (záplavy v Čechách). K němu němečtí autoři používají i odkaz na dětský web www.logo.de pro další podrobnosti k tématu. Hlavní zpráva je převzatá, podaná stejně jako jsou reportáže ve zpravodajství pro dospělé. Záběry zničených budov, zaplavené vesnice, nešťastní lidé. Moderátor jen komentuje, je mimo obraz. Po ní následuje reportáž pojednávající o teroristickém konfliktu v Africe. Příspěvek je nakonec hezky doplněn animací, na které je dětem vysvětlena podstata konfliktu. Následující reportáž, která představuje nejstarší studentku USA. Na závěr je zařazena informace o počasí v grafice LOGO!, a hravý příspěvek se zvířátkem. Dětské zprávy se vysílají každý den 4x denně vždy ve stejnou dobu: 6.00, 14.08, 16.18 a 19.50 (o víkendu jen v 6 a 19:50).

Videoukázka LOGO!: <http://www.youtube.com/watch?v=Mxnrq3Lc0Fk>

Francouzský **Gulli Mag** má stopáž necelých pět minut. Zajímavé je, že se obejde bez moderátorů, jen s hlasy mimo obraz. Pracuje mnohem víc s grafikou v barvách GULLI, což je název dětské stanice. Přesto je aktuální, původní a stejně působí živě. Hlasy moderátorů jsou dospělé, ale hravé. Jednotlivé reportáže mají své rubriky, které jsou vždy uvedené předělem s tématem (Kino, Zábava, Neobvyklosti, Představení). V prostředku je původní reportáž na 1,30 minut (autogramiáda nové knihy) bez reportéra, spíš publicistická. Výběr zpráv je cílený přímo na děti, jedná se spíše o zprávy krátké, ze světa techniky, zábavy, nechybí pozvánky na akce, festivaly.

Videoukázka Gulli Mag:

<http://www.youtube.com/watch?v=uApGqTqN8PY&feature=relmfu>

8.2 Vývoj Zpráviček

Informovat děti vhodným způsobem o aktuálním dění doma i v zahraničí začala Česká televize již před šestnácti lety, kdy vznikly „Zprávičky ze světa“. Začaly se vysílat

v roce 1997 a trvaly až do roku 2003. Jejich stopáž byla 10 minut a vysílací čas byl v sobotu ráno. V roce 2010 se začal vysílat týdeník Zprávičky, který nejdříve vznikl jako samostatný pořad a vysílal se v sobotním dopoledním bloku pro děti. V roce 2012 byl pak součástí pořadu „Planeta YÓ“, který vysílala v pátek odpoledne stanice ČT2. Zprávičky byly součástí publicistického bloku a trvaly 15 minut. Jejich součástí byl také zpravodajský přehled týdne. Jeho grafika byla totožná s večerním zpravodajstvím, informace byly podávány neadekvátně věku a stejně výběr informací. V jednom vysílání se například za sebou objevily tyto informace: Zvolení Baracka Obami, pád vlády, smrt Michaela Jackson a zpráva o tom, že Karel Gott dostal vyznamenání. Ve Zprávičkách však byly další oblíbené rubriky: Linka důvěry, Zpětné zrcátko, Slovíčko (rubrika vysvětlovala dětem cizí slova) rubriky o modelářských sportech, oblíbená dětská diskuse Miniparlament, ale i řada seriálů jako např. Splněná přání. Ve Zprávičkách se tedy děti dozvěděly, co například obnáší která profese, co se děje zajímavého v kultuře i v přírodě, ale také, jak si poradit s různými osobními problémy.

Obrázek 2 Natáčení Zpráviček - Planeta YO

Zdroj: Česká televize

Od 31.8. se Zprávičky vysílají každodenně na ČT :D v 18:40.

8.3 Zprávičky - součást dětské televize

Dětské zpravodajství Zprávičky už neuvádí Miniparlamenty, Splněná přání ani seriály. Ale podává dětem aktuální informace ze světa i ze zahraničí srozumitelnou a zábavnou formou. Děti se mohou do pořadu také zapojit. Mohou se ptát, co je zajímavé nebo čemu nerozumí ve zprávách. Aby Zpravodajství pro děti mělo svá pevná pravidla, řídí se desaterem, které vzniklo pro toto vysílání a vychází z Kodexu ČT, ale zároveň respektují potřeby a zájmy dětí školního věku:

Desatero zpráviček

- 1) Zprávičky jsou informace pro děti na ČT :D (v 18:40 před Večerníčkem).
- 2) Zprávičky jsou každý den čerstvé (včetně víkendů, svátků a prázdnin).
- 3) Zprávičky jsou jednoduché a hravé (5minutová stopáž, barevné studio).
- 4) Zprávičky mluví k dětem na rovinu (uvidí složité zprávy i zajímavosti).
- 5) Zprávičky jsou dětem otevřené (pro svět dětí a jejich akce).
- 6) Zprávičky jsou k dětem kamarádké (mladí moderátoři).
- 7) Zprávičkám můžou děti věřit (profesionální tým Zpravodajství ČT).
- 8) Zprávičky jsou pro děti bezpečné (bez krve a násilí).
- 9) Zprávičky jsou i na webu Děčka (www.decko.cz, spuštěn bude 31. 8.).
- 10) Zprávičky jsou jedinečné (první televizní deník pro děti v ČR). (Desatero zpráviček, 1996-2014)

Obrázek 3 Natáčení současných Zpráviček

Zdroj: Česká televize

Pořad má čtyři rubriky:

- Reportáž ze světa,
- Reportáž z domova,
- Informace ze světa sportu,
- Informace o aktuálním počasí.

Záměrem dramaturgie je dát dětem prostor, ve kterém mohou zjistit, uvidět a pochopit, co se kolem nich děje. Zprávičky jsou zaměřeny na děti od 8- 12 let, je tomu přizpůsoben výběr zpráv a zjednodušené podání informací jazykem a stylem srozumitelným dětem. Cílem dětských Zpráviček je naučit děti, **dívat se na zpravodajství**.

Obsah není zatěžován politikou, kriminalitou ani násilím. Podle slov dramaturga Petra Kopeckého se přesto pořad nechce vyhýbat některým událostem. Vhodnou formou zpracovávají Zprávičky i vážnější témata, ale vyhledávají v nich informace, které nejsou pro dospělé diváky a tvůrce „dospěláckého“ zpravodajství důležité. Například to, že při zemětřesení na Haiti spadla škola apod.

Výběr moderátorů probíhal konkurzem. Představa dramaturgie byla taková, aby moderátoři byli „starší kamarádi“, ke kterým by děti vzhlížely, věřily jim, kteří by se

stali pro malé diváky vzorem, měli svoji přirozenou autoritu, ale nebyli by v jejích očích „dospěláci“. Vybrání nakonec byli Kateřina Maňarková (24 let) a Petr Srna (24 let). Splnili kritéria, která si dětská stanice určila pro výběr moderátorů: Mladiství vzhled, pozitivní naladění, kladný vztah k dětem, a zkušenost před kamerou a s moderováním. Oblečení moderátorů je neformální, s cílem se co nejvíce přiblížit dětem. Také počáteční pozdrav je adekvátní cílové skupině: „Ahoj kluci a holky“.

Studio, ze kterého se Zprávičky vysílají, je barevně přizpůsobeno dětem. Působí vesele, pozitivně.

Reportáže se selektivně přebírají od „dospěláckého“ zpravodajství. Některé jsou již přímo natočeny vhodnou formou přímo pro dětské zpravodajství.

8.3.1 Dětské Zprávičky po půl roce

Zhruba po pěti měsících vysílání vyhodnotili tvůrci zpráviček úspěšnost svého pořadu. Výsledky byly víc, než potěšující. Podle průzkumu totiž upevnilo v lednu dětské Zprávičky svoji pozici. *Jejich každodenní vysílání sleduje v průměru téměř pětina dětí u televize (share 18,15 % v lednu 2014).* (Děčko je nejsledovanější dětskou televizí v Evropě, 5.2.2014)

Přesto ve vysílání nastaly některé změny. Například grafika počáteční znělky. Nová úvodní znělka, kterou změnila Česká televize pro stanici ČT 24, se barevně upravila a použila jako nová i pro Zprávičky. Autor znělkové hudby zpravodajské stanice ČT 24 složil stejnou hudební složku i pro dětské vysílání. Jak grafická, tak hudební podoba se zpravodajským kanálem Čt 24 ještě umocňuje důležitost a význam dětského zpravodajství.

Důležité pro dramaturgii byly také reakce rodičů. Zprávičky se vysílají v PRIME TIME (hlavním vysílacím čase), což bylo záměrem, aby pořad přitáhl pozornost dětí. Hned po vysílání dětské zpravodajské relace je v programovém schématu zařazen Večerníček. Tento fakt způsobil, že se na Zprávičky dívají i děti předškolního věku, tudíž se musel obsah relace upravit, zjednodušit a zpřístupnit i dětem této věkové kategorie. Co se týká vysílacího času, podle ohlasů jsou rodiče spokojeni, děti se prý večer podívají

na Zprávičky, Večerníček a pak si jdou hrát, nemají potřebu sledovat večerní zprávy pro dospělé.

Také ve výrobě jednotlivých reportáží nastaly změny. Oproti počátečním měsícům, kdy Děčko přebíralo reportáže z ČT 24, se začaly používat i amatérské dětské reportáže například od školních štábů, s nimiž Česká televize dlouhodobě spolupracuje. Česká televize začala také pořádat „Semináře pro školní televize“, na kterých se děti seznamují s jednotlivými televizními profesemi, učí se základům a pravidlům natáčení reportáží. Jednou z metod, jak děti seznámit s touto problematikou, je projekce vlastních natočených příspěvků, na kterých televizní pracovníci ukazují dětem jejich vlastní chyby. Dále se děti seznamují s postupem tvorby televizního programu, s dramaturgií apod. Semináře se odehrávají v prostorách České televize a podle slov dramaturga Zpráviček Petra Kopeckého je o ně velký zájem. Česká televize plánuje rozšíření seminářů tím, že televize bude jezdit za dětmi do škol a semináře uspokojí tímto mobilním způsobem větší počet zájemců. ČT chce tak pracovat i na poli **mediální výchovy**.

Výroba reportáží Zpráviček se také posunula do vlastní řady a reportéři natáčejí cíleně jen pro dětské vysílání. Náměty k reportážím získávají většinou od samotných dětských diváků. Jezdí za dětmi do škol, na dětmi doporučené akce. V reportážích se tak objevuje více dětských respondentů, děti více dostanou příležitost projevit své názory. V reportážích se také začala objevovat animace, ilustrované obrázky (11. listopad, Mikuláš apod.). Tuto změnu tvůrci označili jako velmi příznivou, pomáhá dětem lépe pochopit danou problematiku či téma.

Podle slov Petra Kopeckého se tvůrci Zpráviček stále učí a posunují obsah i formu jednak podle ohlasu diváků, ale také za pomoci odborníků „děčkolů“ (pedagogové, metodici, psychologové a další).

8.4 Zprávičky versus večerní zpravodajství

Negativní vliv večerních zpráv na zdravý vývoj dětí je předvídatelný a odůvodnitelný, dokáže se tedy dětské zpravodajství vyhnout manipulaci a dalším nástrojům sloužícím ke zvýšení sledovanosti a přitom si zachovat cíle, které si tvůrci určili? Pro porovnání se

zpravodajstvím, určené dospělým divákům, jsem si vybrala tři náhodně odvysílané relace dětských Zpráviček:

7. 12. 2013

Na začátku proběhla standardní upoutávka reportáží. Jak první byla posléze zařazena reportáž o tom, že je v Kolíně na Střední průmyslové škole otevřena nová učebna robotiky. Studenti i učitelé v ní vhodným způsobem představují nový projekt školy i obsah následujícího učiva. Příspěvek pochází z dílny dětí základní školy v Kolíně. Druhá reportáž je o herci Janu Budařovi, který vydal knížku pohádek. Součástí představení knížky i pozvánka na křest knihy. Následující reportáž je ze zahraničí, vtipným způsobem popisuje místní sčítání žab. Po ní následuje pravidelná rubrika ze sportu, která slouží zároveň jako pozvánka na sportovní utkání ve florbalu. Na závěr je rubrika o počasí.

24. 1. 2014

Úvod Zpráviček zahájil opět krátký sestřih následujících reportáží. První příspěvek byla informace o charitativní sbírce, na co a kam půjdou vybrané finance. Ve druhé reportáži je představena písecká galerie Sladovna, ve které v té době probíhala výstava „S jídlem si nehrajeme“. Poutavým způsobem děti seznamuje se vznikem chleba od samého počátku. Reportáž je opět pozvánkou na výstavu. Třetí reportáž je ze zahraničí, vypovídá o nezákonném kácení dřeva v amazonském lese. Malí diváci se z příspěvku dozvědí, jaké škody kácení přináší a jaký hrozí viníkům trest. Sportovní rubrika je z olympiády rychlobruslení ze Žďáru nad Sázavou a na konec relace informace o počasí.

24. 3. 2014

Po počátečním stříhu nabídky je odvysílána reportáž, která děti informuje o nové vrstvě sněhu na horách, adekvátním způsobem přináší přehled, kde jsou sněhové podmínky nejprůzračnější („...nejvíce sněhu na koulování je...“), informace je zároveň mířena i jako pozvánka na hory, ale zaznělo také upozornění na nebezpečí, které hrozí. Druhá reportáž je ze zahraničí, konkrétně z Finska, které si připomíná výročí 100 let narození autorky Muminků Tove Janssonové. Třetí příspěvek je návštěva Borovanského mlýnu, představení farmy, přecházející opět v pozvání na výlet. Následuje sportovní relace,

ve kterých se představují akrobatické kousky na motocyklu a na závěr pravidelná rubrika o počasí.

Na všech shlédnutých příspěvcích je viditelné, že se v dětských Zprávičkách objevují přidané hodnoty, o kterých mluvil ředitel děčka Petr Koliha. Vzdělávání, aktivace a bezpečnost. Vzdělávání se uskutečňuje prostřednictvím informací ze zahraničí, o knihách, spisovatelích. Děti si tak mohou rozšířit vědomosti, nebo se alespoň motivovat krátkou zprávou a dohledat si samostatně obsírnější informace. Některé reportáže slouží zároveň jako pozvánka na akce, čímž se splňuje další cíl stanice - zvedat děti ze židlí, dát jim tipy na trávení volného času. Bezpečnost, která je dalším bonusem Zpráviček, je také zřejmá. Obsah reportáží je promyšlený, cílený tak, aby nenarušoval zdravý vývoj dětí. V relaci se neobjevuje násilí ani kriminalita. Pokud se mluví o protizákonných činnostech, je dostatečně vysvětlena vinna i trest. Výjimku možná tvoří reportáž ze sportu ze dne 24. 3. 2014, která dětem představuje akrobatickou jízdu na motocyklech. Otázkou zůstává, zdali tento – pro laiky nebezpečný sport – děti nepochopí jako výzvu a nebudou chtít napodobovat obratné kousky „motorkářů“. Jak bylo výše řečeno, děti v tomto věku obdivují sílu, mrštnost a vše neobvyklé a mají potřebu najít si své místo ve vrstevnické skupině a to jakýmkoliv způsobem. Nevezmou odvážné chování jako vzor hodný k napodobování třeba na kole?

Na rozdíl od večerního zpravodajství se nesnaží dětské Zprávičky manipulovat se svými diváky. Informace, které podávají, jsou pozitivní, motivační, vzdělávací. Rozšiřují dětem obzory a přehled. Nevzbuzují v dětech negativní emoce, např. strach. Reportáže jsou řazené zapamatovatelně, rubriky jsou pravidelné, jasně čitelné. Moderátoři mluví srozumitelným jazykem, nepoužívají cizí slova, kterým děti nerozumí a mohou je dezinformovat. To se projevuje hlavně v rubrice o počasí, kdy moderátor používá dětem blízká slovní spojení, např. „mraků zůstane na obloze stále dost“, „sluníčko bude zakaboněné“, „vítr rozhoupe keře.“ Součástí této rubriky je také varování např. „chodníky budou klouzat, buďte opatrní.“ Určitě poutavá je také interakce, se kterou Zprávičky pracují. Děti mohou psát své náměty, pozvánky do blízkých míst. Jak bylo výše řečeno, **blízkost** je divákům sympatická. Děti se mohou na tvorbě Zpráviček podílet, čímž se zvyšuje atraktivnost relace, ale také si samy mohou vyzkoušet, co práce

tvůrců zpravodajství obnáší. To malým divákům pomáhá i k pochopení zpravodajství jako takového.

9 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části této bakalářské práce byl proveden výzkum, který proběhl na 6. Základní škole Marie Majerové v Sokolově.

Obrázek 4 Základní škola v Sokolově

Zdroj: autor

Co se týče výběru tříd, byl splněn můj požadavek, aby byly do průzkumu zapojeny dvě věkové kategorie: 8 a 12 let. Chtěla jsem, aby byla věková hranice dětských respondentů totožná s věkovou hranicí cílové skupiny Zpráviček, vysílaných na stanici Děčko. Průzkumu se zúčastnily dvě třídy. 3. B v počtu 22 dětí a 6. A v celkovém počtu 21 dětí. Nebyly preferovány žádné třídy, výběr byl náhodný.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak děti tráví volný čas, kolik času tráví u televize, jaké pořady je zajímají. Další část výzkumu byla zaměřena na zpravodajství. Výzkum měl zjistit, jestli děti sledují večerní zpravodajství, pokud ano, jestli samy nebo s rodiči a jak na ně obsah reportáží působí. Poslední část výzkumu byla zaměřena na dětskou stanici

ČT: D, konkrétně na jeho zpravodajskou relaci Zprávičky. Cílem bylo zjistit, zdali děti dětskou stanici znají, zdali znají jeho zpravodajský pořad a jejich názor na něj.

Pro tyto účely jsem použila **metodu dotazníkovou**, která byla sestavena přímo pro tuto bakalářskou práci a jejímž cílem bylo zjistit potřebná fakta k výzkumnému vyhodnocení. Dotazník obsahoval 22 otázek, přičemž otázky v něm použité jsou výběrové a otevřené. Dotazník je určen k jednorázovému použití a výsledky z něho sestavené jsou vyjádřeny v číslech. Dotazník je rozdělen na dvě části. První část je zaměřena na trávení volného času, vztahu k televiznímu vysílání, zpravodajství, apod. Druhá už je konkrétně zaměřena dětské Zprávičky.

Děti nejprve vyplnily první část dotazníku. Po jeho vypracování jsem dětem pustila DVD se třemi vybranými „Zprávičkami“ (DVD v příloze). Po jejich zhlédnutí děti vyplnily druhou část dotazníku, která již byla zaměřena pouze na tuto dětskou relaci. Průzkum proběhl v listopadu v roce 2013.

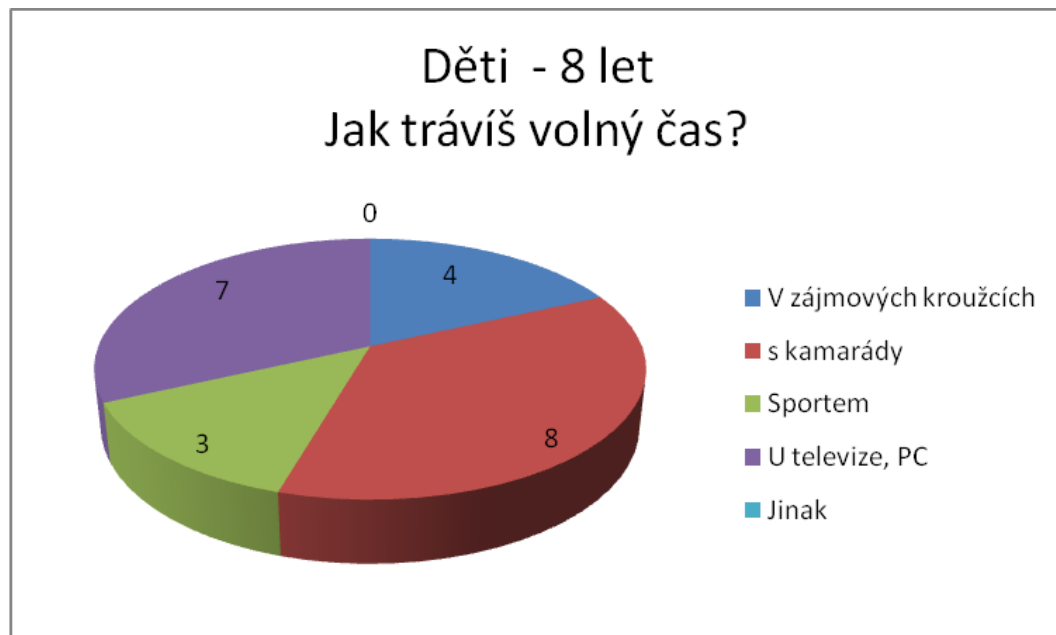

Obrázek 5 Starší děti

Zdroj: autor

9.1 Část A

Jak trávíš volný čas?

Graf 1 Jak trávíš volný čas – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Jak trávíš volný čas? Odpovědělo 22 dětí:

- S kamarády: 8
- Převážně v zájmových kroužcích: 4
- Sportem: 3
- U televize, počítače: 7
- Jinak: 0

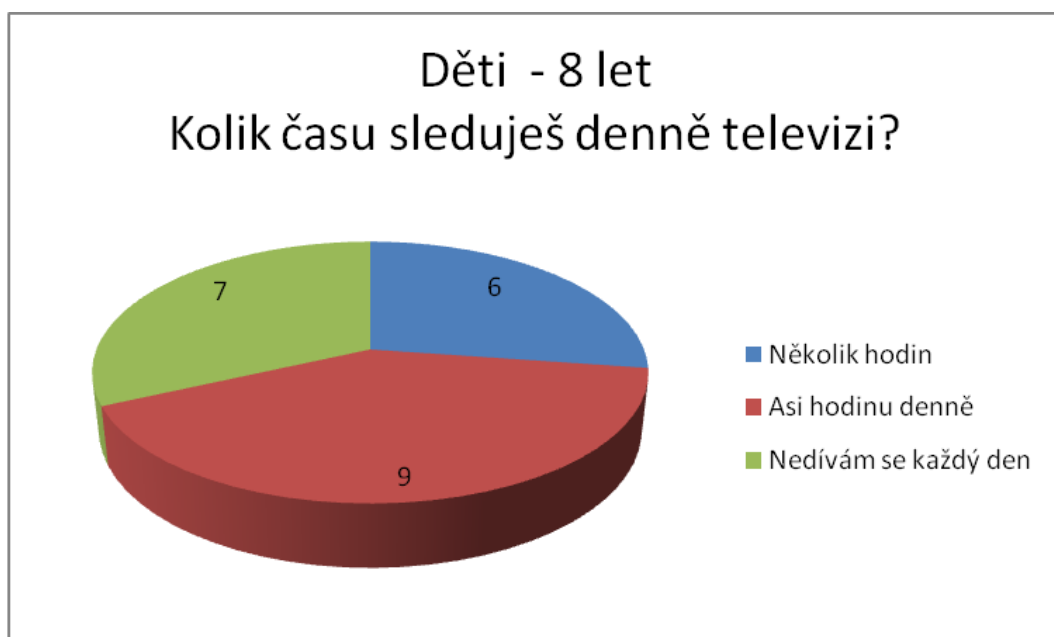
Graf 2 Jak trávíš volný čas – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Jak trávíš volný čas? Odpovědělo 21 dětí:

- S kamarády: 9
- Převážně v zájmových kroužcích: 2
- Sportem: 4
- U televize, počítače: 5
- Jinak: 1

Kolik času sleduješ denně televizi?

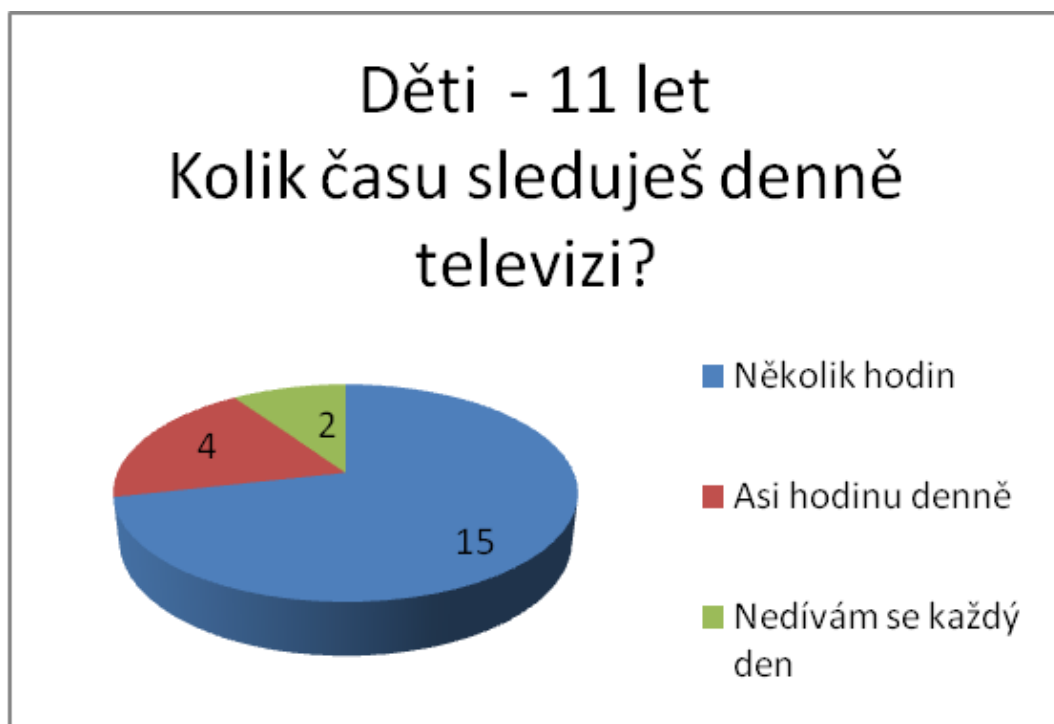

Graf 3 Kolik času sleduješ denně televizi – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Kolik času sleduješ denně televizi? Odpovědělo 22 dětí:

- Několik hodin: 6
- Asi hodinu denně: 9
- Nedívám se na televizi každý den: 7

Graf 4 Kolik času sleduješ denně televizi – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Kolik času sleduješ denně televizi? Odpovědělo 21 dětí:

- Několik hodin: 15
- Asi hodinu denně: 4
- Nedívám se na televizi každý den: 2

Na televizi se díváš, když:

Graf 5 Na televizi se díváš, když – děti 8 let – část A

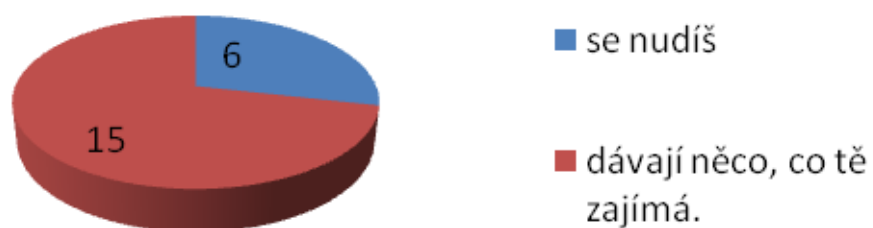
Zdroj: autor

Kdy se díváš na televizi?: Odpovědělo 22 dětí:

- Když se nudíš: 10
- Dávají něco, co tě zajímá nebo na doporučení: 12

Děti 11 - let

Na televizi se díváš, když:

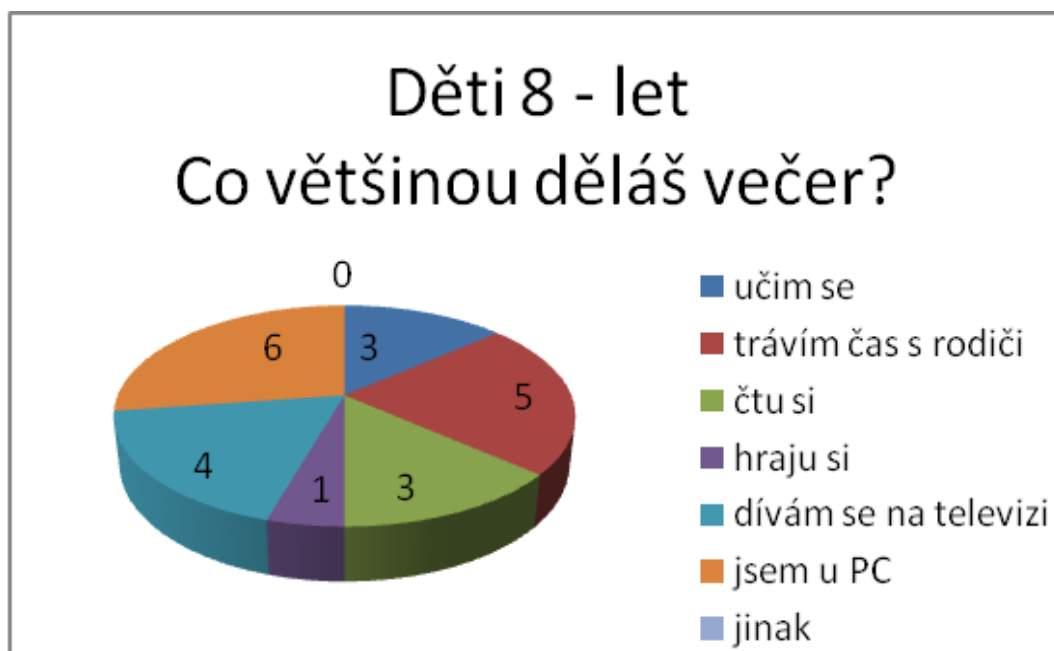
Graf 6 Na televizi se díváš, když – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Kdy se díváš na televizi?: Odpovědělo 21 dětí:

- Když se nudíš: 6
- Dávají něco, co tě zajímá nebo na doporučení: 15

Co většinou děláš večer? (po večeři?)

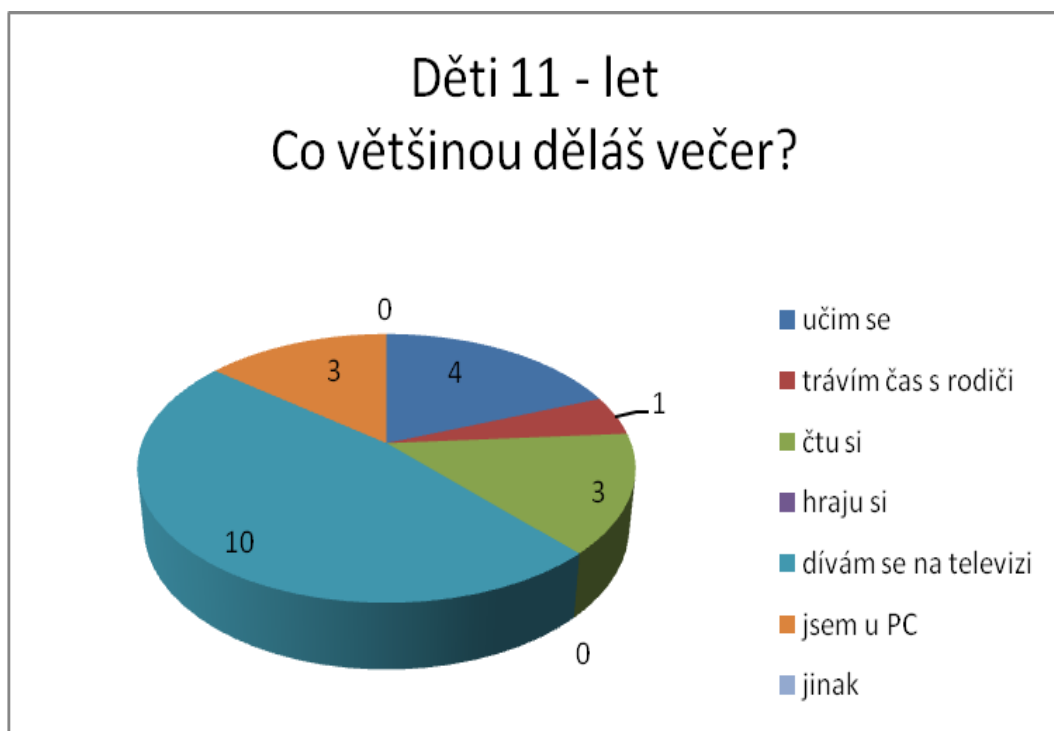

Graf 7 Co většinou děláš večer – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Co většinou děláš večer? (po večeři?) Odpovědělo 22 dětí:

- Učím se: 3
- Trávím čas s rodiči povídáním, hrou: 5
- Čtu si: 3
- Hraju si: 1
- Dívám se na televizi: 4
- Jsem u počítače: 6
- Jinak: 0

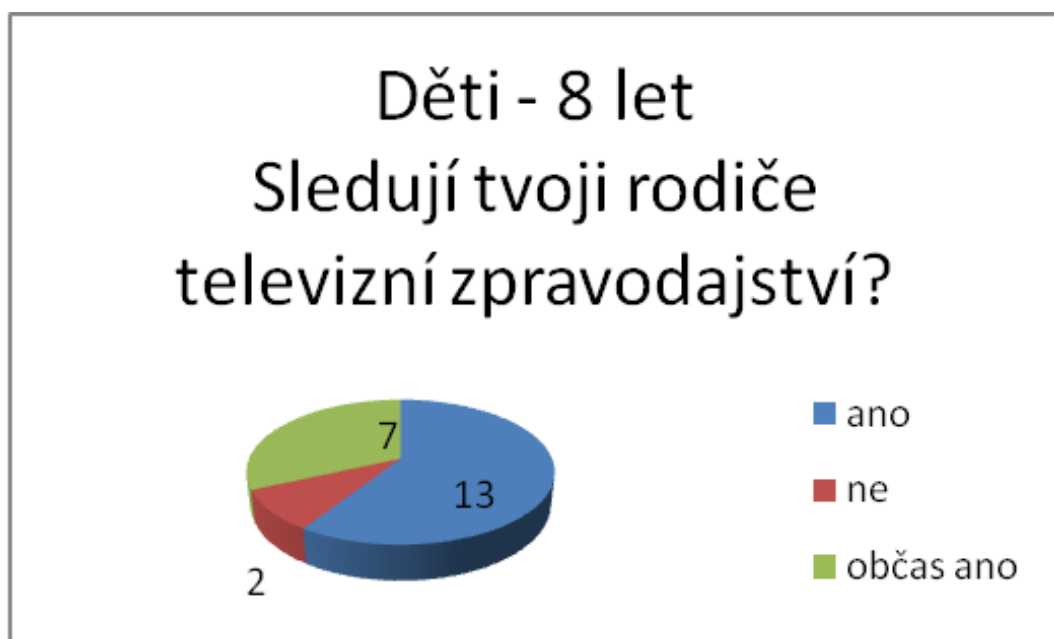
Graf 8 Co většinou děláš večer – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Co většinou děláš večer? (po večeři?) Odpovědělo 21 dětí:

- Učím se: 4
- Trávím čas s rodiči povídáním, hrou: 1
- Čtu si: 3
- Hraju si: 0
- Dívám se na televizi: 10
- Jsem u počítače: 3
- Jinak: 0

Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství?

Graf 9 Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Sledují rodiče zpravodajství? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 13
- Ne: 2
- Občas ano: 7

Děti - 11 let

Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství?

Graf 10 Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Sledují rodiče zpravodajství? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 13
- Ne: 0
- Občas ano: 8

Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty?

Graf 11 Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty – děti 8 let – část A

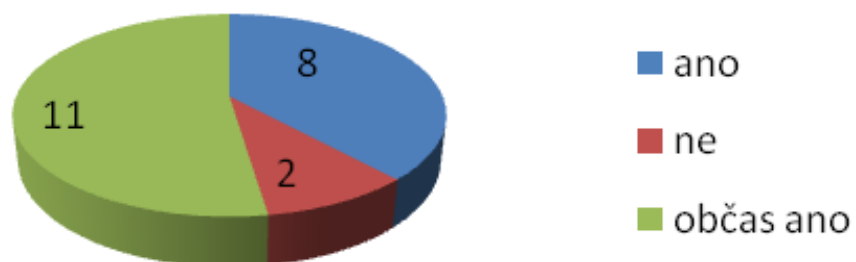
Zdroj: autor

Díváš se někdy na zpravodajství ty? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 4
- Ne: 9
- Občas ano: 9

Děti - 11 let

Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty?

Graf 12 Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Díváš se někdy na zpravodajství ty? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 8
- Ne: 2
- Občas ano: 11

Na televizní zpravodajství se díváš:

Graf 13 Na televizní zpravodajství se díváš – děti 8 let – část A

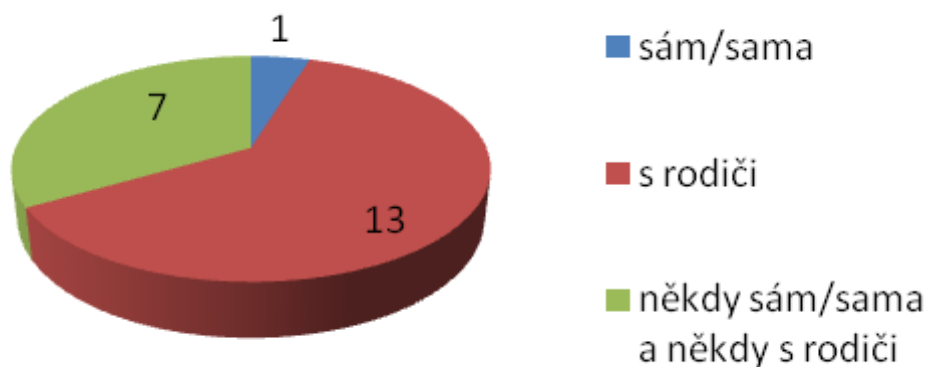
Zdroj: autor

Na zpravodajství se díváš: odpovědělo 22 dětí:

- Sám/sama:..... 3
- S rodiči:..... 10
- Někdy sám/sama někdy s rodiči: 9

Děti - 11 let

Na televizní zpravodajství se díváš:

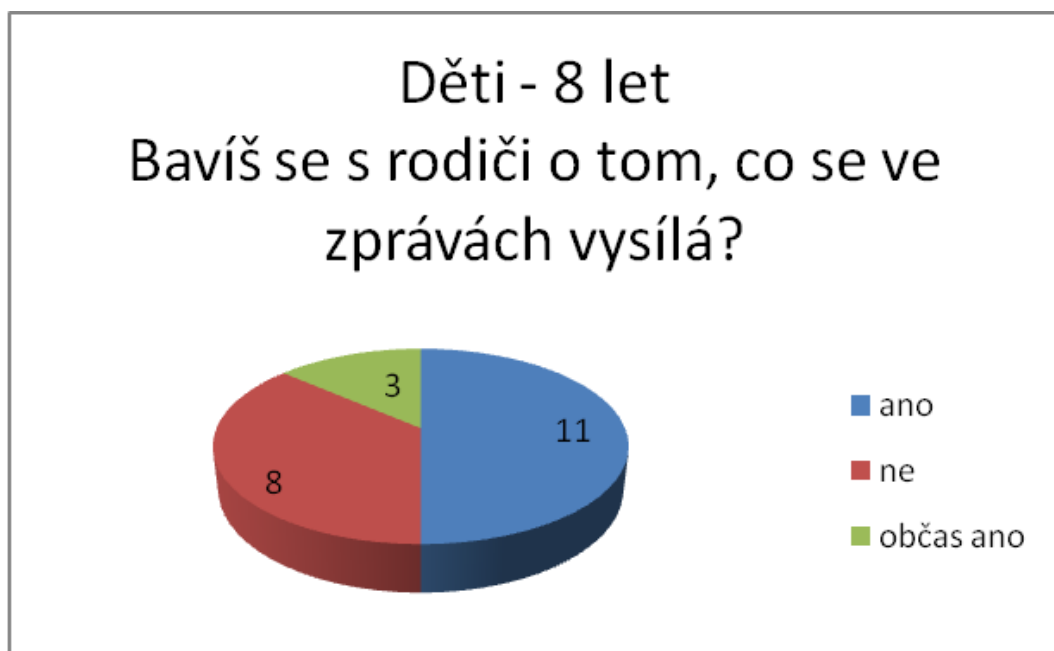
Graf 14 Na televizní zpravodajství se díváš – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Na zpravodajství se díváš: odpovědělo 21 dětí:

- Sám/sama:..... 1
- S rodiči:..... 13
- Někdy sám/sama někdy s rodiči: 7

Bavíš se s rodiči o tom, co se ve zpravodajství vysílá?

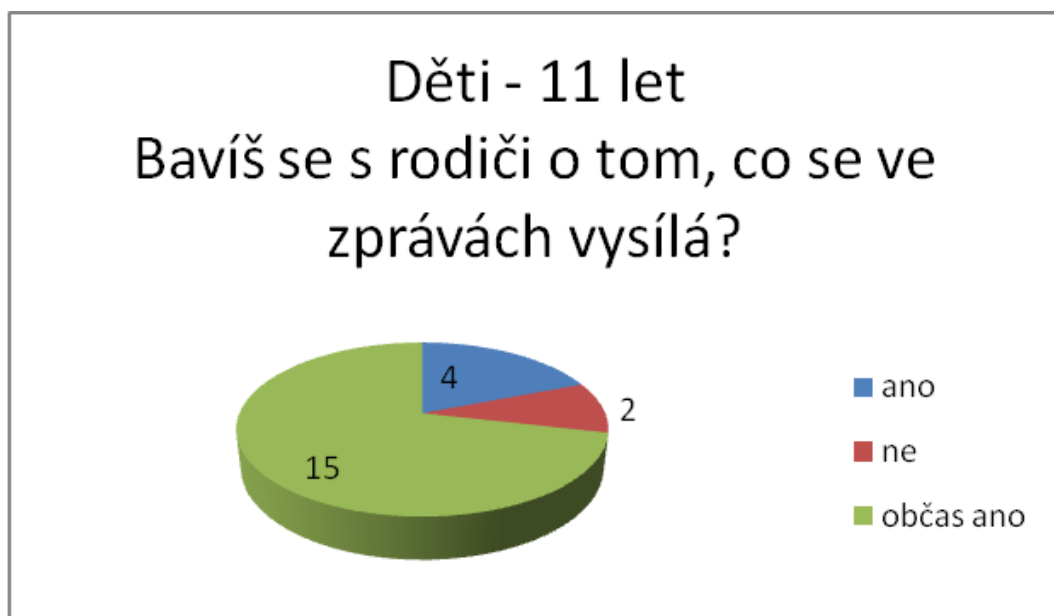

Graf 15 Bavíš se s rodiči o tom, co se ve zpravodajství vysílá – děti 8 let- část A

Zdroj: autor

Bavíš se s rodiči o tom, co se ve zprávách vysílá? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 11
- Ne: 8
- Občas ano: 3

Graf 16 Bavíš se s rodiči o tom, co se ve zpravodajství vysílá – děti 11 let- část A

Zdroj: autor

Bavíš se s rodiči o tom, co se ve zprávách vysílá? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 4
- Ne: 2
- Občas ano: 15

Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství?

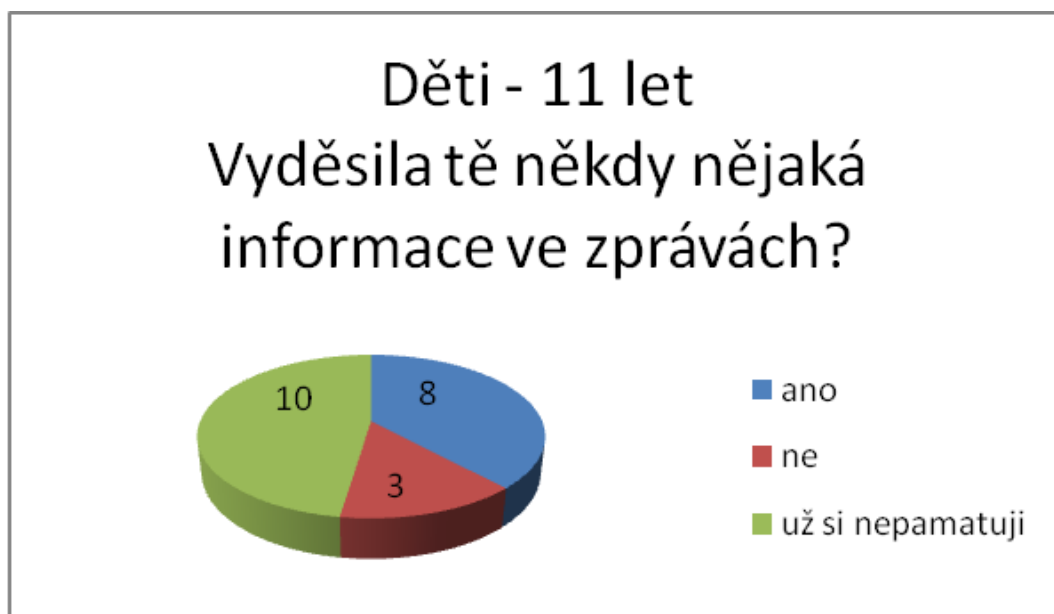

Graf 17 Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 4
(že na Zem letí meteorit a bude konec světa, že někdo někoho zabil)
- Ne: 13
- Už si nepamatuju:.....5

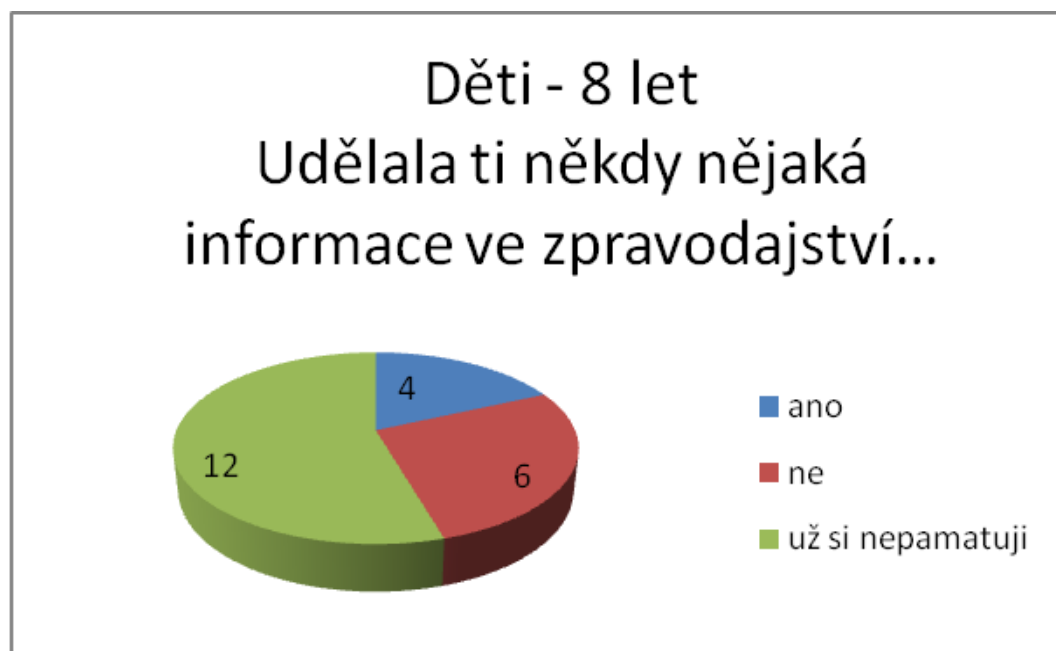
Graf 18 Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 8
 (prasečí chřipka, povodně, vrah, kterého ještě nechytli, nalezené mrtvoly, přepadení a týrání starých lidí, týrání zvířátek)
- Ne: 13
- Už si nepamatuju: 10

Udělal ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost?

Graf 19 Udělal ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost – děti 8 let- část A

Zdroj: autor

Udělal ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 4
- Ne: 6
- Už si nepamatuju: 12

Graf 20 Udělala ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost – děti 11 let – část A

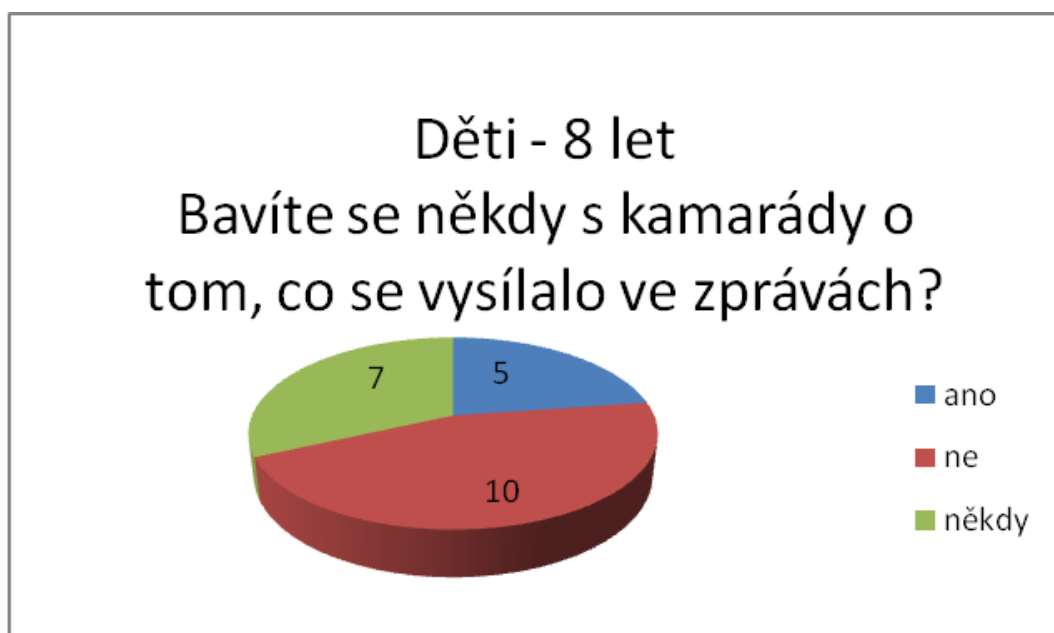
Zdroj: autor

Udělala ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 7
 (zdražení alkoholu, pomoc nemocným dětem – 2x, natáčení Sanitky, uvěznění Davida Ratha, záchrana dítěte)
- Ne: 1
- Už si nepamatuju: 13

Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách?

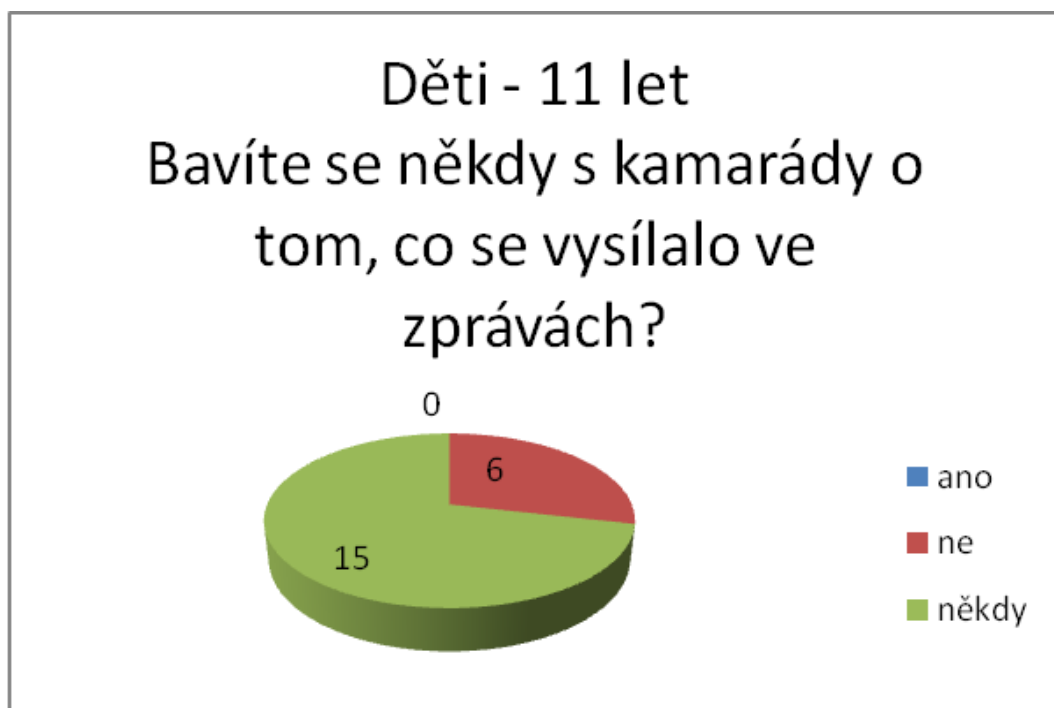

Graf 21 Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 5
- Ne: 10
- Někdy: 7

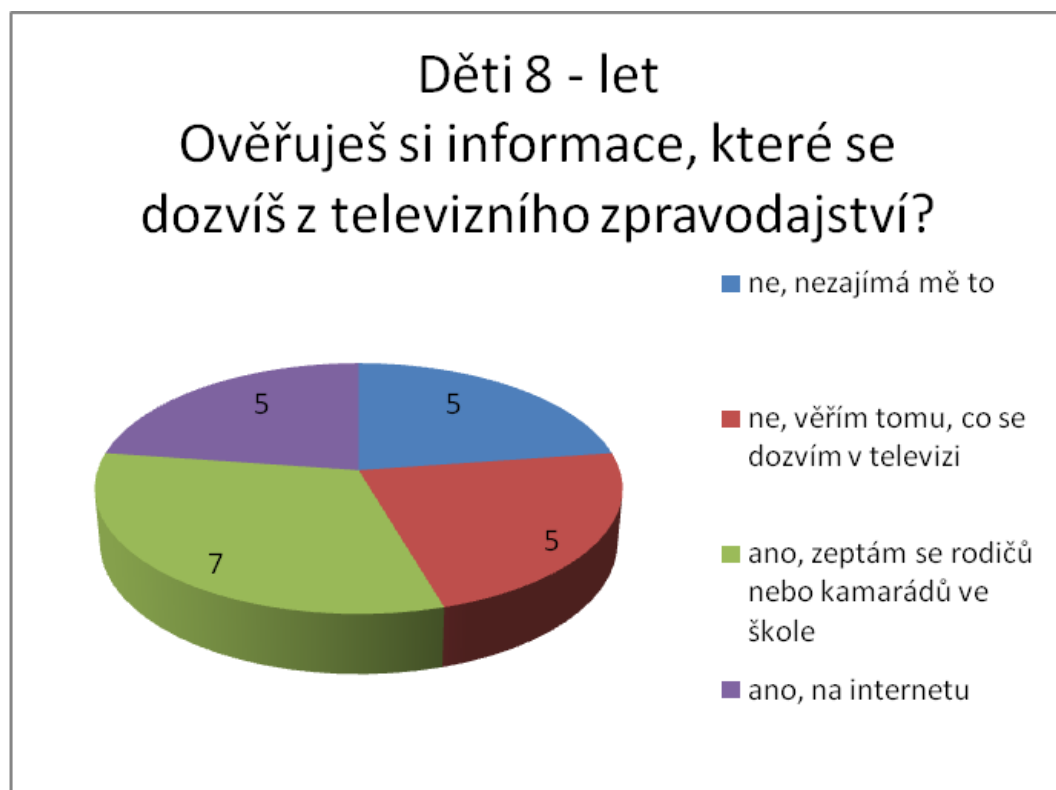
Graf 22 Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 0
- Ne: 6
- Někdy: 15

Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství?

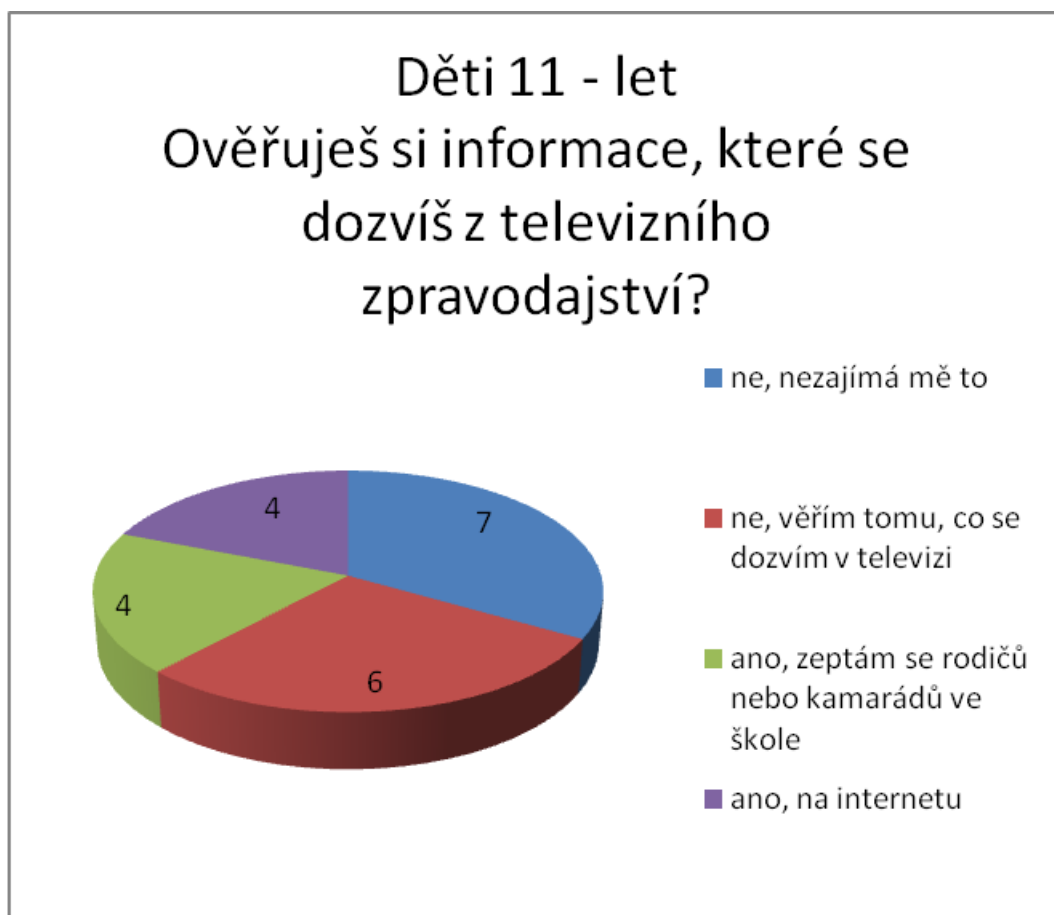

Graf 23 Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství? Odpovědělo 22 dětí:

- Ne, nezajímá mně to tolik:.....5
- Ne, věřím tomu, co se dozvím z televize: 5
- Ano, zeptám se rodičů, nebo kamarádů ve škole: 7
- Ano na internetu:.....5

Graf 24 Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství? Odpovědělo 21 dětí:

- Ne, nezajímá mně to tolik:..... 7
- Ne, věřím tomu, co se dozvím z televize: 6
- Ano, zeptám se rodičů, nebo kamarádů ve škole: 4
- Ano na internetu: 4

Vadí ti něco na televizním zpravodajství?

Graf 25 Vadí ti něco na televizním zpravodajství – děti 8 let – část A

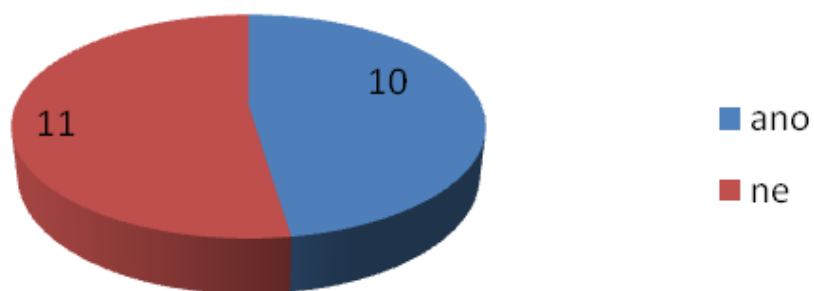
Zdroj: autor

Vadí ti něco na televizním zpravodajství? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 7
- Ne: 15

Děti - 11 let

Vadí ti něco na televizním zpravodajství?

Graf 26 Vadí ti něco na televizním zpravodajství – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Vadí ti něco na televizním zpravodajství? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 10
- Ne: 11

Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize?

Graf 27 Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano, dívám se často: 9
- Ano, ale nedívám se: 2
- Neznám, nevím, že existují: 11

Graf 28 Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano, dívám se často: 4
- Ano, ale nedívám se: 11
- Neznám, nevím, že existují: 6

Kupuješ si věci podle televizní reklamy?

Graf 29 Kupuješ si věci podle televizní reklamy – děti 8 let – část A

Zdroj: autor

Kupuješ si věci podle televizní reklamy? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano, dívám se často: 9
- Jak co: 7
- Ne, nevěřím reklamě: 6

Graf 30 Kupuješ si věci podle televizní reklamy – děti 11 let – část A

Zdroj: autor

Kupuješ si věci podle televizní reklamy? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano, dívám se často: 0
- Jak co: 11
- Ne, nevěřím reklamě: 10

9.2 Část B – po shlédnutí Zpráviček

Děti shlédly DVD, na kterém byly tři relace Zpráviček:

Relace vysílaná 10. září obsahovala:

- a) Reportáž pojednávající o sbírce pro Světlušku, která pomůže nevidomým dětem.
- b) Reportáž o kamiónu, který jezdil po republice a sloužil jako zubní ordinace pro děti. Na konci zazněla rada, jak si správně čistit zuby.
- c) Reportáž z Londýna, ve kterém byl postaven stánek s občerstvením. Podávali se smažení škorpióni, červi, šváby.
- d) Reportáž ze sportu – téma: vodní slalom.
- e) Počasí.

Relace vysílaná 7. října obsahovala:

- a) Reportáž o akci České rady dětí a mládeže Ruku na to.
- b) Školní reportáž ZŠ Okříšky- dopravní den ve škole.
- c) Reportáž o utečencích ze Sýrie- děti se utečeneckých táborech učí korejské bojové umění.
- d) Reportáž ze sportu – extrémní sjezd na kajaku.
- e) Počasí.

Relace vysílaná 9. října obsahovala:

- a) Reportáž o soutěži Zlatý Ámos + výzva k hlasování.
- b) Reportáž o pákistánské jedenáctileté šolačce Malale, která napsala knihu o zákazu školní docházky v Pákistánu, přežila útok teroristů, dostala řadu ocenění.
- c) Reportáž o drakiádě ze Žamberka + návod, jak pouštět draka.
- d) Reportáž ze sportu – středoškolský pohár v atletice.
- e) Počasí.

Po zhlédnutí dostaly DVD děti dotazník.

Bavilo tě sledování „Zpráviček“?

Graf 31 Bavilo tě sledování „Zpráviček“ – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Bavilo tě sledování „Zpráviček“? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 20
- Ne: 0
- Jenom něco: 2

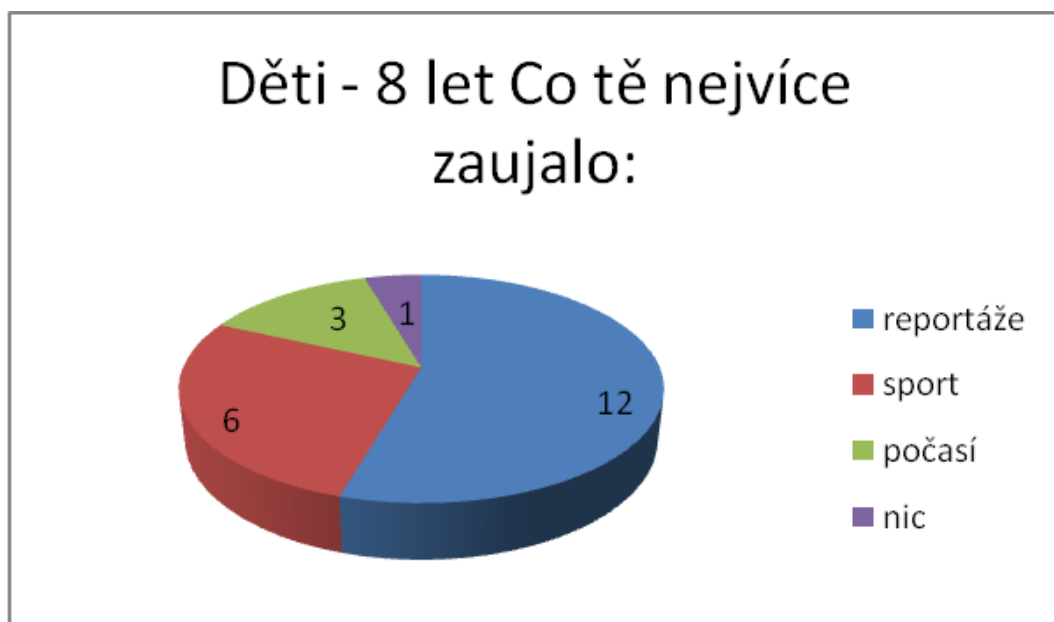
Graf 32 Bavilo tě sledování „Zpráviček“ – děti 11 let- část B

Zdroj: autor

Bavilo tě sledování „Zpráviček“? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 17
- Ne: 0
- Jenom něco: 4

Co tě nejvíce zaujalo?

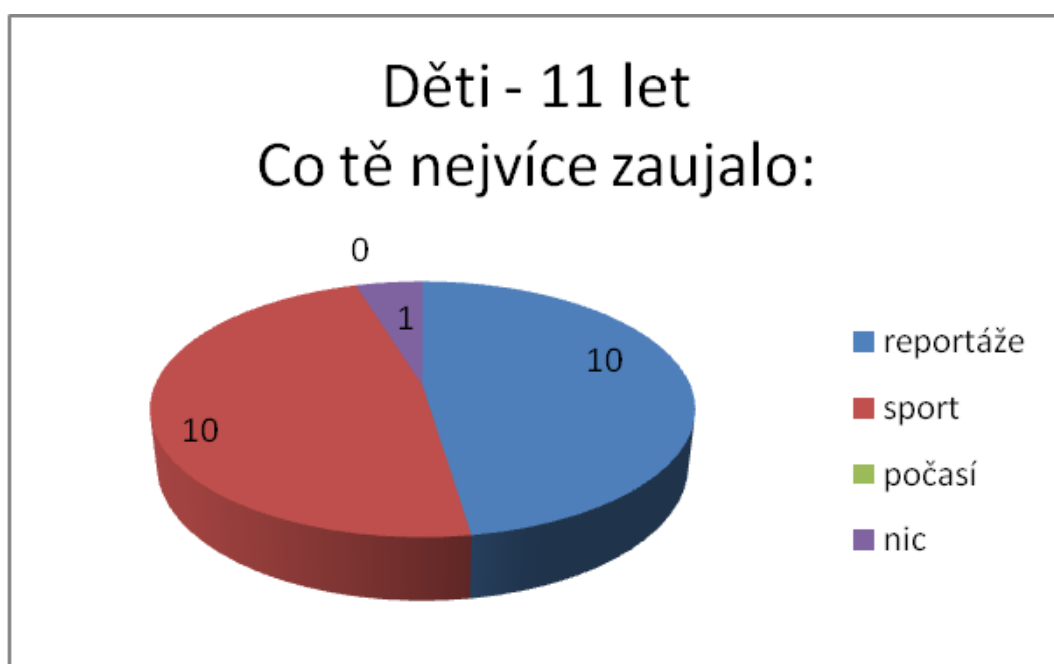

Graf 33 Co tě nejvíce zaujalo – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Co tě nejvíce zaujalo? Odpovědělo 22 dětí:

- Reportáže: 12
(10 x o konzumaci červů, 1 x o Světlušce a 1 x o zubech)
- Sport: 6
- Počasí: 3
- Nic: 1

Graf 34 Co tě nejvíce zaujalo – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Co tě nejvíce zaujalo? Odpovědělo 21 dětí

- Reportáže: 10
(1x o konzumaci červů, 8 x o Světlušce a 1x o bojovém umění)
- Sport: 10
- Počasí: 0
- Nic: 1

Která část se ti nejméně líbila?

Graf 35 Která část se ti nejméně líbila – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Která část se ti nejméně líbila? Odpovědělo 22 dětí:

- Reportáže: 4
- Sport: 6
- Počasí: 2
- Líbilo se mi všechno: 10

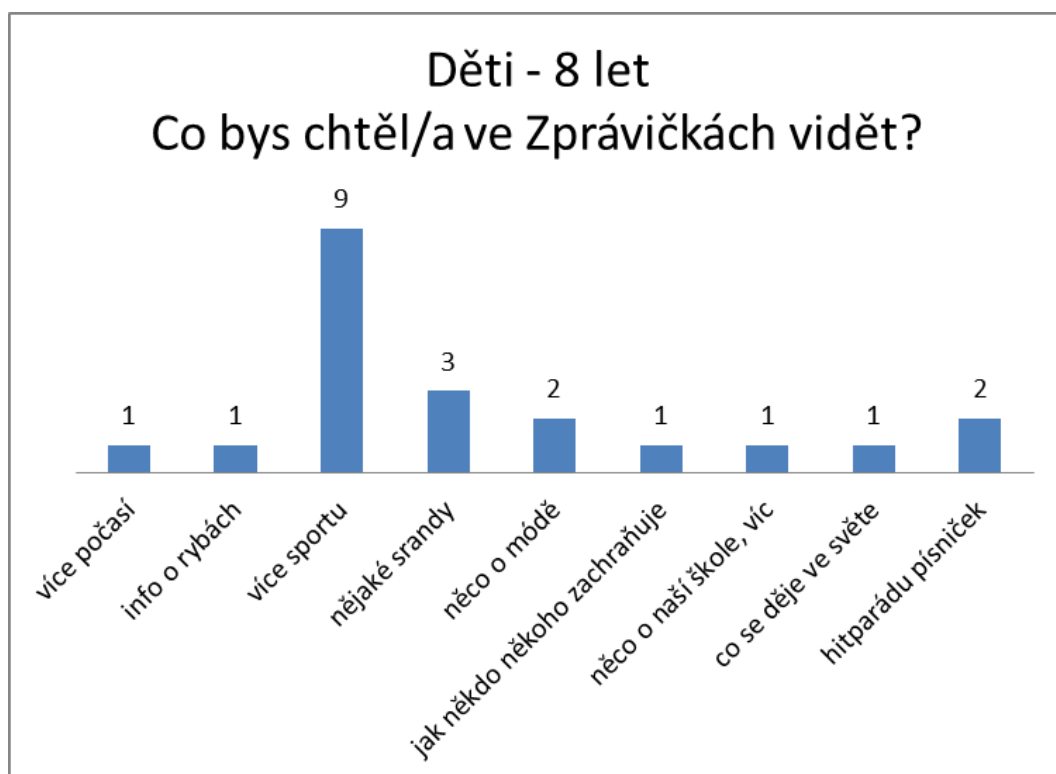
Graf 36 Která část se ti nejméně líbila – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Která část se ti nejméně líbila? Odpovědělo 21 dětí:

- Reportáže: 4
- Sport: 2
- Počasí: 3
- Líbilo se mi všechno: 12

Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět?

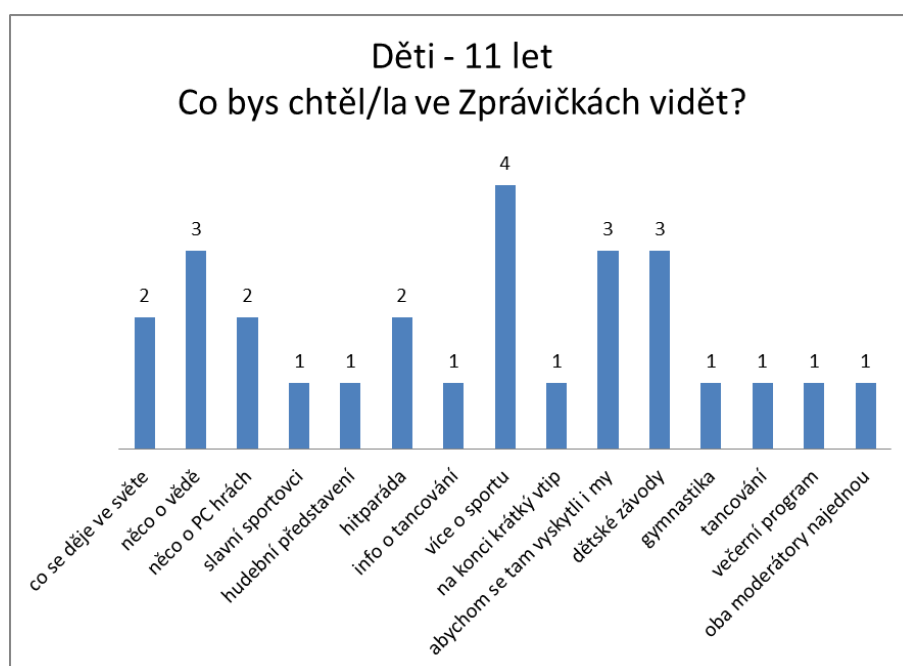

Graf 37 Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět? Otevřená otázka – odpovědělo 22 dětí:

- Více počasí: 1
- Info o rybách: 1
- Více sportu: 9
- Nějaké srandy: 3
- Něco o módě: 2
- Jak někdo někoho zachraňuje: 1
- Něco o naší škole, víc: 1
- Co se děje ve světě: 1
- Hitparádu písniček: 2

Graf 38 Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět? Otevřená otázka – odpovědělo 21 dětí:

- Co se děje ve světě:..... 2
- Něco o vědě:..... 3
- Něco o PC hrách: 2
- Slavní sportovci: 1
- Hudební představení: 1
- Hitparáda: 2
- Info o tancování – kde jsou jaká vystoupení: 1
- Více o sportu: 4
- Na konci krátký vtip: 1
- Abychom se tam vyskytli i my – naše třída, škola, město: 3
- Dětské závody: 3
- Gymnastika:..... 1
- Tancování: 1
- Večerní program: 1
- Oba moderátory najednou: 1

Chtěl/a bys, aby byly „Zprávičky“ delší?

Graf 39 Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 19
- Ne: 3

Graf 40 Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 17
- Ne: 4

Líbilo se ti studio?

Graf 41 Líbilo se ti studio – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Líbilo se Ti studio? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 22
- Ne: 0

Graf 42 Líbilo se ti studio – děti 11 let- část B

Zdroj: autor

Líbilo se Ti studio? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 20
- Ne: 1

Líbili se ti moderátoři?

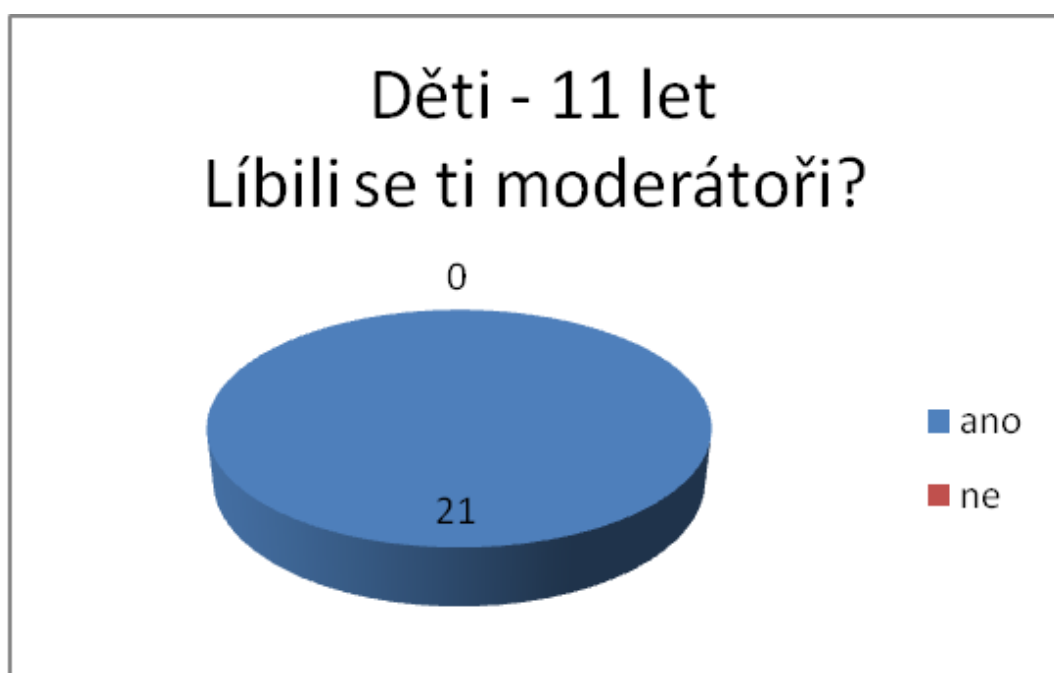
Graf 43 Líbili se ti moderátoři – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Líbili se ti moderátoři? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano: 22
- Ne: 0

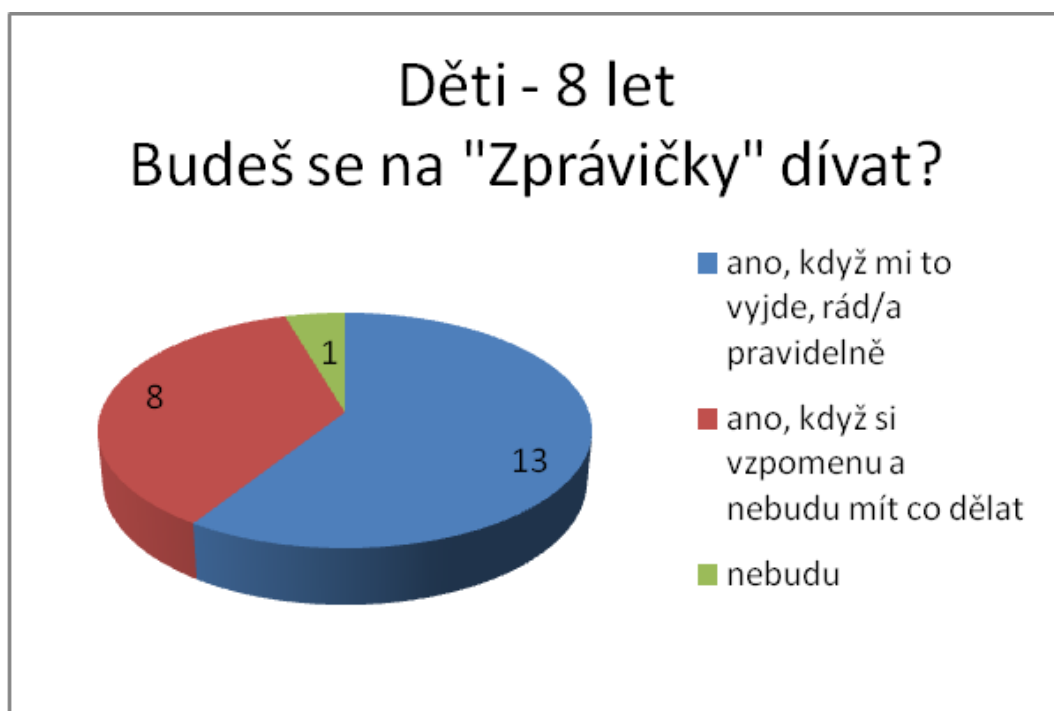
Graf 44 Líbili se ti moderátoři – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Líbili se ti moderátoři? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano: 21
- Ne: 0

Budeš se na „Zprávičky“ dívat?

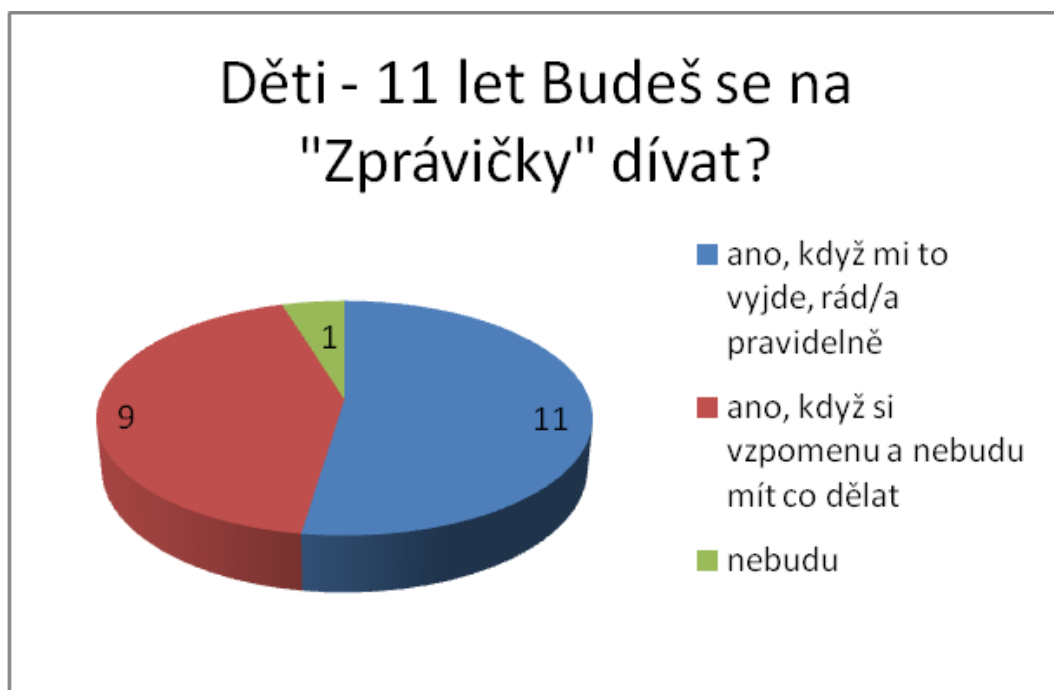

Graf 45 Budeš se na „Zprávičky“ dívat – děti 8 let – část B

Zdroj: autor

Budeš se na „Zprávičky“ dívat? Odpovědělo 22 dětí:

- Ano, když mi to vyjde, tak bych rád/a pravidelně: 13
- Ano, když si vzpomenu a nebudu mít co dělat: 8
- Nebudu: 1

Graf 46 Budeš se na „Zprávičky“ dívat – děti 11 let – část B

Zdroj: autor

Budeš se na „Zprávičky“ dívat? Odpovědělo 21 dětí:

- Ano, když mi to vyjde, tak bych rád/a pravidelně: 11
- Ano, když si vzpomenu a nebudu mít co dělat: 9
- Nebudu: 1

10 ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci „Dětské zpravodajství jako směr televizního vzdělávání“ jsem chtěla zjistit, zdali může být dětské zpravodajství nově vzniklé stanice ČT Děčko zdrojem informací pro děti, v rámci svých možností je vzdělávat, dostatečně je zaujmout, ale přitom nepoužívat televizní vysílání jako nástroj manipulace a neovlivňovat děti negativním směrem v jejich zdravém vývoji. Děti pro tyto účely vyplnily dotazník, který obsahoval otázky cíleně zaměřené.

Děti se úkolu chopily se zaujetím, po té, co jsem jim přiměřeným způsobem k jejich věkové kategorii vysvětlila cíl průzkumu. Velkou pozornost jsem věnovala dětem hlavně při sledování DVD, na kterém byly nahrány tři náhodně vybrané relace dětského zpravodajství. Obě třídy sledovaly Zprávičky se zájmem, zaujatě nahlas komentovaly některé informace, pozornost neklesala ani ke konci projekce. Což jsem nepatrně očekávala hlavně u mladších dětí.

Z průzkumu jsem zjistila následující informace:

Starší děti (11 let) tráví u televize, či počítače větší část času, než děti mladší (8 let), zatímco, starší děti oproti mladším si více vybírají pořady, které sledují. Co se týče zpravodajství, vysílaného ve večerních hodinách, obě věkové skupiny ho častěji sledují s rodiči a obě skupiny se rodiči o něm převážně baví. Dodatečně jsem zjistila, že v průzkumu chybí otázka: Jakým způsobem děti s rodiči o zpravodajství diskutují? Zdali jim rodiče vysvětlují nesrozumitelné či negativní informace, nebo zdali jsou jen pasivními posluchači rodičovských názorů, které přejímají. Dále je z průzkumu patrné, že k večernímu zpravodajství mají větší výhrady starší děti, než mladší. Podle mého názoru může být i jeden z důvodů fakt, že teprve od devíti nebo deseti let si dítě uvědomuje koncept smrti, se kterou se ve zpravodajských reportážích setkává často. Ať už se jedná o barvitě líčení autonehod, válečných konfliktů apod. Průzkum také potvrdil to, že děti nestojí o negativní informace, vyvolávají v nich nepříjemné emoce (vydělily je záplavy, týrání zvířátek apod.).

Doplňující otázkou, zda si děti kupují věci na základě televizní reklamy, jsem chtěla zjistit, jak velký vliv televize na děti má. Z dotazníků je patrné, že mladší děti jsou více

ovlivnitelné, než starší děti, které už reklamám tolik nevěří. Překvapil mě výsledek z průzkumu, že obě skupiny dětské „Zprávičky“ převážně buď neznají, nebo je nesledují. Nabízí se vysvětlení, že průzkum byl prováděn v listopadu 2013, tedy zhruba po třech měsících vysílání, kdy ještě relace zcela nepronikla do povědomí dětských diváků a také skutečnost, že ČT řešila v té době slabší pokrytí signálem.

Z druhé části průzkumu, tedy z otázek zaměřených na dětské zpravodajství, které děti shlédly, pro mě vyplývá následující:

Obě skupiny „Zprávičky“ zaujaly. Projekce je bavila, což bylo patrné i na pozornosti, kterou relaci věnovaly. Mladší děti více zaujaly reportáže, hlavně o stánku s občerstvením z Londýna, kdy lidé pojídají usmažený hmyz, starší skupinu dětí zaujala reportáž o pákistánské dívce, která bojuje za vzdělanost dětí ve své zemi a také reportáž pojednávající o sportování dětí ve vyhnanském táboře. Starší skupinu dětí taktéž zaujaly sportovní rubriky. Na otázku, co by chtěly děti ve „Zprávičkách“ vidět, odpovídaly opět pozitivně: sport, móda, legrace...nikdo netoužil po akčních, násilných scénách.

Převážná většina dětí z obou skupin by také uvítala delší stopáž relace. Což může být námětem pro tvůrce ČT Děčko. Studio i moderátory ohodnotily kladně všechny děti, až na jednoho chlapce z 6. třídy, který označil studio jako moc barevné.

Ze skladby dětského zpravodajství je také patrné, že ČT dodržuje jeden ze svých stanovených cílů. Nedržet děti u televize, ale posílat je ven. V reportážích se často objevují pozvánky na akce, výstavy, sportovní utkání.

Jako velmi přínosný hodnotím nápad ČT, zařazovat do vysílání i reportáže natočené dětmi. Jak průzkum ukázal, většina dětí by ráda ve Zprávičkách viděla reportáže z okolního místa jejich bydliště, z jejich školy, života, což právě natáčení vlastních příspěvků dětem umožňuje.

Moje resumé, které z průzkumu vyplývá, je takové: ČT Děčko, v tomto případě konkrétně dětské zpravodajství má velký potenciál, splňuje cíle a zásady, které si vytyčilo a jde správným směrem. Odpovídá tomu i výsledek poslední otázky, že téměř všechny děti „Zprávičky“ zaujaly a chtějí se stát jejich diváky.

11 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 Logo Děčka	55
Obrázek 2 Natáčení Zpráviček - Planeta YO	67
Obrázek 3 Natáčení současných Zpráviček	69
Obrázek 4 Základní škola v Sokolově	75
Obrázek 5 Starší děti	76

Seznam tabulek

Tabulka 1 Ukázka televizního programu čtvrték 17. dubna 1975 – 1. program.....	26
Tabulka 2 Ukázka televizního programu čtvrték 17. dubna 1975 – 2. program.....	27

Seznam grafů

Graf 1 Jak trávíš volný čas – děti 8 let – část A	77
Graf 2 Jak trávíš volný čas – děti 11 let – část A	78
Graf 3 Kolik času sleduješ denně televizi – děti 8 let – část A	79
Graf 4 Kolik času sleduješ denně televizi – děti 11 let – část A	80
Graf 5 Na televizi se díváš, když – děti 8 let – část A	81
Graf 6 Na televizi se díváš, když – děti 11 let – část A	82
Graf 7 Co většinou děláš večer – děti 8 let – část A	83
Graf 8 Co většinou děláš večer – děti 11 let – část A	84
Graf 9 Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství – děti 8 let – část A	85
Graf 10 Sledují tvoji rodiče televizní zpravodajství – děti 11 let – část A.....	86

Graf 11 Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty – děti 8 let – část A	87
Graf 12 Díváš se na televizní zpravodajství někdy ty – děti 11 let – část A	88
Graf 13 Na televizní zpravodajství se díváš – děti 8 let – část A.....	89
Graf 14 Na televizní zpravodajství se díváš – děti 11 let – část A.....	90
Graf 15 Baviš se s rodiči o tom, co se ve zpravodajství vysílá – děti 8 let- část A	91
Graf 16 Baviš se s rodiči o tom, co se ve zpravodajství vysílá – děti 11 let- část A	92
Graf 17 Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství – děti 8 let – část A	93
Graf 18 Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zpravodajství – děti 11 let – část A	94
Graf 19 Udělala ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost – děti 8 let- část A	95
Graf 20 Udělala ti někdy nějaká informace ve zpravodajství radost – děti 11 let – část A	96
Graf 21 Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách – děti 8 let – část A	97
Graf 22 Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách – děti 11 let – část A.....	98
Graf 23 Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství – děti 8 let – část A.....	99
Graf 24 Ověřuješ si informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství – děti 11 let – část A.....	100
Graf 25 Vadí ti něco na televizním zpravodajství – děti 8 let – část A	101
Graf 26 Vadí ti něco na televizním zpravodajství – děti 11 let – část A	102
Graf 27 Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize – děti 8 let – část A.....	103
Graf 28 Znáš dětské „Zprávičky“, které vysílá stanice „D“ České televize – děti 11 let – část A.....	104
Graf 29 Kupuješ si věci podle televizní reklamy – děti 8 let – část A.....	105

Graf 30 Kupuješ si věci podle televizní reklamy – děti 11 let – část A.....	106
Graf 31 Bavilo tě sledování „Zpráviček“ – děti 8 let – část B	108
Graf 32 Bavilo tě sledování „Zpráviček“ – děti 11 let- část B.....	109
Graf 33 Co tě nejvíce zaujalo – děti 8 let – část B	110
Graf 34 Co tě nejvíce zaujalo – děti 11 let – část B.....	111
Graf 35 Která část se ti nejméně líbila – děti 8 let – část B.....	112
Graf 36 Která část se ti nejméně líbila – děti 11 let – část B	113
Graf 37 Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět – děti 8 let – část B.....	114
Graf 38 Co bys chtěl/a ve Zprávičkách vidět – děti 11 let – část B.....	115
Graf 39 Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší – děti 8 let – část B.....	116
Graf 40 Chtěl/a bys, aby „Zprávičky“ byly delší – děti 11 let – část B.....	117
Graf 41 Líbilo se ti studio – děti 8 let – část B.....	118
Graf 42 Líbilo se ti studio – děti 11 let- část B	119
Graf 43 Líbili se ti moderátoři – děti 8 let – část B.....	120
Graf 44 Líbili se ti moderátoři – děti 11 let – část B	121
Graf 45 Budeš se na „Zprávičky“ dívat – děti 8 let – část B.....	122
Graf 46 Budeš se na „Zprávičky“ dívat – děti 11 let – část B.....	123

12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s. ISBN 80-85850-11-7.

BOURDIEU, P. *O televizi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2002. 104 s. ISBN 80-7239-122-4.

BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6.

DEFLEUR, M. L., BALL-ROKEACH, S. J. *Teorie masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 363 s. ISBN 80-7184-420-9.

HAVLÍK, R., KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011. 174 s. ISBN 978-80-262-0042-0.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

CHOSSUDOVSKY, M. *Válka a globalizace: pravda o 11. září*. Praha: Intu, 2003. 135 s. ISBN 80-903355-0-0.

IŁOWIECKI, M., ŽANTOVSKÝ, P. *Manipulace v médiích*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. 120 s. ISBN 978-80-86723-50-1.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.

KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X.

MANDER, J. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. 355 s. ISBN 80-7239-063-5.

MCLUHAN, M. *Člověk, média a elektronická kultura: výbor z díla*. 1. vyd. Brno: Jota, 2000. 415 s. ISBN 80-7217-128-3.

MCLUHAN, M. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1991. 348 s. 4. ISBN 80-207-0296-2.

MUSIL, J. *Úvod do sociální a masové komunikace*. 2 vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. 123 s. ISBN 978-80-86723-44-0.

OPASCHOWSKI, H. W. *Paedagogik und Didaktik der Freizeit*. Opladen: Leske und Budrich, 1987.

PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B. *Pedagogické ovlivňování času*. 2.vyd Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7

RAMONET, I. *Tyranie médií*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003. 226 s. ISBN 80-204-1037-6.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. 435 s. Pyramida - encyklopedie. ISBN 80-7038-078-0.

ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku: jak vést děti k rozumnému užívání médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. 62 s. ISBN 80-7178-084-7.

SMOLÍKOVÁ, K. *Ovladač je můj!, aneb, Jak na média: praktický rádce pro každého, kdo chce mít média v hrsti*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2006. 110 s. ISBN 80-00-01865-9.

SUCHÝ, A. *Mediální zlo - mýty a realita: souvislost mezi sledováním televize a agresivitou u dětí*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007. 168 s. ISBN 978-80-7254-926-9.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VERNER, P., BEZCHLEBOVÁ, M. *Mediální výchova: průřezové téma*. 1. vyd. Úvaly: Albra, 2007. 106 s. ISBN 978-80-7361-042-5.

VYMĚTAL, J. a kol. *Obecná psychoterapie*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2004. 339 s. Psyché. ISBN 80-247-0723-3.

ZÄHME, V., ZIERK, F. *Co by děti měly znát: odhalování dětských světů, rodičovské omyly, co o svých dětech možná nevíte*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2005. 202 s. ISBN 80-7234-420-X.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 196 s. ISBN 80-7178-038-3.

Internetové zdroje

ČESKÁ TLEVIZE. Děti o prázdninách procestovaly Českou republiku i díky Děčku. *Parlamentní listy.cz* [Internet]. 2009-2014 [2014-04-06].

<<http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Deti-o-prazdninach-procestovaly-Ceskou-republiku-i-diky-Decku-284387>>

Děčko je nejsledovanější dětskou televizí v Evropě. *Česká televize* [Internet]. 5.2.2014 [2014-04-06]. <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6921&strana-2=1&category=2>>

Desatero zpráviček. *Dětský program České televize* [Internet]. 1996-2014 [2014-04-06]. <<http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/desatero-zpravicek/>>

Děti a média 1. *Co znamená pojem televizní dítě?* [Internet]. [2014-03-03]. <<http://www.detiamedia.cz/art/1446/co-znamená-pojem-televizni-dite.htm>>

Děti a média 2. Děti a televizní násilí. [Internet]. [2014-03-03]. <<http://www.detiamedia.cz/art/1447/deti-a-televizni-nasili.htm>>

Děti a televize. *Dětský program České televize* [Internet]. 1996-2014 [2014-04-07]. <<http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deti-a-televize/>>

DUNNOVÁ, A. Televizní zpráva jako narativ. *Aluze.cz* [Internet]. 2009 [2014-04-06]. <http://aluze.cz/2009_02/06_studie_dunn.php>

KAIN, P. Ředitel Děčka: Za pět měsíců jsme nejsledovanější televizí pro děti v Evropě. *IHNED.cz* [Internet]. 5.2.2014. [2014-04-06]. <<http://zpravy.ihned.cz/c1-61661590-ct-decko-nejsledovanejsi-detsky-kanal-evropy>>

KOHOUTEK, R. Sociální komunikace. *Psychologie v teorii a praxi* [Internet]. 2.12.2009 [2014-04-06]. <<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/socialni-komunikace>>

Mediální výchova ve světě. *Metodická a informační podpora mediální výchovy* [Internet]. [2014-04-06]. <http://www.mediasetbox.cz/data/_text/000003/medialni-vychova-ve-svete.pdf>

Označování pořadů. *Dětský program České televize* [Internet]. 1996-2014 [2014-04-06]. <<http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/oznacovani-poradu/>>

Preambule a výklad pojmů. *Česká televize* [Internet]. 1996-2014 [2014-04-07]. <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>>

Prehistorie. *Československá televize do roku 1992* [Internet]. 1996-2014 [2014-03-25]. <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>

SOUKUPOVÁ, J. Duhové Děčko je televize pro děti. Laskavá a bez násilí, říká šéf ČT. *iDnes.cz* [Internet]. 1.6.2013 [2014-04-06]. <http://kultura.idnes.cz/generalni-reditel-ceske-televize-petr-dvorak-o-ct-decko-pgv-/televize.aspx?c=A130530_193518_televize_jaz>

SPÁČILOVÁ, M. Může v dětské televizi vadit slovo trouba?. *IDNES.cz* [Internet]. 8.8.2013 [2014-04-06]. <http://kultura.idnes.cz/detska-televize-ct-decko-082-/televize.aspx?c=A130807_181842_televize_vha>

Výtvarný styl Děčka. *Dětský program České televize* [Internet]. 1996-2014 [2014-04-06]. <<http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/vytvarny-styl/>>

Směrnice

Směrnice č. 2010/13/EU o Audiovizuálních mediálních službách

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Dotazník část A	134
Příloha 2 – Dotazník část B.....	138
Příloha 3 – DVD s třemi relacemi Zpráviček.....	141

Příloha 1 – Dotazník část A

1. Jak trávíš volný čas?

- a) převážně v zájmových kroužcích.
- b) s kamarády
- c) sportem
- d) u televize, počítače.
- e) jinak

2. Kolik času sleduješ denně televizi?

- a) několik hodin
- b) asi hodinu denně
- c) nedívám se na televizi každý den

3. Na televizi se díváš, když:

- a) se nudíš
- b) dávají něco, co tě zajímá, máš vybrané pořady (nebo ti to někdo doporučí)

4. Co většinou děláš večer? (po večeři? Po 7. hodině večerní?)

- a) učím se.
- b) trávím čas s rodiči třeba povídáním, nebo hrou.
- c) čtu si
- d) hraju si
- e) dívám se na televizi
- f) u počítače
- d) jinak

5. Sledují rodiče zpravodajství?

- a) ano
- b) ne
- c) občas ano

6. Díváš se někdy na zpravodajství ty?

- a) ano
- b) ne
- c) občas ano

7. Na zpravodajství se díváš:

- a) sám/sama
- b) s rodiči
- c) někdy sám/sama a někdy s rodiči

8. Baviš se s rodiči o tom, co se ve zprávách vysílá?

- a) ano
- b) ne
- c) občas ano

9. Vyděsila tě někdy nějaká informace ve zprávách?

- a) ano (napiš jaká a proč)
- b) ne
- c) už si nepamatuji.

10. Udělala ti někdy nějaká informace ve zprávách radost?

- a) ano (napiš jaká a proč)
- b) ne
- c) už si nepamatuji.

11. Bavíte se někdy s kamarády o tom, co se vysílalo ve zprávách?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

12. Ověřuješ si ještě informace, které se dozvíš z televizního zpravodajství?

- a) ne, nezajímá mě to tolik.
- b) ne, věřím tomu, co se dozvím z televize.
- b) ano, zeptám se rodičů, kamarádů nebo ve škole.
- c) ano, na internetu.

13. Co ti vadí na zpravodajství?

- a).....
.....
.....
- b) Nic

14. Znáš dětské Zprávičky, které se vysílají na dětské stanici ČT Děčko?

- a) ano, dívám se často
- b) ano, ale nedívám se
- c) neznám, nevím, že existují.

15. Kupuješ si věci podle televizní reklamy?

- a) ano
- b) jak co
- c) ne, nevěřím reklamě

Příloha 2 – Dotazník část B

1) Bavilo tě sledování „Zpráviček“?

- a) ano
- b) ne
- c) jenom něco

2) Co tě nejvíce zaujalo?

- a) reportáž o .....
- b) sport
- c) počasí
- d) nic

3) Která část se ti nejméně líbila?

- a) reportáž o .....
- b) sport
- c) počasí
- d) líbilo se mi všechno

4. Chtěl/a bys, aby byly Zprávičky delší?

- a) ano
- b) ne

5. Líbí se ti studio?

a) ano

b) ne (napiš proč).....
.....
.....

6. Líbí se ti moderátoři?

a) ano

b) ne (napiš proč).....
.....
.....

7. Co bys chtěl/a ve „Zprávičkách“ vidět?

Napiš

.....
.....
.....

8. Co ti na „Zprávičkách“ vadilo?

Napiš

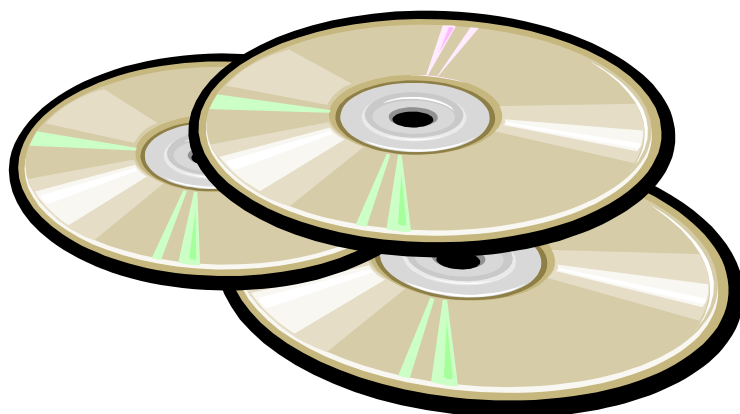
a).....
.....
.....

b) nic

9. Budeš se na „zprávičky“ dívat?

- a) ano, když mi to vyjde tak bych rád/a pravidelně
- b) ano, když si vzpomenu a nebudu mít co dělat
- c) nebudu

Příloha 3 – DVD s třemi relacemi Zpráviček

DVD s třemi relacemi Zpráviček, které jsem dětem pouštěla při průzkumu.